

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Kateřina Malá

**Ochrana průmyslového vlastnictví a mezinárodní
právo**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Dobřichovský, Ph.D.

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum vypracování práce: říjen 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 23.10.2011

Kateřina Malá

Poděkování

Děkuji tímto JUDr. Tomášovi Dobřichovskému, Ph.D. za obětavou pomoc, cenné rady a připomínky a za čas, který věnoval mé práci.

Kateřina Malá

Obsah

1	Úvod	5
2	Vymezení pojmu průmyslové vlastnictví.....	9
3	Východiska mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví.....	15
4	Formy mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví	19
5	Základy mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví.....	22
6	Mezinárodněprávní ochrana jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví 39	
6.1	Mezinárodněprávní ochrana vynálezů	39
6.1.1	System PCT	44
6.1.2	Evropský patentový systém	47
6.1.3	Euroasijská patentová dohoda	50
6.1.4	Africká regionální organizace průmyslového vlastnictví	54
6.1.5	Africká organizace duševního vlastnictví.....	55
6.1.6	Unijní ochrana vynálezů	56
6.1.7	Ochrana biotechnologických vynálezů.....	59
6.2	Mezinárodněprávní ochrana užitných vzorů.....	60
6.3	Mezinárodněprávní ochrana průmyslových vzorů.....	62
6.4	Mezinárodněprávní ochrana topografií polovodičových výrobků.....	66
6.5	Mezinárodněprávní ochrana ochranné známky	66
6.6	Mezinárodněprávní ochrana označení původu a zeměpisných označení 76	
6.7	Obchodní jméno v mezinárodním právu.....	80
6.8	Obchodní tajemství a know how	80
7	Problematika vymahatelnosti práv z průmyslového vlastnictví.....	81
8	Zhodnocení současného systému mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví a případné návrhy de lege ferenda	89
9	Závěr.....	93
	Seznam zkratk.....	94
	Seznam použité literatury a jiných pramenů	95
	Resume v anglickém jazyce	102
	Abstrakt v českém jazyce	104
	Abstrakt v anglickém jazyce	106

1 Úvod

Lidská duševní činnost ovlivňuje vývoj společnosti, a to jak technologický, tak kulturní, odněpaměti. Hraje významnou roli v hospodářském a kulturním životě společnosti, vývoj nových technologií a zvyšování vzdělanosti podporuje hospodářský růst, zaměstnanost, konkurenceschopnost a přináší s sebou další možnosti technického, technologického a kulturního rozvoje. Zvyšování životní úrovně a s tím související nové potřeby ve společnosti generují ve snaze o jejich uspokojování stále nová, inovativní řešení. K technickému, technologickému a kulturnímu rozvoji společnosti pak významně přispívá nejen podpora výzkumu a vývoje takových řešení, ale zejména právní ochrana (když faktická vzhledem k jejich nehmotné substanci není možná) jejich výsledků, a to jak na národní, tak i na mezinárodní úrovni.

Na aktuálnosti pak tematika právní ochrany výsledků lidské duševní činnosti, pro které byl v souvislosti s potřebou jejich ochrany zaveden souhrnný pojem „duševní vlastnictví“, nabývá nejen v souvislosti s neustále se zvyšujícím společenským významem duševního vlastnictví pro technologický rozvoj a hospodářský růst společnosti, ale i ve vztahu k samotné existenci a konkurenceschopnosti ekonomických subjektů, které k hospodářskému růstu přispívají.¹

Prakticky žádný z hospodářských subjektů se dnes neobejde bez využívání nehmotných statků – předmětů duševního vlastnictví, zejména těch tzv. hospodářsky využitelných. O předmětech duševního vlastnictví, které se od jiných předmětů vyznačují svou hospodářskou využitelností, se pak hovoří jako o tzv. průmyslovém vlastnictví.

¹ Tento fakt potvrzuje např. citát Romana Prodiho z doby jeho předsednictví v Evropské komisi v roce 2000: „Nehmotný majetek je stále důležitějším faktorem v rostoucí konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů a jejich ekonomické výkonnosti....Investice do nehmotných aktiv generují ekonomický růst a zaměstnanost.“ in BUIGUES P.; JACQUEMIN A.; MARCHIPONT J.F., *Competitiveness and the Value of Intangible Assets*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing Ltd., 2000, str. 15, ISBN 1-84064-391-9

Oproti jiným předmětům společenských vztahů však mají předměty tvořící duševní, resp. průmyslové vlastnictví jistou specifickou vlastnost vycházející z jejich nehmotné povahy, a sice že jejich využití je umožněno bez větších transakčních nákladů v různých koutech světa zároveň. O této vlastnosti předmětů duševního, resp. průmyslového vlastnictví (jakožto nehmotných statků), která umožňuje jejich využití kdykoli, kdekoli, kýmkoli, současně i následně, aniž by došlo k újmě na jejich podstatě (nedochází k jejich spotřebování) nebo na jejich funkci (nedochází k jejich opotřebování ani snižování kvality), se hovoří jako o potenciální ubiquitě. Tato na první pohled výhodná vlastnost nehmotných statků však na druhou stranu umožňuje jejich snadnější zneužívání, spočívající např. v jeho využívání bez souhlasu oprávněných osob či bez úhrady přiměřené odměny nebo v neoprávněném přisvojování si jeho „tvůrčovství“. Spolu s rozvojem mezinárodního obchodu a informačních technologií, které umožnily a dodnes umožňují v širokém spektru možností šíření informací o předmětech duševního vlastnictví velmi rychle a prakticky nekontrolovatelně do všech koutů světa by tak bez příslušné ochrany bylo možné bez větších potíží neoprávněně zasahovat jak do majtkové, tak do osobnostní sféry oprávněných osob, resp. majitelů těchto nehmotných statků, což by nepochybně vedlo ke snížení motivace k jejich vytváření a k nedostatku investic do jejich dalšího rozvoje.²

Postupem času tak bylo tak nutné vyvinout takový způsob právní ochrany duševního, resp. průmyslového vlastnictví, který by zaručoval tvůrcům, resp. majitelům efektivní ochranu jejich práv (a tím potažmo ochranu jejich finančních a časových investic do jeho vytvoření) a v případě neoprávněného zásahu do jejich práv i možnost se těchto svých práv legální cestou domáhat. Takto zavedené systémy ochrany duševního, resp. průmyslového vlastnictví, se neustále zdokonalují a rozšiřují o

² K tomu např. viz. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee: *An Industrial Property Rights Strategy for Europe*. Brussels, COM (2008) 465/3, str. 4: „Ochrana duševního vlastnictví je základní podmínkou pro inovaci, podporu investic do výzkumu a vývoje a přesun znalostí z laboratoře na trh“ nebo také viz SCHMIDT-SZALEWSKI, Joanna; PIERRE Jean-Luc. *Droit de la propriété industrielle*. Deuxième édition. Paris: Litec, str. 1, ISBN 2-7111-3303-6: „Cílem práva duševního vlastnictví je podpora kulturního a technologického rozvoje. Na rozdíl od hmotných statků, duševní výtvoř (technické vynálezy nebo estetické formy) nemohou být z povahy věci vlastněny. Nemohou tak být fyzicky chráněny proti zneužití třetími osobami, zejména proti jejich napodobení. Jejich nehmotný substrát umožňuje, že mohou být kdykoli a kýmkoli současně využívány...Jejich hodnota a jedinečnost by se tak ztrácela nebo by byla minimalizována, kdyby byly neomezeně přístupné třetím osobám.“

mezinárodní aspekty, neboť význam ochrany duševního, resp. průmyslového vlastnictví na mezinárodní úrovni je vzhledem k odstranění hranic mezinárodního obchodu a neustálému rozvoji informačních technologií a komunikačních kanálů umožňujících rychlé šíření informací všeho druhu stále aktuálnější.³

Kombinace neustále se zdokonalujících komunikačních a informačních systémů, a zvyšujícího se významu duševního, resp. průmyslového vlastnictví pro technologický a hospodářský růst a s tím související potřeba stále se zdokonalující právní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví, zejména na mezinárodní úrovni, mne vedla k rozhodnutí zabývat se právě touto problematikou ve své diplomové práci.

V diplomové práci na téma Ochrana průmyslového vlastnictví a mezinárodní právo bych se tak ráda zabývala otázkou právní ochrany průmyslového vlastnictví a s tím souvisejícími otázkami významu průmyslového vlastnictví pro společnost, základními východisky, koncepty a možnostmi ochrany průmyslového vlastnictví na mezinárodní úrovni, když jak již bylo shora uvedeno, význam mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví je při současné úrovni informačních technologií, rostoucích možnostech využívání různých komunikačních kanálů pro šíření informací a možnostech obchodování na mezinárodní úrovni prakticky bez jakýchkoli bariér stále rostoucí. Systém ochrany průmyslového vlastnictví, a to jak na národní, tak na mezinárodní úrovni, je tak třeba stále přizpůsobovat novým trendům rozvoje

³ K tomu např. CORNISH, W.R. *Intellectual Property: patents, copyright, trade marks and allied rights*. Third edition. London: Sweet & Maxwell, 1996, str. 7, ISBN 0-421-53520-2: „Ochrana duševního vlastnictví je stále více žádoucí. Všichni, kdož se podílejí na vědeckém a technologickém výzkumu, na rozvoji a šíření vzdělanosti, kultury, zábavy a informací, jakož i ti, kteří se zabývají oblastí marketingu, požadují právní ochranu duševního vlastnictví proti svým konkurentům jakožto určitý způsob ochrany jejich dovedností, práce a investic... Pro právo duševního vlastnictví je v současné době charakteristické, že musí čelit otázkám ochrany duševního vlastnictví v rámci globálních komunikačních struktur, zejména internetu... Frekvence právních změn je mnohem větší než v minulých desetiletích. Hnací silou těchto změn je pak mezinárodní společenství a jeho tlak na to, aby ochrana duševního vlastnictví byla hlavní podmínkou liberalizace světového obchodu v rámci GATT.“ K tomu také např. výstižná citace z dokumentu Evropské komise vypracovaného k návrhu Anti-Counterfeiting Trade Agreement z října 2007: „Rozšířenost porušování práv k duševnímu vlastnictví představuje trvale rostoucí hrozbu pro udržitelný rozvoj světové ekonomiky. Je to problém s vážnými ekonomickými a sociálními důsledky. Dnes stojíme tvář v tvář novým výzvám: růst nebezpečného padělání zboží (farmaceutické výrobky, potraviny a nápoje, kosmetika, hračky, autodíly), rychlost a jednoduchost digitálního rozmnožování, růst významu Internetu jako distribučního kanálu, a sofistikace a prostředky mezinárodně působících padělatelů. Všechny tyto faktory činí tento problém pronikavější a hůře krotitelný.“ – dostupné např. na http://cs.wikipedia.org/wiki/Anti-Counterfeiting_Trade_Agreement

informačních technologií a mezinárodního obchodu, zdokonalovat jej, ale zároveň jej nastavovat v souladu s požadavky volného pohybu zboží, služeb, informací apod.⁴ To vše pak dává prostor pro úvahy zdali současný systém mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví je dostačující či zda je zde prostor pro další úvahy o návrzích mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví *de lege ferenda*.

⁴ SCHMIDT-SZALEWSKI, Joanna; PIERRE Jean-Luc. *Droit de la propriété industrielle*. Deuxième édition. Paris: Litec, ISBN 2-7111-3303-6, str. 8: „Vývoj práva průmyslového vlastnictví (zejména práva na ochranu patentů a v menším měřítku i ostatních předmětů ochrany) je pod vlivem technologické a ekonomické transformace současného světa. Technická revoluce a nové ekonomické poměry vyvolaly rozšíření průmyslového vlastnictví na nové objekty a nová teritoria.“

2 Vymezení pojmu průmyslové vlastnictví

Jak již bylo v úvodu naznačeno, pojem „průmyslové vlastnictví“ je užším pojmem k pojmu duševní vlastnictví, představuje úsek duševního vlastnictví vyznačující se určitým specifickým rysem, a to průmyslovou využitelností nehmotných statků, které tvoří jeho předmět. Pozitivní právo neobsahuje žádnou legální definici pojmu duševní vlastnictví a tento pojem je pouze určitou právní a ekonomickou abstrakcí^{5,6}, stejně tak neexistuje ani žádná legální definice pojmu průmyslové vlastnictví.

Pojem průmyslové vlastnictví je definován pouze pomocí vymezení nehmotných statků, které jsou předmětem průmyslového vlastnictví a jeho ochrany, přičemž se vychází zejména z mezinárodních úmluv přijatých mezinárodním společenstvím na ochranu duševního, resp. průmyslového vlastnictví a z právních předpisů jednotlivých právních řádů upravujících ochranu průmyslového vlastnictví na národní úrovni, které v zásadě ve všech moderních státech z těchto mezinárodních úmluv vycházejí.⁷

Poprvé se pojem „průmyslové vlastnictví“ objevil na mezinárodní úrovni, a to v Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví (tzv. Pařížské unijní úmluvě – dále jen PUÚ) z roku 1883. Tato úmluva byla uzavřena jako důsledek obav vzešlých v souvislosti se světovými výstavami konanými ve Vídni (1873) a Paříži (1878) především ze zneužití a kopírování vynálezů a výrobků, které měly být na těchto

⁵ viz TELEC, Ivo; BEJČEK, Josef; HAJN, Petr. *Právo průmyslového vlastnictví a nekalé soutěže*. Brno: Nakladatelství VUT Brno, 1993, str. 5: „Pod samotným pojmem duševního vlastnictví můžeme bez nároků na definiční přesnost (a při absenci legální definice) pro naše účely chápat právní a ekonomickou abstrakci, která je tvořena souhrnem různých objektivně (smysly vnímatelně) vyjádřených ideálních (tj. nehmotných) předmětů, které nejsou věcmi v právním smyslu ani právy samými, nýbrž jako majetkové hodnoty jsou způsobilé být samostatnými předměty právních a ekonomických vztahů.“

⁶ Označení „duševní vlastnictví“ představuje právní a ekonomickou abstrakci, která je tvořena souhrnem různých objektivně (tj. smysly vnímatelně) vyjádřených ideálních (tj. nehmotných) předmětů, které nejsou ani věcmi v právním smyslu, ani právy, nýbrž jako nehmotné majetkové hodnoty jsou způsobilé být samostatnými předměty právních a ekonomických vztahů. Tyto předměty mohou být buď výsledkem duševní tvůrčí činnosti nebo výsledkem činnosti netvůrčí povahy jak osob fyzických, tak právnických. – blíže viz SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*, LexisNexis CZ s.r.o., 2005, str. 9, ISBN 80-86199-63-00, , spolu s odkazem na TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Masarykova univerzita Brno, Doplněk Brno, 1994, str. 20

⁷ K tomu také např. JAKL, Ladislav. *Zásady právní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví*. In Kolektiv autorů. *Aktuální otázky práva duševního vlastnictví a soutěžního práva*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, FMV, Nakladatelství Oeconomica, 2005, str. 22, ISBN 80-245-0944-X: „Právní ochrana předmětů průmyslového vlastnictví musí vycházet nejen z právních úprav v jednotlivých zemích, ale musí se opírat i o základní ustanovení mezinárodních smluv a musí vycházet z principů v nich zakotvených.“

výstavách vystavovány. PUÚ byla sice nakonec uzavřena až po světové výstavě konané v Paříži, představuje nicméně jeden z prvních významných mezinárodních právních dokumentů přijatých na poli ochrany průmyslového vlastnictví, který položil základy současnému systému mezinárodní ochrany průmyslového vlastnictví.⁸ Jejím cílem bylo tehdy vytvořit předpoklady pro pokud možno stejnou průmyslověprávní ochranu ve smluvních zemích a vytvořit předpoklady pro racionalizaci poskytování ochrany průmyslových práv.⁹ Jako první právní dokument zabývající se problematikou průmyslového vlastnictví vymezila pojem průmyslové vlastnictví, když stanovila, že předmětem průmyslového vlastnictví jsou *patenty na vynálezy¹⁰, užité vzory, průmyslové vzory nebo modely, tovární nebo obchodní známky, známky služeb, obchodní jméno a údaje o provenienci zboží nebo označení jeho původu.*

Obsah tohoto pojmu byl samozřejmě postupem času a v souvislosti s dalším rozvojem v oblasti průmyslového vlastnictví rozšiřován. Významným mezníkem na poli ochrany duševního a v jeho rámci i průmyslového vlastnictví bylo zřízení Světové organizace duševního vlastnictví (dále jen WIPO). Tak dle čl. 2 bod VIII Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) se pod pojem duševní vlastnictví řadí práva k autorským dílům a nehmotným statkům s nimi souvisejícím, *k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti, průmyslovým vzorům a modelům, továrním, obchodním známkám a známkám služeb, obchodním jménům a obchodním názvům, k vědeckým objevům, práva na ochranu proti nekalé soutěži, ale i všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké*, čímž jsou v dnešním pojetí míněna práva k užitným vzorům, obchodnímu tajemství, know-how, zlepšovacím návrhům, odrůdám rostlin, topografiím polovodičů,

⁸ Tamtéž, viz cit. str. 22: „Principy právní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví byly položeny v Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví z roku 1883, která je mnohostrannou úmluvou otevřenou všem státům světa...Principy v této mezinárodní úmluvě zakotvené se po více než sto letech obstály natolik, že se staly podkladem pro uzavření celé řady navazujících mezinárodních úmluv v oblasti právní ochrany průmyslového vlastnictví a které principy v ní zakotvené zcela respektovaly.“

⁹ Čerpáno z KUNZ, Otto.; RINGL Antonín.; Vilímská Miluše. *Mezinárodní smlouvy v oblasti průmyslového vlastnictví*. Praha, Panorama, Praha, 1985

¹⁰ Zde dochází k jisté nepřesnosti, kdy je zaměněna forma ochrany s předmětem této ochrany – předmětem ochrany je vynález, formou ochrany je patent, PUÚ však v textu hovoří o patentech na vynálezy. K této problematice viz JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha: Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006, str. 15, ISBN 80-86855-12-0

označení původu a zeměpisným označením, obsahu databází, typografickým znakům. Zjednodušeně řečeno představuje podle této úmluvy pojem průmyslové vlastnictví práva k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti, k vědeckým objevům, k průmyslovým vzorům a modelům, k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům, práva na ochranu proti nekalé soutěži a všechna práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové a vědecké.¹¹

Určitou změnu v obsahu pojmu průmyslové vlastnictví přinesla také Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dále jen Dohoda TRIPS – podrobněji viz dále), která oproti PUÚ zavedla ochranu zeměpisných označení a topografií polovodičových výrobků, naopak sem však nezahrnuje ochranu užitných vzorů a označení původu zboží. Dohoda TRIPS již také pracuje se souhrnným pojmem ochranné známky namísto původně používaných továrních a obchodních známek a známek služeb.

Žádná z významných mezinárodních smluv uzavřených na poli ochrany průmyslového (resp. duševního) vlastnictví tak neobsahuje jednoznačnou legální definici tohoto pojmu, nýbrž ji nahrazuje výčtem nehmotných statků, které jsou považovány za předměty průmyslového vlastnictví a kterým je přiznávána právní ochrana.¹²

Ani v českém právu neexistuje žádná legální definice pojmu průmyslové vlastnictví. Při vymezení pojmu průmyslového vlastnictví je tedy třeba vycházet z právní nauky a dostupné odborné literatury. Definici pojmu průmyslové vlastnictví lze

¹¹ JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha: Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006, str. 16, ISBN 80-86855-12-0

¹² K tomu např. COOK, Trevor. *EU Intellectual Property Law*. New York: Oxford University Press Plc., 2010, ISBN 978-1-90-450152-7, str. 1: „Pojem duševní vlastnictví není nikde zcela komplexním a vyčerpávajícím způsobem definován, avšak definice obsažená v čl. 1 (2) Dohody TRIPS z roku 1994 pokrývá většinu mezinárodně uznávaných typů duševního vlastnictví, když stanoví: Pro účely této dohody, pojem duševní vlastnictví zahrnuje všechny kategorie duševního vlastnictví, které jsou obsaženy v oddílech 1-7 části II. Tyto oddíly 1-7 jsou označeny jako autorská práva a práva příbuzná, ochranné známky, zeměpisná označení, průmyslové vzory, patenty, topografie polovodičových výrobků a ochrana nezveřejněných informací“.

nalézt např. v publikaci vydané pod názvem Právo duševního vlastnictví¹³ - *Průmyslové vlastnictví představuje souhrn zvláštních absolutních subjektivních práv k nehmotným statkům průmyslově (opakovaně hospodářsky) využitelným, jejich právní ochranu.*

Pojem nehmotný statek je tak základním termínem v oblasti práva průmyslového vlastnictví, přičemž nehmotným statkem se rozumí statek vytvářený konkrétním duševním obsahem, jehož objektivní výraz je způsobilý být předmětem společenských vztahů, aniž by bylo třeba jeho ztělesnění v hmotné podobě.¹⁴ Hodnota nehmotného statku spočívá v jeho interním ztvárnění, nikoli v hodnotě jeho hmotného substrátu, prostřednictvím kterého je jeho nehmotná povaha navenek ztvárněná seznatelnou formou. K tomu, aby byl nehmotný statek předmětem práva je však třeba, aby byl svým původcem vyjádřen v objektivně smysly vnímatelné podobě, aby byl vyjádřen pro člověka seznatelnou formou.¹⁵

Výše uvedená definice dále uvádí, že průmyslové vlastnictví představuje souhrn *zvláštních absolutních subjektivních práv*. Tento termín vyjadřuje způsob ochrany předmětů průmyslového vlastnictví, tedy oněch nehmotných statků, o nichž je v definici hovořeno. Termín zvláštní práva znamená, že jednotlivým předmětům průmyslového vlastnictví je speciálním právním předpisem přiznána zvláštní ochrana a k jednotlivým předmětům průmyslového vlastnictví jsou jejich tvůrcům, resp. vlastníkům, přiznána zvláštní oprávnění. Tato práva jsou absolutní, tj. působí vůči všem (erga omnes). Pod pojmem průmyslové vlastnictví se tak skrývá speciální institut soukromého práva k ochraně jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví, které jsou právem upravené, resp. právem akceptované. K této problematice uvádí rovněž JUDr. Vojčák: „Podl’a

¹³ BOHÁČEK, Martin; JAKL, Ladislav. *Právo duševního vlastnictví*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002, ISBN 80-245-0463-4

¹⁴ KNAPP, K.; OPLTOVÁ, M.; KRÍŽ J.; RŮŽIČKA, M. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, str. 11

¹⁵ K pojmu nehmotný statek se vyjadřuje např. také VOJČÍK, Peter. *Práva priemyselného vlastníctva*. Iura Edition, 1998, ISBN 80-88715-38-5 na str. 17: „Pojem nehmotný statok sa teória i prax pokúšajú vymedziť všeobecne ako statok (dobro), ktorého podstatu vytvára konkretizovaný duševný výtvar či obsah (ide o výtvar či výkon duševnej, najmä tvorivej činnosti) vyjadrený v objektívnej forme, tj. vyjadrený navonok v zmyslami vnímateľnej forme.... V návrhu nového Občianskeho zákonníka Českej republiky sa v prvej časti III. hlave nazvanej „Predmet právnych vzťahov“ uvádza takéto vymedzenie nehmotných statkov: Nehmotnými statkami sú hodnoty, ktoré majú svoj predmet a obsah bez toho, aby ich bolo treba stelesniť v hmotnej podobe, spravidla sú oceníteľné v peniazoch, Možu byť predmetom tých právnych vzťahov, o ktorých tak ustanoví zákon.“

nášho názoru priemyselné vlastníctvo možné charakterizovať ako výlučné právo majiteľa (spolumajiteľov) zákonom vymedzených predmetov patriacich do systému priemyselného vlastníctva v medziach zákona tieto chrániť, využívať a disponovať ním nezávisle od oprávnení iného subjektu. Právo priemyselného vlastníctva patrí v systéme práva do časti súkromného práva (občianskeho) nazvaného právo nehmotných statkov.“¹⁶

Další charakteristikou priemyslového vlastníctví je jeho opakovaná hospodárska, resp. priemyslová využiteľnosť. To znamená možnosť využívání predmetů priemyslového vlastníctví v oblasti priemyslu, zemédělství, ale i obchodu a jiných oblastech hospodárství, pričemž možnosť využítí nesmí záviset na specifických neopakovatelných přírodních nebo klimatických podmínkách.¹⁷

K pojmu priemyslové vlastníctví uvádí rovněž Z. Slovákova v publikaci Průmyslové vlastníctví – studijní texty¹⁸: „Předměty průmyslového vlastníctví se oproti jiným předmětům vlastníctví duševního vyznačují svou průmyslovou (hospodárskou) využiteľností a převážně též formálním požadavkem na zápis do příslušného veřejnoprávního rejstříku pro vznik výlučných práv k těmto předmětům podle zvláštních právních předpisů.“

Na tomto místě lze zmínit i např. definici podanou JUDr. J. Hákem v článku uveřejněném v časopise Průmyslové vlastníctví pod názvem Potřebujeme definici pojmu průmyslové vlastníctví?, v němž uvádí: „S využitím uvedených tří pojmových znaků, tj. teritoriální omezenosti, časové omezenosti a potenciální ubiquity, lze původní Boháčkovu definici průmyslového vlastníctví upravit takto: Průmyslové vlastníctví představuje souhrn územně a časově omezených absolutních práv k nehmotným

¹⁶ VOJČÍK, Peter. *Právo priemyselného vlastníctva*. Iura edition, 1998, str. 27. ISBN 80-88715-38-5

¹⁷ BOHÁČEK, Martin; JAKL, Ladislav. *Právo duševního vlastníctví*. Praha, Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0463-4

¹⁸ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastníctví – vynálezy, užité vzory, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení, studijní texty*. Druhé, rozšířené a doplněné vydání. LexisNexis CZ, s.r.o., 2006. ISBN 80-86920-08-9

statkům průmyslově využitelným, nezávislým na hmotném substrátu, v němž jsou vyjádřeny.“¹⁹

V neposlední řadě je pak třeba uvést definici obsaženou na stránkách Úřadu průmyslového vlastnictví: „Průmyslovým právem rozumíme ochranu výsledků technické tvořivé činnosti (vynálezy a užité vzory), předměty průmyslového výtvarnictví (průmyslové vzory), jakož i práva na označení (ochranné známky a označení původu) a v neposlední řadě též konstrukční schémata polovodičových výrobků (tzv. topografie polovodičových výrobků) a další.“²⁰

Na tomto místě lze pak např. zmínit členění předmětů průmyslového vlastnictví obsažené v publikaci Z. Slovákové - Průmyslové vlastnictví²¹, která třídí předměty průmyslového vlastnictví na ty, které jsou výsledkem tvůrčí činnosti, když tato skupina zahrnuje zejména vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory, topografie polovodičových výrobků, odrůdy rostlin, plemena zvířat, zlepšovací návrhy a objevy, a na ty, které jsou výsledkem činnosti netvůrčí povahy jako jsou především obchodní firma, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení.

V užším pojetí je tedy průmyslové vlastnictví chápáno jako souhrn práv k výše uvedenému výčtu nehmotných statků, v širším pojetí však zahrnuje i další nehmotné statky, které svým charakterem odpovídají výše uvedeným předmětům průmyslového vlastnictví, ale není jim přiznávána tak široká právní ochrana. Je tomu tak proto, že tyto instituty mohou obsahovat průmyslově využitelné informace, ve většině případů však obsahují informace čistě komerčního či organizačního charakteru. Mezi tyto nehmotné statky je řazeno obchodní tajemství, zlepšovací návrhy, know-how, logo, obchodní jméno (firma), goodwill.

Bohužel, nedostatečná legální definice pojmu průmyslové vlastnictví může v praxi způsobovat značné problémy, zvláště pak vzhledem ke skutečnosti, že jednotlivým předmětům průmyslového vlastnictví náleží ochrana právní, nikoli

¹⁹ HÁK, Jan. Potřebujeme definici průmyslového vlastnictví? In *Průmyslové vlastnictví*, č. 4/2008, str. 112

²⁰ www.upv.cz

²¹ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. LexisNexis CZ s.r.o., 2005, str. 10. ISBN 80-86199-63-00

faktická, a pokud má být něco právem chráněno, mělo by být zcela jasně a určitě definováno, co pod tuto ochranu spadá. Proto součástí každého práva průmyslového vlastnictví je i vymezení předmětů/nehmotných statků, které jsou předmětem průmyslového vlastnictví, přičemž toto vymezení se v jednotlivých národních právních rádech může lišit.²²

Na druhou stranu je třeba si uvědomit, že legální definice, která by obsahovala přesnou definici pojmu průmyslového a duševního vlastnictví by vzhledem k stále pokračujícímu technologickému rozvoji velmi rychle zastarala nebo by značně omezovala ochranu nových druhů duševních výtvorů. To je také důvod, pro který nebyla doposud žádná odpovídající legální definice pojmu průmyslového a duševního vlastnictví na mezinárodní úrovni přijata.²³

3 Východiska mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví

Jak již bylo shora uvedeno, právní ochrana průmyslového vlastnictví zahrnuje ochranu jednak nehmotných statků (resp. práv k těmto statkům), opakovaně průmyslově využitelných, které jsou výsledkem tvůrčí lidské činnosti, tak i těch, které jsou výsledkem činnosti netvůrčí povahy, mezi něž jsou řazena zejména práva na označení, a to z důvodu jejich opakované využitelnosti v průmyslu, zemědělství i obchodě.

²² K této problematice se vyjadřuje např. P. Vojčík in VOJČÍK, Peter. *Právo priemyselného vlastníctva*. Iura edition, 1998, str. 27-30. ISBN 80-88715-38-5: „Jednotlivé predmety priemyselného vlastníctva, ktoré právny poriadok každej krajiny definuje alebo aspoň vymedzuje, sa stávajú predmetmi práva priemyselného vlastníctva. Právna úprava priemyselného vlastníctva se teda nepodiel'a iba na regulácii spoločenských vzťahov, ale priamo na tvorbe pojmových znakov jeho predmetov, tj. na pojmovom vymedzení týchto nehmotných statkov.“... „Základnou funkciou priemyselných práv je poskytovať osobitnú právnu ochranu tvorcom (povodcom), prihlasovateľom a majiteľom ich predmetov u nás v súlade s medzinárodnými zmluvami a umožniť ich ochranu aj v zahraničí. Rozsah pojmu priemyselnej práva je rozny a závisí od toho, ktoré predmety príslušný štát v svojich normách upravuje (ustanovuje tedy podmienky na poskytnutie ochrany) a ktorým poskytuje takúto osobitnú právnu ochranu.“

²³ K problematice vymezení definice pojmu duševní vlastnictví také např. CORNISH, W.R. *Intellectual property: Patents, Copyrights, Trade Marks and Allied Rights*. Fourth Edition. London: Sweet & Maxwell, 1999, str. 3. ISBN 0-421-635401: „Patenty umožňujú časovú omezenú ochranu technologickým vynálezom a průmyslový vzor práva užívať vzor na vyrábene výrobky, copyright poskytuje dlhodobá práva k literárnym, uméleckým a hudbným dielom, ochranné známky jsou chráněny proti napodobení tak dlouho, dokud jsou užívány na trhu. Neexistuje však jediná obecná definice, která by pokrývala všechny tyto předměty.“

Díky specifickým vlastnostem nehmotných statků, které tvoří předmět průmyslového vlastnictví, bylo třeba vytvořit určité systémy právní ochrany, a to ze shora uvedených důvodů především na mezinárodní úrovni, aby tato ochrana byla dostatečně účinná a efektivní.²⁴

Východiskem pro zvolení vhodné formy ochrany a pro tvorbu těchto systémů bylo zejména hodnocení významu nehmotných statků tvořících průmyslové vlastnictví pro společnost, její hospodářský vývoj a nutnost jejich ochrany na mezinárodní úrovni, jakožto prostředku k podpoře činnosti, jejíž jsou výsledkem, a k motivaci k jejich zveřejnění a umožnění jejich využívání.

Vnímání celospolečenského významu lidské duševní činnosti a jejich výsledků pro technologický a kulturní rozvoj a tím pro zvyšování životní úrovně vedlo již historicky k nutnosti nastavit takové principy vztahů mezi společnostmi a „tvůrcem“ tak, aby na jedné straně bylo společnosti umožněno využívat tyto výsledky tvůrčí činnosti ve prospěch jejího dalšího technologického a kulturního rozvoje a nových příležitostí, které jí byly tímto otevřeny, na druhé straně tak, aby sám „tvůrce“ byl i nadále motivován k další vědeckovýzkumné či umělecké činnosti, z níž může mít potenciálně prospěch celá společnost.²⁵ Tyto principy, vycházející z historických zkušeností a tradic té které společnosti, upřednostňující buď zájem společnosti nebo zájem „tvůrce“

²⁴ Zde např. TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, str. 3, ISBN 0-421-64150-9: „Informace, ideje a inovace tvoří základ post-industriální ekonomiky. S neustále se zvyšující dostupností a propracovaností různých zařízení pro tvorbu kopií a napodobenin a atraktivitou zisků z jejich zneužívání by tyto atributy byly bezcenné bez řádné právní ochrany duševního vlastnictví. Ochrana duševního vlastnictví byla původně vyvinuta na teritoriálním základě. Avšak, jak bylo v 19. století záhy zjištěno, k zajištění mezinárodní ochrany duševního vlastnictví bylo třeba zavedení mezinárodní spolupráce a vzájemné ochrany duševního vlastnictví mezi státy. Jen málo právních odvětví bylo od uzavření Pařížské unijní úmluvy z roku 1883, předmětem tak rozsáhlé mezinárodní legislativy. Výsledkem tohoto mezinárodního přístupu bylo zajištění dostatečné úrovně harmonizace práva duševního vlastnictví na mezinárodní úrovni, a zejména v Evropě.“

²⁵ K tomu např. DREYFUSS Rochelle Cooper, KWALL Roberta Rosenthal. *Intellectual Property – cases and materials on Trademark, Copyright and Patent law*. New York: Foundation Press, 1996, str. 3. ISBN 1-56662-331-: „Smyslem patentového práva, stejně jako autorského práva, je zhodnotit přínos tvůrce k obohacení společnosti, aniž by zároveň došlo k neodůvodněnému omezení zájmu společnosti na přístup k jeho výtvorům. Patentové právo vychází z předpokladu, že základy vědění se mohou rozšiřovat pouze, pokud každý vynálezce může využívat výsledků svých předchůdců. Jak pregnantně vyjádřil Sir Isaac Newton: „Pokud jsem viděl dále, bylo to tím, že jsem stál na ramenou předků“.... Smyslem práva duševního vlastnictví je tak podpora rozvoje nových idejí a usnadnění šíření těch, které již existují.“

nebo hledající rovnováhu mezi zájmy obou pólů, se pak následně staly základem pro vytvoření různých forem a systémů právní ochrany výsledků lidské duševní činnosti, které jsou dnes obsaženy nejen právních řádech jednotlivých států, ale zejména v celé řadě mezinárodněprávních dokumentů zabývajících se ochranou průmyslového vlastnictví v mezinárodních souvislostech.²⁶

V dané souvislosti lze odkázat např. na čl. 7 Dohody TRIPS, v němž je stanoveno, že ochrana a dodržování práv k duševnímu vlastnictví mají přispívat k podpoře technických inovací a k převodu a rozšiřování technologie, ke vzájemným výhodám výrobců a uživatelů technických znalostí způsobem, přispívajícím k sociálnímu a ekonomickému blahobytu a rovnováze práv a povinností.

Na tomto místě lze také uvést citát bývalého generálního ředitele WIPO Arpada Bogsche, při zahájení konference Světové organizace duševního vlastnictví v pařížském Louvru v červnu 1994: *„Prvotním cílem duševního vlastnictví je uznání morální a ekonomické hodnoty duševní tvůrčí činnosti v kulturním, společenském a ekonomickém vývoji národů.“*²⁷

Neméně výstižný je i komentář uvedený na oficiálních stránkách Úřadu průmyslového vlastnictví: *„Jen málo ostatních právních odvětví se může dovolávat ušlechtilějšího smyslu existence. Duševní vlastnictví má jednu vlastnost, která jej odlišuje od ostatních odvětví práva; jeho úkolem není regulovat vztahy mezi osobami, jako je tomu v případě předpisů týkajících se hmotných statků, deliktů, smluv, soutěže, obchodního či trestního práva, nýbrž odměnit tvůrce a podporovat hospodářský a technický pokrok.“*²⁸

²⁶ K tomu viz např. HEATH, Christopher; SANDERS, Anselm Kamperman. *Intellectual property and free trade agreements*. Oxford and Portland: Hart Publishing, 2007, ISBN 978-1-84113-801-5, str. 3: „Rovnováha mezi právy duševního vlastnictví a zájmy veřejnosti je v popředí nové mezinárodní iniciativy směřující k harmonizaci práv duševního vlastnictví. Veřejný zájem a hledisko rozvoje jsou hlavními atributy hledání této rovnováhy.“

²⁷ Zdroj: www.upv.cz nebo také TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, str. 3, ISBN 0-421-64150-9: „Hlavním smyslem duševního vlastnictví je jeho morální a ekonomický přínos pro kulturní, sociální a ekonomický rozvoj národů.“

²⁸ www.upv.cz

K východiskům mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví obecně se vyjadřovali též např. autoři Knap, K., Kunz, O., Opltová, M. ve své publikaci *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*²⁹: „Průmyslová práva v objektivním smyslu upravují společenské vztahy vznikající v souvislosti se vznikem a společenským uplatněním předmětů této ochrany. Vytváření právních a ekonomicko-právních stimulů pro rozvoj těchto vztahů v souladu se společenským zájmem na vědeckotechnickém rozvoji a uplatňování jeho výsledků ve společnosti je funkcí průmyslověprávní ochrany.“

Pokud jde o práva na označení, pak tato představují výsledky lidské činnosti netvůrčí povahy, u nichž nesehrává svoji hlavní roli jejich samotné vytvoření - tedy tzv. osobní (původcovský) aspekt, ale možnost jejich využívání oprávněným subjektem při jeho podnikatelské (hospodářské) činnosti.

Ochranná označení tak sice nejsou výsledkem tvůrčí duševní činnosti, avšak mezi předměty průmyslového vlastnictví bývají zařazovány pro jejich specifickou funkci – umožňují rozlišovat výrobky a služby jednotlivých subjektů působících na trhu, které mohou pro ně znamenat konkurenční výhodu, zejména pokud jsou zároveň zárukou kvality nabízeného zboží či služeb. Vývoj či zavedení ochranného označení, zejména pak ochranné známky, nepochybně vyžaduje vynaložení značných nákladů. Nedostatečná ochrana ochranných známek by pak vedla k nedostatku stimulace k vývoji nových produktů či udržování úrovně kvality produktů a služeb, kdyby tyto produkty či služby nemohly být označovány specifickým označením pro daného konkrétního výrobce nebo poskytovatele služby.

K této problematice se vyjadřují např. autoři Jakl, L., Boháček, M. v publikaci *Právo duševního vlastnictví*:³⁰ „Podnikatelé při své výrobní a obchodní činnosti označují výrobky nebo služby, které uvádějí na trh, nejrůznějšími označeními. Tím se snaží spotřebitele nebo zákazníka upozornit na to, že daný výrobek nebo služba pochází právě od nich a že má tento produkt kvality příznačné právě pro jejich produkci nebo

²⁹ KNAP, Karel.; KUNZ, Otto.; OPLTOVÁ, Milena. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, str. 9

³⁰ JAKL, Ladislav; BOHÁČEK, Martin. *Právo duševního vlastnictví*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002, str. 227. ISBN 80-245-04-63-4

obchod... Užívání označení výrobků a služeb přispívá ke zlepšení pozice podnikatele na trhu ve vztahu ke konkurenci a ve vztahu k zákazníkům, umožňuje snadnější orientaci a výběr při nákupu. Označování zboží a služeb zvyšuje i exportní možnosti prostřednictvím mezinárodní ochrany těchto označení ve formě ochranných známek a označení původu zboží. V novodobé historii nabývá označování zboží a služeb stále větší význam, který je motivován vzrůstem počtu soutěžitelů na trhu a jeho internacionalizací. To si vynutilo jednak obecně závaznou právní úpravu ve formě známkových zákonů, zákonů na ochranu označení původu a zeměpisných označení a zákonných úprav na ochranu firemního jména a popřípadě i dalších označení.“

Lze shrnout, že průmyslové vlastnictví tak hraje v současném světě stále významnější roli, jeho klíčový význam v rozvoji nových technologií a jejich prostřednictvím i nových potřeb společnosti je nepopíratelný, jakož je nepopíratelná i skutečnost, že každá společnost má zájem na technologickém a kulturním pokroku a na rozvinutém a konkurenceschopném tržním prostředí. K podpoře výzkumu a vývoje, jakož i k podpoře konkurenčního prostředí a obchodu slouží mimo jiné právě i účinná právní ochrana průmyslového vlastnictví, a to nejen na národní, ale zejména na mezinárodní úrovni.

4 Formy mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví

V současné době se právní ochrana průmyslového vlastnictví se uskutečňuje buď udělením ochranného dokumentu (u vynálezů ve formě patentu) nebo registrací příslušného předmětu v oficiálně uznaném rejstříku (u užitných vzorů, průmyslových vzorů, ochranných známek, označení původu a zeměpisných označení, jakož i topografií polovodičových výrobků).

Forma ochrany vynálezů patentem má své historické kořeny ještě v dobách, kdy právo k vynálezům uděloval panovník jako určitou, časově omezenou, zvláštní výsadu. Patent bývá proto interpretován jako smlouva mezi státem a tvůrcem vynálezu, kdy tvůrce umožní společnosti vynález používat a za odměnu obdrží právo na jeho výlučné

užívání po určitou dobu.³¹ Obsah a způsob právní ochrany vynálezů byl postupem času sjednocen a zakotven v jednotlivých národních zákonodárstvích, jakož i v mezinárodních smlouvách, a to jednak v PUÚ, zejména však v mezinárodních dohodách uzavřených speciálně k ochraně vynálezů (viz dále).

V souvislosti s patenty na léčiva nebo přípravky na ochranu rostlin bylo zavedeno jako forma ochrany tzv. dodatkové osvědčení. Dodatkové osvědčení se uděluje na léčiva nebo přípravky na ochranu rostlin v případě, že k jejich prodeji je nutno získat v dané zemi povolení k prodeji. Dodatkovým osvědčením se prodlužuje doba platnosti základního patentu až o 5 let.

V průběhu let nabývala na významu také ochrana nových odrůd rostlin, což vedlo na přelomu 70. a 80. let 20. století k přijetí Mezinárodní úmluvy na ochranu nových rostlinných odrůd.³² V této smlouvě se smluvní státy zavázaly vytvořit systém pro udělování ochrany práv šlechtitelů, který by respektoval principy ochrany zakotvené v uvedené smlouvě.³³ Ochrannou nových odrůd rostlin se zabývá také Dohoda TRIPS, která stanoví, že členské státy WTO mohou vyloučit z patentování nové rostlinné odrůdy, s výjimkou mikroorganismů a biologických postupů, za podmínky, že jim poskytnou ochranu podle zvláštního předpisu.

Pokud jde o užité vzory, k jejichž ochraně není potřeba splnění tolika přísných podmínek jako pro ochranu vynálezů a k jejichž ochraně PUÚ výslovně členské státy k jejich ochraně nezavázala, pak ochrana užitečných vzorů je v některých státech

³¹ Viz. JAKL, Ladislav. *Zásady právní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví*. In Kolektiv autorů. *Aktuální otázky práva duševního vlastnictví a soutěžního práva*. Praha: Vysoká škola ekonomická, FMV, Nakladatelství Oeconomica, 2005, str. 30. ISBN 80-245-0944-X. nebo také viz HART, Tina; FAZZANI, Linda; CLARK, Simon. *Intellectual property law*. Forth edition. Ebbw Vale: Creative Print & Design, 2006, ISBN-10: 0-230-00633-7, str. 1: „Patent je výlučné právo udělované patentovým úřadem tomu, že vynalezl produkt nebo proces. Mezi hlavní důvody udělování tohoto výlučného práva patří informovat veřejnost prostřednictvím zveřejnění detailu vynálezu o nejnovějších technologických výhodách a poskytnout tak stimuly pro další invaci a tím pro růst ekonomické aktivity. Zároveň je tím odměňováno tvůrčí úsilí vynálezce.“

³² Na základě této smlouvy pak vznikla Mezinárodní unie na ochranu nových rostlinných odrůd

³³ V ČR byl přijat zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k novým odrůdám rostlin, na jehož základě jsou udělována tzv. šlechtitelská osvědčení. Musí se jednat o odrůdu novou, nesmí být před podáním přihlášky nabízena k prodeji, úmluva dále stanoví způsob provádění udělovacího řízení, práva šlechtitele, výluky z práv, minimální délku ochrany apod. Na úrovni EU je tato problematika upravena samostatným nařízením.

poskytována formou udělení patentů na užité vzory (tzv. malého patentu) nebo formou zápisu do rejstříku užitečných vzorů (jako je tomu např. v ČR).

Ochranné známky představovaly historicky záruku pro původ a kvalitu, byly zejména zárukou kontroly dodržování norem pro členy cechů. V současné době nepředstavuje ochranná známka jen záruku kvality a původu, ač nepochybně tato její funkce je i dnes zásadní a významně ovlivňuje nákupní rozhodnutí, ale je i nástrojem marketingu, neboť v dnešním vnímání poskytuje i výlučnost nositeli či majiteli produktu takto označeného (zde hovoříme o tzv. značkách). Pokud jde o ochranná označení, moderní právo pak rozlišuje mezi označením původu, resp. zeměpisným označením, poskytujícím záruku původu zboží či služby a ochrannou známkou označující určitý druh zboží nebo služeb.

Průmyslové vzory, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení se dnes chrání zápisem do národních, případně regionálních rejstříků (jako je tomu např. u průmyslového vzoru Společenství nebo ochranné známky Společenství).

Práva k průmyslovému vlastnictví jsou výlučnými absolutními právy, která působí vůči všem (*erga omnes*).³⁴ Majitelé těchto práv mají výlučná práva s předměty průmyslového vlastnictví nakládat, disponovat, přenechat je k licenčnímu využití či jako předmět zástavy (není-li v příslušných právních předpisech stanoveno jinak).

Principiálně je ochrana průmyslového vlastnictví založena na zásadě teritoriality, což znamená, že práva vznikající na základě práva určitého státu jsou chráněna pouze na území tohoto státu, tj. že udělené patenty nebo zápisy ochranných známek a průmyslových či užitečných vzorů jsou účinné pouze na území státu, jehož orgán udělil patent nebo provedl zápis. Rozvoj mezinárodního obchodu, mezinárodní spolupráce a globalizace si však postupem času vyžádaly překonání tohoto principu a stanovení výjimek vyplývajících z jednotlivých mezinárodních smluv uzavřených jak univerzálně tak pro jednotlivé oblasti/předměty průmyslového vlastnictví, kdy za splnění určitých podmínek je umožňována i širší regionální (resp. mezinárodní) ochrana předmětů

³⁴ BOHÁČEK, Martin a kol. *Právo průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1994, str. 16. ISBN 80-7079-388-0

průmyslového vlastnictví, ať již prostřednictvím mezinárodních přihlášek či prostřednictvím institutu ochranné známky Společenství, průmyslového vzoru Společenství apod. Vzhledem k zaměření diplomové práce budou následující kapitoly této práce věnovány pouze mezinárodním, případně regionálním systémům právní ochrany průmyslového vlastnictví.

5 Základy mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví

Na mezinárodní úrovni je ochrana průmyslového vlastnictví vybudována především na základě univerzálních mezinárodních smluv: PUÚ, mezinárodních dohod uzavřených v rámci WIPO a mezinárodních dohod uzavřených v rámci Světové obchodní organizace (dále jen WTO), jejichž cílem bylo zavést základní principy ochrany práv průmyslového vlastnictví a zejména jejich vymahatelnost na mezinárodní úrovni. Hlavním důvodem uzavření těchto významných multilaterálních dohod byl především rozvoj mezinárodního obchodu koncem 19. stol. a v polovině 20. stol. a s tím související vzrůstající potřeba ochrany nehmotných statků tvořících předmět průmyslového vlastnictví. Tyto základní dohody z oblasti právní ochrany průmyslového vlastnictví pak byly, jak to vyžadoval rozvoj průmyslu a obchodních vztahů, doplněny celou řadou dalších mezinárodních smluv.³⁵

První myšlenky o mezinárodní úpravě v oblasti průmyslově právní ochrany vznikly ve Velké Británii. U příležitosti první světové výstavy v roce 1851 se měl tehdy pořádat mezinárodní kongres o otázkách průmyslově právní ochrany – tato akce však nepřinesla žádné významnější výsledky. Teprve v souvislosti s další světovou výstavou konanou ve Vídni v roce 1873 začaly Spojené státy, které se mezitím dostaly mezi průmyslově vyspělé země, obávat, že by výrobky vystavované jejich občany mohly být napodobovány a požadovaly po tehdejší Rakousku-Uhersku vydání zákona o ochraně

³⁵ K této problematice blíže viz JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha: Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006, str. 105-107. ISBN 80-86855-12-0

vystavovaných vynálezů. Za tím účelem byl sice tehdy zorganizován do Vídně tzv. patentový kongres, jehož úkolem mělo být vypracování základních principů mezinárodního patentového zákonodárství. Díky zdrženlivosti některých států však ani tehdy nedospělo mezinárodní společenství na poli ochrany průmyslového vlastnictví k žádným významným hmatatelným výsledkům. Přeci jen však měl Vídeňský kongres významnou roli pro další vývoj mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví. Byla totiž ustavena stálá komise, která již v souvislosti se světovou výstavou pořádanou v Paříži v roce 1878 významně přispěla ke sjednocení zákonů týkajících se průmyslověprávní ochrany a dále byl vytvořen výkonný výbor, který následně vypracoval návrh první mezinárodní dohody upravující právní ochranu průmyslového vlastnictví.³⁶

Tímto prvním mezinárodněprávním dokumentem uzavřeným na poli ochrany průmyslového vlastnictví tak byla ***Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví*** (nebo také Pařížská unijní úmluva – PUÚ). Tato úmluva byla uzavřena, jak již bylo shora uvedeno, koncem 19. stol. jako důsledek obav účastníků světové výstavy, ze zneužití jimi vystavovaných vynálezů a výrobků. Cílem této úmluvy bylo zajistit průmyslově právní ochranu vynálezů, užitných vzorů, průmyslových vzorů a modelů, továrních nebo obchodních známek a známek služeb,³⁷ obchodního jména, údajů o provenienci zboží nebo označení jeho původu, jakož i vytvořit předpoklady pro pokud možno stejnou průmyslově právní ochranu ve smluvních zemích. Jednotlivé předměty průmyslového vlastnictví přitom nejsou v PUÚ definovány, to je ponecháno národním předpisům. Zároveň však členské státy nemusely ve svém národním právu zavést všechny shora uvedené předměty.³⁸ PUÚ si stanovila za cíl také ochranu proti nekalé

³⁶ Čerpáno z JENERÁL, Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. 3. doplněné vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2009. ISBN: 978-80-7282-083-2

³⁷ Později se sjednotil název na „ochranná známka“.

³⁸ Ust. čl. 25 PUÚ však vyžaduje, aby členské, resp. přistupující země, zajistily účinnost Úmluvy, tj. provádění těch ustanovení, která se speciálně některými předměty zabývají. Bez jejich zavedení do národního právního řádu by však splnění této povinnosti nebylo možné.

soutěži. Na základě této úmluvy pak vznikla tzv. Pařížská unie (Unie na ochranu průmyslového vlastnictví), jejímiž členy je více než 170 států včetně České republiky.³⁹

V rámci PUÚ byly zavedeny následující principy průmyslově právní ochrany:

- a) tzv. národní (resp. asimilační) režim postavení cizinců⁴⁰ - každý smluvní stát je povinen zajistit příslušníkům kteréhokoli jiného smluvního státu stejnou ochranu a stejnou možnost využití právních prostředků proti jejich porušování, jakou poskytuje příslušníkům vlastním. Na příslušnících smluvních států se nesmí požadovat, aby měli bydliště nebo provozovnu (slovy úmluvy „závod“) ve státě, v němž se o ochranu žádá. Stejně postavení jako příslušníci smluvních států mají i jiné osoby s trvalým bydlištěm, sídlem či průmyslovou nebo obchodní provozovnou ve smluvním státě.⁴¹
- b) zásada teritoriality – úroveň a podmínky ochrany se řídí národním právem toho kterého konkrétního státu, který ochranu udělil
- c) zásada formální reciprocit – stát ochrany podle této zásady poskytuje předmětům ochrany vzniklým v jiném státě ochranu za podmínek a v rozsahu za jakých poskytuje ochranu předmětům téhož druhu vzniklým v oblasti jeho právního řádu. Jinak řečeno, stát, do kterého směřuje průmyslově právní ochrana, poskytuje přihlašovatelům z jiných států ochranu za podmínek a v rozsahu, za jakých poskytují tyto jiné státy ochranu přihlašovatelům z tohoto státu.⁴²

³⁹ Unie má své orgány, jejichž prostřednictvím napomáhá ke splnění cílů PUÚ. Struktura a postavení orgánů (shromáždění a výkonný výbor) bylo následně přizpůsobeno Světové organizaci duševního vlastnictví. Rovněž sekretariátem Unie je Mezinárodní úřad WIPO v Ženevě.

⁴⁰ V této souvislosti je třeba poznamenat, že členové WTO se v čl. 2 odst. 1 Dohody TRIPS zavázaly, že bez ohledu na to, zda jsou členy PUÚ, dodržovat její hmotná ustanovení, to znamená i princip národního zacházení.

⁴¹ Ze zásady národního režimu jsou ovšem stanoveny dvě výjimky: 1) smluvní stát je oprávněn uplatňovat vůči cizincům zvláštní procesní pravidla, která se nevztahují na tuzemce (např. požadavek složení žalobní jistoty), 2) v některých konkrétních případech je možné zvýhodnit cizince vůči tuzemcům.

⁴² U přihlašovatelů z členských států PU a WTO nelze aplikovat podmínku vzájemnosti. Tu je možno aplikovat pouze ve vztahu k přihlašovatelům z nečlenských států těchto dvou mezinárodních smluv. Tato ustanovení zaručují zahraničním přihlašovatelům, že nebudou diskriminováni v porovnání s přihlašovatelem domácími. K principu reciprocit dle PUÚ např. viz. HART, Tina; FAZZANI, Linda; CLARK, Simon. *Intellectual property law*. Forth edition. Ebbw Vale: Creative Print & Design, 2006, ISBN-10: 0-230-00633-7, str. 13

- d) právo unijní priority - právo priority, tedy přednostní právo na udělení právní ochrany přede všemi, kteří mají prioritu pozdější, znamená, že na základě podané přihlášky k ochraně v jedné členské zemi může přihlašovatel nebo jeho právní nástupce ve stanoveném tzv. prioritním intervalu podat v jiné členské zemi Pařížské unie. Jak již bylo shora uvedeno, ochrana předmětů průmyslového vlastnictví je totiž převážně realizována na tzv. registračním principu, tedy k udělení ochrany je třeba podání přihlášky a následného zápisu v příslušném rejstříku vedeném k tomu zřízeným úřadem (např. v ČR Úřadem průmyslového vlastnictví). Princip unijní priority tak zaručuje, že podáním první přihlášky v jednom členském státě vzniká přihlašovateli přednostní právo na udělení právní ochrany i v jiných členských státech, a to ode dne podání přihlášky u příslušného úřadu průmyslového vlastnictví. Okamžik vzniku práva přednosti se odvozuje od okamžiku podání první přihlášky (tzv. systém first to file).⁴³ Toto právo je však časově omezeno – je třeba jej uplatnit v tzv. prioritním intervalu, který u vynálezů a užitných vzorů činí 12 měsíců a u průmyslových vzorů a ochranných známek 6 měsíců. Zavedení tohoto principu má význam pro přihlašovatele jednak v tom, že nemusí přihlášku podávat ve stejný okamžik ke všem úřadům, u nichž ochranu žádá, nýbrž postačí ji podat v uvedeném intervalu spolu s uplatněním priority, a jednak v tom, právo na udělení ochrany není ovlivněno skutečnostmi, které nastaly po podání první přihlášky v prioritním intervalu (např. zveřejnění vynálezu) a nemohou také v prioritním intervalu vznikat práva třetích osob k předmětu ochrany.⁴⁴
- e) právo výstavní priority – výstavní priorita znamená, že členské státy udělí podle svého vlastního zákonodárství vynálezům, užitným vzorům, průmyslovým vzorům nebo ochranným známkám dočasnou ochranu, pokud jde o výrobky, které budou vystaveny na mezinárodních výstavách úředních nebo úředně

⁴³ Naproti tomu v USA přetrvává systém vzniku práva přednosti založený na okamžiku vytvoření vynálezu (first to invent).

⁴⁴ K problematice unijní priority blíže např. viz. JAKL, Ladislav. *Zásady právní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví*. In Kolektiv autorů. *Aktuální otázky práva duševního vlastnictví a soutěžního práva*. Praha: Vysoká škola ekonomická, FMV, Nakladatelství Oeconomica, 2005, str. 23 a násl.. ISBN 80-245-0944-X nebo také např. viz HART, Tina; FAZZANI, Linda; CLARK, Simon. *Intellectual property law*. Forth edition. Ebbw Vale: Creative Print & Design, 2006, ISBN-10: 0-230-00633-7, str. 13.

uznaných⁴⁵ a pořádaných na území některého z členských států. Toto ustanovení PUÚ se realizuje buď tak, že se vystavení předmětu nezapočítává do stavu techniky (to je významné zejména u vynálezů, kdy by takové započtení bylo překážkou pro udělení patentu), nebo na principu výstavní priority. Udělením dočasné ochrany na principu výstavní priority se však nesmí prodlužovat obecné lhůty pro uplatnění priority unijní.

PUÚ dále obsahuje ustanovení týkající se jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví, jako např. právo původce vynálezu na označení patentu jeho jménem, tzv. nezávislost patentu, kdy zamítnutí nebo udělení patentu v jednom státě nemá vliv na možnost udělení či zamítnutí patentu v jiném smluvním státě (stejně tak zrušení nebo zánik patentu v jednom smluvním státě nezavazuje ostatní smluvní státy ke stejnému postupu), možnost členského státu učinit opatření k udělování nucených licencí,⁴⁶ povinné užívání průmyslových vzorů či ochranných známek jako podmínka jejich ochrany, tzv. nezávislost ochranné známky (obdobně jako u patentu), stanovení podmínek pro odmítnutí zápisu ochranné známky,⁴⁷ zavádí institut tzv. notoricky známých známek apod. PUÚ také pamatovala na falešné označení původu zboží a později i ochranu zeměpisného označení. Smluvní státy se v úmluvě zavázaly, že za účelem řádné ochrany průmyslového vlastnictví a usnadnění mezinárodní spolupráce zřídí na svém území zvláštní úřad (slovy úmluvy tzv. přihlašovnu), zabývající se ochranou průmyslového vlastnictví.⁴⁸

Kromě toho zavedla PUÚ neformální ochranu obchodního jména, když stanovila, že obchodní jméno je chráněno ve všech členských státech, aniž je třeba k jeho ochraně přihlášky či zápisu (přičemž je nerozhodné, zda je toto jméno součástí ochranné známky

⁴⁵ Takovými výstavami jsou např. výstavy ve smyslu Úmluvy o mezinárodních výstavách sjednané v Paříži v roce 1928

⁴⁶ Toto ustanovení má zabránit zneužití výkonu výlučného práva k patentu jeho nevyužíváním či neodstatečným využíváním, v některých případech může být důvodem nucené licence i ohrožení veřejného zájmu. Později se objevily snahy o jednoznačné stanovení podmínek pro udělování a držbu nucených licencí – viz např. Dohoda TRIPS

⁴⁷ Členské státy se zavázaly odmítnout zápis ochranné známky, která by byla pouhou napodobeninou či reprodukcí dřívější obecně známé známky, ochranné známky, které by byly tvořeny znaky státní svrchovanosti, symbolickými značkami, které by neměly rozlišovací schopnost nebo které jsou složeny z údajů běžně označujících druh, množství nebo jakost, známky, které mohou narušit práva třetích osob, ochranné známky odporující dobrým mravům apod.

⁴⁸ V ČR plní funkci tohoto úřadu Úřad průmyslového vlastnictví

či nikoli) a dále zakotvila povinnost členských států zajistit účinnou ochranu proti nekalé soutěži. Za nekalou soutěž je pak pokládána jakákoli činnost, která odporuje poctivým zvyklostem v průmyslu a obchodě. Členským státům pak zakotvila povinnost zakázat jakoukoli činnost, která by mohla způsobit záměnu s podnikem, výrobky, průmyslovou nebo obchodní činností jiného soutěžitele, užívání falešných údajů při provozování obchodu, které by mohly poškodit dobrou pověst podniku, výrobků nebo činnosti jiného soutěžitele a uvádění údajů nebo tvrzení, jejichž užívání při provozu obchodu by bylo způsobilé uvádět veřejnost v omyl o vlastnostech, způsobu výroby, charakteristice, způsobilosti k použití nebo množství zboží.

Pokud jde o řešení sporů mezi unijními zeměmi, týkajícími se výkladu nebo provádění PUÚ, mají být řešeny jednáním mezi těmito zeměmi. Pokud taková jednání nevedou k řešení sporu, může každá ze stran předložit tento spor Mezinárodnímu soudnímu dvoru v Haagu, a to s odkazem na čl. 28 PUÚ. Unijní země však může při ratifikaci PUÚ nebo při přístupu k ní učinit výhradu, která znamená, že se na ni účinky ustanovení o obligatorní jurisdikce Mezinárodního soudního dvora v Haagu nevztahuje, přičemž toto prohlášení je kdykoli odvolatelné. Této možnosti využila řada unijních zemí.

PUÚ tak položila základy prvním ucelenějšímu systému právní ochrany průmyslového vlastnictví, tento systém byl několikrát revidován⁴⁹ a doplňován o další mezinárodní smlouvy na ochranu průmyslového vlastnictví (např. r. 1891 byla uzavřena Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních a obchodních známek nebo Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží, dále pak Lisabonská dohoda na ochranu označení původu výrobků a o jejich mezinárodním

⁴⁹ V Bruselu 1890, ve Washingtonu 1911, v Haagu 1925, v Londýně 1934, v Lisabonu 1958 a naposledy ve Stockholmu 1967. Další pokusy o revizi již nebyly úspěšné. Zavedení principu jednomyslnosti při hlasování o změnách bránil přijetí jakýchkoli změn, které nebyly v zájmu některé, byť jediné, smluvní, resp. unijní, země. Další iniciativy vedoucí k harmonizaci patentového práva tak byly činěny na základě čl. 19 PUÚ, podle kterého si „unijní země navzájem vyhrazují právo sjednávat odděleně mezi sebou zvláštní dohody na ochranu průmyslového vlastnictví, pokud takové dohody neodporují ustanovením této Úmluvy“. Na základě tohoto článku pak byla přijata např. Smlouva o patentové spolupráci z roku 1970, jakož i Úmluva o udělování evropských patentů z roku 1973. Dále byla na základě tohoto článku přijata i Smlouva o patentovém právu apod. - čerpáno z JENERÁL, Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. 3. doplněné vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2009, str. 14. ISBN 978-80-7282-083-2

zápisu, Niceská dohoda o mezinárodním třídění výrobků a služeb, na které se vztahují tovární a obchodní známky, Locarnská dohoda o zřízení mezinárodního třídění průmyslových vzorů a modelů, Štrasburská dohoda o mezinárodním patentovém třídění atd.).⁵⁰ Jak PUÚ, tak uvedené „speciální“ dohody uzavírané na ochranu jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví jsou dnes spravovány v rámci WIPO.

Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) je jednou z nejvýznamnějších mezinárodních organizací zabývajících se ochranou průmyslového (a jak její název napovídá i jiného duševního vlastnictví). Je specializovanou mezivládní organizací v rámci systému OSN. Byla založena v roce 1967 na základě Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví. Jako hlavní cíl si stanovila „podporovat ochranu duševního vlastnictví v celém světě spoluprací mezi státy v účelné součinnosti s ostatními mezinárodními organizacemi a zajistit správním spolupráci mezi uniemi.“⁵¹ Za hlavní ideu WIPO byla označena podpora tvořivé činnosti lidí, která je zdrojem kulturního i hospodářského rozvoje jakékoliv společnosti.⁵²

Prostředkem k dosažení tohoto cíle pak je harmonizace národních úprav, spolupráce a právně technická pomoc státům, zejména rozvojovým, v oblasti duševního vlastnictví, zajištění služeb usnadňujících mezinárodní ochranu duševního vlastnictví, zejména pak provádění mezinárodních zápisů a uveřejňování údajů týkajících se těchto zápisů. Za tím účelem byl zřízen Mezinárodní úřad se sídlem v Ženevě, mezi jehož kompetence patří přijímat přihlášky pro mezinárodní ochranu vynálezů podle smlouvy PCT (viz dále) a pro mezinárodní ochranu ochranných známek podle Madridské dohody či průmyslových vzorů podle Haagské dohody (viz dále). V současné době spravuje WIPO přes dvě desítky mezinárodních smluv o ochraně práv k průmyslovému a jinému

⁵⁰ Čerpáno z BOHÁČEK, Martin; JAKL, Ladislav. *Právo duševního vlastnictví*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0463-4. Dále z KUNZ Otto; RINGL Antonín; VILÍMSKÁ Miluše. *Mezinárodní smlouvy v oblasti průmyslového vlastnictví*. Praha: Panorama, 1985. SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. LexisNexis CZ,s.r.o. – nakladatelství řady Orac. ISBN 80-86199-63-0. JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha, Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006. ISBN 80-86855-12-0

⁵¹ Pařížská unie, Zvláštní unie a Bernská unie

⁵² Z přednášky K. Kempera, ředitele odboru spolupráce s některými zeměmi Evropy a Asie, WIPO – viz článek Světová obchodní organizace (WTO) a Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO): jejich specifické role a spolupráce v oblasti duševního vlastnictví in *Průmyslové vlastnictví* č. 5-6/2000, str. 101

duševnímu vlastnictví,⁵³ monitoruje funkčnost a navrhuje příslušné změny. V rámci WIPO se bohužel nevyvinul žádný mechanismus kontroly, zda členské státy vyhovují podmínkám smluv ani nebylo vyvinuto žádné schéma řešení sporů mezi smluvními státy.

Kromě mezinárodních dohod na ochranu průmyslového, resp. duševního, vlastnictví spravovaných v rámci WIPO byla jako důsledek rozvíjejícího se mezinárodního obchodu, zvyšujícího se podílu výrobků a služeb chráněných právy k průmyslovému vlastnictví v mezinárodním obchodě, jakož i zvyšující se podíl odvětví souvisejících s právy k duševnímu vlastnictví na HDP a zvyšujícího se počtu případů porušování práv k průmyslovému vlastnictví⁵⁴ přijata v rámci WTO **Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví**, tzv. Dohoda TRIPS (1994). Již v osmdesátých letech minulého století bylo totiž stále zjevnější, že stávající mezinárodní dohody nejsou nastaveny tak, aby byly schopny reagovat na nové situace, které přinášel stále se rozvíjející a liberalizující mezinárodní obchod (zejména když základní filozofií WTO bylo usnadnění mezinárodního obchodu snížením celních tarifů a dalších právních a faktických bariér), a to zejména za situace, kdy přístupy k ochraně průmyslového (resp. duševního) vlastnictví byly zcela rozdílné. To se projevovalo zejména ve vztazích mezi státy průmyslově vyspělými, mezi něž patřily USA a země OECD, a státy rozvojovými a nově industrializovanými. Při neexistenci účinného mezinárodního systému právní ochrany duševního vlastnictví se průmyslově vyspělé země se snažily tuto problematiku řešit uzavíráním bilaterálních či multilaterálních smluv s jednotlivými státy. Zahájení tzv. uruguayského kola GATT v roce 1986 bylo vítanou příležitostí k řešení této problematiky a nakonec se podařilo na pořad jednání tohoto kola zařadit i otázku ochrany práv k duševnímu vlastnictví. Výsledkem těchto jednání bylo nakonec přijetí Dohody TRIPS. Jejím cílem bylo na jedné straně posílit ochranu duševního vlastnictví v těch zemích, které měly zájem využívat výhod volného mezinárodního obchodu, usnadnění mezinárodního obchodu omezením překážek,

⁵³ Kompletní přehled smluv spravovaných WIPO lze nalézt na www.wipo.int/treaties/en

⁵⁴ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, Dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-467-6 – údaje zde uvedené pak vychází z CORNISH, W.R. *Intellectual Property*. Third Edition. London: Sweet & Maxwell, 1996 a ŠRONĚK, I. Mezinárodní obchod a práva k duševnímu vlastnictví. In *Průmyslové vlastnictví* 1-2/1998.

podporou účinné ochrany práv z duševního vlastnictví a zajištěním, že opatření k ochraně duševního vlastnictví se samy nestanou překážkami obchodu.^{55,56}

Dohoda TRIPS sama vychází již z existujících mezinárodních dohod o ochraně práv k průmyslovému a jinému duševnímu vlastnictví – pokud jde o problematiku průmyslového vlastnictví, pak přímo odkazuje na PUÚ⁵⁷ a na Smlouvu o duševním vlastnictví týkajícíím se integrovaných obvodů. Odkazem na uvedené smlouvy tak jednak dochází k situaci, že jsou tyto smlouvy aplikovány i mezi těmi členy WTO, kteří nejsou členy příslušných mezinárodních úmluv, jednak tím, že pravidla obsažená v těchto úmluvách Dohoda TRIPS doplňuje ještě řadou dalších pravidel, vytváří tak jakousi nadstavbu nad uvedenými mezinárodními úmluvami.⁵⁸ Odborná literatura někdy hovoří o tom, že v důsledku přijetí Dohody TRIPS v rámci WTO byla nastolena určitá “institucionální dvojkolejnost ochrany práv k duševnímu vlastnictví na mezinárodní úrovni mezi WIPO a WTO.”⁵⁹

Dohoda TRIPS zavedla princip tzv. zacházení podle doložky nejvyšších výhod (vedle principu národního zacházení dle PUÚ, k němuž se Dohoda TRIPS rovněž přihlásila), kdy každý smluvní stát je povinen zacházet s příslušníky jiných smluvních států stejně jako se svými příslušníky, přizná-li však smluvní stát režim nejvyšších

⁵⁵ JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha: Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006, str. 110. ISBN 80-86855-12-0

⁵⁶ K tomu také viz JAKL, Ladislav. *Zásady právní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví*. In Kolektiv autorů. *Aktuální otázky práva duševního vlastnictví a soutěžního práva*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, FMV, Nakladatelství Oeconomica, 2005, str. 22. ISBN 80-245-0944-X: „V souvislosti s globalizací mezinárodního obchodu, která vyvolala nutnost úpravy a upřesnění některých zásad právní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví obsažených v Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví z roku 1883, vzhledem k tomu, že okruh členských států v této úmluvě již nevyhovoval okruhu členských států zapojených do Světové obchodní organizace. Tato situace našla odezvu v souboru smluv, které byly uzavřeny při příležitosti založení této mezinárodní organizace. Jednou z nich byla Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, známá u nás pod zkratkou TRIPS. Principy z této dohody se postupně, nejen u nás, ale i v ostatních zemích, které jsou zapojeny do Světové obchodní organizace, se postupně realizují.“

⁵⁷ Dohoda TRIPS v čl. 2 stanoví, že smluvní strany jsou povinny dodržovat čl. 1-12 a čl. 19 PUÚ v jejím Stockholmském znění z roku 1967, a to bez ohledu na to, zda jsou jejími členy či nikoli. Aplikace zmíněných článků se tak rozšířila i na ty smluvní strany Dohody TRIPS, které nejsou přímo vázány PUÚ.

⁵⁸ Pokud jde o pojem průmyslové vlastnictví, tedy vymezení předmětu ochrany, Dohoda TRIPS jej definuje poněkud odlišně od PUÚ či Úmluvy o zřízení WIPO – např. zavádí nové předměty ochrany - blíže viz shora

⁵⁹ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, Dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004, str. 23. ISBN 80-7201-467-6.

výhod jinému smluvnímu státu, musí ho přiznat také všem ostatním.⁶⁰ Oproti dřívějším dohodám zahrnuje i ochranu nezveřejněných informací.⁶¹ Dohoda TRIPS také oproti dřívějším úpravám zakotvuje povinnost smluvních států zajistit řádné vnitrostátní vynucení práv k průmyslovému vlastnictví, když obsahuje ustanovení týkající se požadavků na občanskoprávní a správní řízení, nápravná opatření a prozatímní opatření a obsahuje rovněž ustanovení o zvláštních opatřeních na hranicích, jejichž cílem je zamezení dovozu zboží porušujícího práva z duševního vlastnictví. Postupem času se totiž prokázalo, že pouhé zavedení ochrany práv je pro účinnou ochranu duševního vlastnictví nedostatečné. Dohoda TRIPS tak uložila členským státům, aby zajistily tři různé způsoby prosazování práv z duševního vlastnictví:

- a) prosazování práv prostřednictvím civilních soudů, přičemž řízení má být rychlé, spravedlivé a nestranné, s možností poskytnutí ochrany v předběžném řízení
- b) prosazování práv prostřednictvím trestních soudů, a to zejména zavedením a prosazováním účinných sankcí zejména proti pirátství a plagiátorství
- c) prosazování práv administrativními prostředky (zejména kontrolou na hranicích) za účelem zamezení, aby se padělané či napodobené zboží vůbec dostalo na trh.

62

Konkrétně je daná problematika je upravena v části 3 Dohody TRIPS označené jako „Prostředky k dodržování práv k duševnímu vlastnictví“ obsahující ustanovení o občanskoprávním a správním řízení, prozatímních opatřeních (v případech, kdy by prodlení dané délkou řádného soudního řízení mohlo způsobit nenapravitelnou škodu majiteli práv), zvláštních předpisech týkajících se opatření na hranicích, jakož i trestní řízení. Smluvní strany mají povinnost dle těchto ustanovení zajistit, aby tato řízení, jakož i dodržování práv bylo spravedlivé, nestranné, dostupné, aby bylo možné přezkoumat správní rozhodnutí úřadů soudem, aby státy zakotvily možnost soudního zákazu, žaloby na náhradu škody, jakož i možnost požadovat zničení zboží, kterým byla

⁶⁰ S tímto principem souvisí i otázka vyčerpání práv z duševního vlastnictví. Dohoda TRIPS ji upravuje v čl. 6 tak, že ji ponechává zcela v kompetenci smluvních stran. Uplatňuje-li však smluvní strana vyčerpání práva, musí přitom dodržovat zacházení podle doložky nejvyšších výhod.

⁶¹ Dohoda TRIPS stanoví, že ochrana musí být poskytnuta informace, které já tajná, má v důsledku utajení komerční hodnotu a je udržována v tajnosti (např. know-how, ochrana obchodního tajemství)

⁶² Čerpáno z časopisu Průmyslové vlastnictví, č. 3-4/1999, str. 167-170 – příspěvek s názvem Seminář k dohodě TRIPS-část I., který podle přednášky Ch. Heathe z Max-Planck-Institutu v Mnichově zpracovala O. Šejnohová

porušena práva duševního vlastnictví.⁶³ Smluvní státy by také měly přijmout v rámci soudních řízení taková opatření, aby byly schopny pro taková řízení zajistit dostatek důkazních prostředků a zároveň aby bylo zamezeno úniku citlivých informací na veřejnost, zejména ke konkurenci, a to především v řízeních týkajících se obchodního tajemství.

Dohoda TRIPS dále zavádí mechanismy předcházení sporům⁶⁴ a zakotvuje podřízení řešení sporů mezi státy z dohody TRIPS zvláštnímu mechanismu WTO.⁶⁵ Pro sledování plnění závazků vyplývajících pro smluvní strany a pro případné konzultace pak byla zřízena Rada pro obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví. V přechodných ustanoveních pak Dohoda TRIPS obsahuje povinnost všech smluvních států uvést své zákonodárství týkající se průmyslového, resp. duševního, vlastnictví do souladu s principy ochrany a vymahatelnosti práv z průmyslového vlastnictví zakotvenými v dohodě TRIPS v určitých zde stanovených lhůtách.

Nastavením minimálních standardů mezinárodně právní ochrany jednotlivých předmětů průmyslového (resp. duševního) vlastnictví,⁶⁶ jakož i její prosazování v souvislostech mezinárodního obchodu představuje Dohoda TRIPS efektivní řešení dosud obtížně řešitelných problémů na poli ochrany průmyslového, resp. duševního, vlastnictví.⁶⁷ Do okruhu subjektů mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany duševního

⁶³ Dohoda TRIPS přesto vychází ze skutečnosti, že i nadále budou existovat v různých právních řádech rozdíly ve způsobu prosazování práv (např. v anglo-americkém systému nepracují s institutem předběžných opatření, Japonsko se spíše zaměřuje na propracovaný celní systém a opatření na hranicích než na udělování předběžných opatření apod.), cílem tak není harmonizovat tyto předpisy, ale spíše upravit danou problematiku co do výsledku. – čerpáno z z časopisu *Průmyslové vlastnictví*, č. 9-10/1999, str. 214-217 – příspěvek s názvem *Seminář k dohodě TRIPS-část II.*, který podle přednášky Ch. Heath z Max-Planck-Institutu v Mnichově zpracovala O. Šejnohová

⁶⁴ Zde např. v části 5 zakotvená povinnost zpřístupnit všechny právní předpisy, konečná správní a soudní rozhodnutí upravující otázky, které jsou předmětem Dohody TRIPS tak, aby se s nimi mohli seznámit majitelé práv.

⁶⁵ Převzato z DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, Dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha, Linde, 2004. ISBN 80-7201-467-6 K tomu také viz např. BARRET Margareth. *Intellectual Property – cases and materials. Second Edition*. Minnesota: West Group, 2001, str. 26. ISBN 0-314-24238-4: „Stát, který má za to, že jeho příslušníci byly poškozeni jiným státem, který porušil svou povinností chránit práva z duševního vlastnictví, může podat stížnost k WTO na porušení Dohody TRIPS.“

⁶⁶ O minimálních standardech se hovoří proto, že Dohoda TRIPS v čl. 1 stanoví, že smluvní strany mohou ve svém národním právním řádu zavést i rozsáhlejší ochranu, než jakou vyžaduje Dohoda TRIPS, taková ochrana však nesmí být v rozporu s jejími ustanoveními.

⁶⁷ Podrobněji k dohodě TRIPS např. HART, Tina; FAZZANI, Linda; CLARK, Simon. *Intellectual property law*. Forth edition. Ebbw Vale: Creative Print & Design (Wales), 2006, ISBN-10: 0-230-00633-

vlastnictví, k nimž dosud patřila WIPO, se tím zařadila i WTO, jejíž založení bylo rovněž důsledkem jednání v rámci tzv. uruguayského kola GATT. Jejím cílem je mimo jiné spravovat Dohodu TRIPS.⁶⁸

Uzavření dohody TRIPS samozřejmě neznamenalo konec, ale začátek směřování k silnější a flexibilnější ochraně práv duševního, resp. průmyslového vlastnictví. Zatímco původně byla hlavním cílem těchto dohod harmonizace mezinárodněprávní ochrany, je v současné době požadováno zejména zvyšování flexibility ochrany práv vyplývajících z duševního, resp. průmyslového vlastnictví. Jakkoli je otázka liberalizace

7, str. 3: „Obavy z nedostatečné ochrany duševního vlastnictví v některých státech vedly k uzavření Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Dohoda TRIPS 1994), jedné z multilaterálních dohod podepsaných při příležitosti založení Světové obchodní organizace. Dohoda je založena na třech principech. Za prvé, zavést minimální standardy ochrany a výkonu práv k duševnímu vlastnictví ve všech členských státech. Za druhé, každá země musí ochránit příslušníky jiných členských států poskytnutím práv stanovených v Dohodě. Za třetí, členské státy jsou povinny poskytnout příslušníkům jiných států ochranu, která není méně výhodná než ochrana poskytnutá vlastním příslušníkům. Tento princip byl doplněn také doložkou nejvyšších výhod.“ Nebo také TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 46: „Čtyři hlavní atributy Dohody TRIPS jsou: minimální standardy, vymáhání práv, řešení sporů a trestněprávní sankce. Minimální standardy – jsou stanoveny ve vztahu ke každému typu duševního vlastnictví pokrytého dohodou TRIPS. TRIPS stanoví minimální standardy ochrany, které mají být poskytnuty každým smluvním státem. Každý z hlavních prvků ochrany je definován, zejména předmět ochrany, práva, která se k němu vztahují, jakož i výjimky z těchto práv a minimální doba ochrany. TRIPS stanoví tyto standardy spolu s požadavkem, že v první řadě musí být také splněny povinnosti vyplývající z hlavních úmluv uzavřených při WIPO. TRIPS dále doplňuje řadu povinností, o nichž doposud existující úmluvy nehovoří nebo je neupravují dostatečně. Vymáhání práv – druhý hlavní okruh ustanovení TRIPS upravuje řízení před národními soudy a nápravné prostředky související s vymáháním práv z duševního vlastnictví. Dohoda upravuje některé základní principy aplikovatelné pro všechna řízení týkající se vymáhání práv z duševního vlastnictví. Dále obsahuje ustanovení o civilních a správních řízeních a nápravná či předběžná opatření, speciální požadavky týkající se opatření na hranicích, jakož i prostředky, které jsou nositelům práv z duševního vlastnictví poskytovány k řádnému vymáhání svých práv. Řešení sporů – Dohoda stanoví, že spory mezi členy WTO týkající se dohody TRIPS budou podléhat řízení při WTO. Trestněprávní opatření – TRIPS také obsahuje ustanovení o trestněprávním řízení. V souladu s čl. 61 musí každý stát začlenit ustanovení aplikovatelná na případy zneužití ochranné známky nebo pirátských kopií autorských děl pro komerční účely. Dále ponechává na členských státech, zda zavede trestněprávní opatření i pro jiné druhy duševního vlastnictví“.

⁶⁸ Ke vztahu WIPO a WTO viz např. HEATH, Christopher; SANDERS, Anselm Kamperman. *Intellectual property and free trade agreements*. Oxford and Portland: Hart Publishing, 2007, ISBN 978-1-84113-801-5, str. 7: „Od svého přijetí v roce 1970 a následného začlenění do systému mezinárodních organizací při OSN, hrála WIPO centrální roli v administraci duševního vlastnictví národů a v ochraně duševního vlastnictví a nyní má 182 členů. Zřízení WTO v roce 1994 přimělo WIPO k přehodnocení jeho role. Dohoda TRIPS zavedla jak minimální standardy ochrany, tak požadavky na vymahatelnost práv. WIPO hrozil odsun do ústraní. Základem pro rozdělení úkolů a kompetencí byla dohoda z roku 1995. Na jejím základě WIPO poskytuje technickou podporu pro implementaci TRIPS do rozvojových zemí WTO. Poskytování podpory je jedna z oblastí, na něž je WIPO specializována. V řadě ohledů tento přístup pomohl přežití WIPO, která je nyní schopna asistovat WTO při poskytování právního poradenství v oblasti duševního vlastnictví za účelem úspěšné implementace Dohody TRIPS.“

mezinárodního obchodu a jeho vztah k ochraně duševního vlastnictví stále aktuální otázkou zejména ve vztahu k rozvojovým zemím, dnešním cílem jak WIPO, tak WTO je pružně reagovat i na další aktuální potřeby mezinárodního společenství a přizpůsobovat jim ochranu duševního vlastnictví.^{69,70}

Ochrana průmyslového vlastnictví však není mezinárodním společenstvím ponechávána pouze na WIPO či WTO, ale samo se aktivně na nových konceptech ochrany podílí. Důkazem toho je např. návrh mezinárodní Obchodní dohody proti padělání (tzv. Anti-Counterfeiting Trade Agreement – ACTA). Jedná se o původně návrh USA, EU, Švýcarska a Japonska, k němuž se postupně připojují i další státy, reagující na dle názoru mezinárodního společenství stále nedostatečná opatření, která by účinně zabránila obchodování s padělaným zbožím a protiprávnímu šíření autorských děl v globálním měřítku.⁷¹ Dohoda tak např. navrhuje zavedení určitých standardů pro civilní řízení týkající se porušování práv z duševního vlastnictví (včetně možnosti nařizovat opatření zakazující obchodování s takovým zbožím, ukládat náhradu škody či ušlého zisku, nařizovat zničení takového zboží či prostředků sloužících k jeho výrobě či ukládat porušovatelům práv z duševního vlastnictví sdělit veškeré informace o skutečnostech týkajících se projednávaného porušení), zavedením určitých standardů

⁶⁹ Viz např. aktuální cíle mezinárodního společenství – tzv. United Nation's Millennium Development Goals dostupné na www.developmentgoals.org, mezi které patří: 1) zamezení extrémní chudobě a hladu 2) zvýšení vzdělanosti 3) podpora gendrové rovnosti a posílení práv žen 4) snížení dětské úmrtnosti, 5) zlepšení veřejného zdraví 6) Boj s HIV/AIDS, malárií a jinými epidemiemi, 7) zajištění trvale udržitelného rozvoje 8) podpora globálního partnerství pro rozvoj.- čerpáno z HEATH, Christopher; SANDERS, Anselm Kamperman. *Intellectual property and free trade agreements*. Oxford and Portland: Hart Publishing, 2007, ISBN 978-1-84113-801-5, preface a str. 4-5

⁷⁰ V souvislosti s uvedenými cíli byla v rámci WIPO přijata tzv. Rozvojová Agenda WIPO, která stanovila, že budoucí iniciativy WIPO by měly směřovat k ochraně duševního vlastnictví při nalezení rovnováhy mezi právy a povinnostmi výrobců a uživatelů technologických vynálezů se zohledněním zájmu na šíření technologií podporujících sociálně-ekonomický blahobyt, a dále chránit duševní vlastnictví způsobem podporujícím veřejné zdraví, výživu a ochranu veřejného zájmu v oblastech zásadního významu pro sociálně-ekonomický a technologický rozvoj. Rozvojová agenda WIPO pro nové tisíciletí tak představuje snahu o flexibilní řešení ochrany práv duševního vlastnictví v kontextu současných světových ekonomických a sociálních problémů - čerpáno z HEATH, Christopher; SANDERS, Anselm Kamperman. *Intellectual property and free trade agreements*. Oxford and Portland: Hart Publishing, 2007, ISBN 978-1-84113-801-5, preface a str. 4-5

⁷¹ V preambuli této dohody se strany shodují na tom, že efektivní vymáhání práv z duševního vlastnictví je nezbytným atributem pro udržení globálního ekonomického růstu a že šíření padělaného zboží, stejně tak jako rozvoj služeb umožňujících distribuci takového zboží, ohrožuje poctivý obchod a udržitelný růst světové ekonomiky, způsobuje značné škody držitelům práv, jakož i subjektům, které nejednají nepoctivě a v neposlední řadě představuje zdroj pro financování organizovaného zločinu. Pro zabránění takovému jednání má pak sloužit uvedená dohoda, jejímž cílem je posílit mezinárodní spolupráci a zefektivnit vymahatelnost práv z duševního vlastnictví.

týkající se kontrol na hranicích, k nimž může dát podnět i oprávněná osoba, jakož i zavedení povinnosti smluvních stran zpřísnit trestněprávní odpovědnost a sankce za porušování práv k duševnímu vlastnictví. Dohoda dále ukládá státům zavést určitá opatření zabraňující porušování práv k duševnímu vlastnictví prostřednictvím digitálních sítí, zejména internetu (např. zavedení povinnosti poskytovatelů internetových připojení jakož i dalších subjektů poskytovat informace o osobách, u nichž bylo zjištěno porušování práv k duševnímu vlastnictví na internetu nebo zde existuje podezření z takového porušování, zpřísnění sankcí za šíření prostředků umožňujících obcházení technických zabezpečení sloužících k ochraně práv k duševnímu vlastnictví). Informace týkající se porušování práv k duševnímu vlastnictví pak mají být zpřístupněny i ostatním smluvním stranám v rámci mezinárodní spolupráce.⁷² Zejména díky rozsáhlé informační povinnosti o možných porušitelích práv z duševního vlastnictví a s tím související obavě z narušování soukromí má dohoda stále mnoho odpůrců.

V souvislosti s tématem mezinárodní ochrany průmyslového vlastnictví nelze opominout ochranu průmyslového vlastnictví v rámci Evropské unie (EU), integračního seskupení států, které se zrodilo primárně z potřeby volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a ze snahy o vytvoření jednotného vnitřního trhu je ochrana průmyslového vlastnictví považována za jeden z důležitých atributů fungování jednotného vnitřního trhu, přičemž ochrana průmyslového vlastnictví je předpokládána již samotnou **Smlouvou o fungování Evropské unie** (dříve Smlouva o Evropském společenství – dále jen SFEU), a to v článku 36, který stanoví:

„Ustanovení článků 34 a 35 (*tj. ustanovení zaručující volný pohyb zboží v rámci celého území EU*) nevylučují zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu odůvodněné veřejnou mravností, veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností, ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin, ochranou národního kulturního pokladu, jež má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu, nebo **ochranou**

⁷² Finální text dohody, která byla podepsána zatím jen některými státy dne 1.10.2011 je přístupný na http://www.med.govt.nz/upload/78159/ACTA_%20Final_text.pdf

průmyslového a obchodního vlastnictví.⁷³ Tyto zákazy nebo omezení však nesmějí sloužit jako prostředky svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy.⁷⁴ Vzhledem k zásadě teritoriality, jež doprovází ochranu prakticky všech předmětů průmyslového vlastnictví, stejně tak jako monopolizace v užívání těchto předmětů, jež směřují proti zásadám fungování vnitřního trhu, je harmonizace právní úpravy v oblasti průmyslového vlastnictví nezbytností pro zachování rovnováhy mezi ochranou průmyslového vlastnictví, svobodným pohybem zboží a služeb v rámci EU a příznivým prostředím pro inovace, investice, hospodářský růst a zaměstnanost.⁷⁵ V dané souvislosti lze připomenout Akční plán pro jednotný trh přijatý Evropskou radou v roce 1997, který definoval průmyslové vlastnictví jako sféru, která vyžaduje přijetí určitých opatření, aby se stala efektivnější a přístupnější uživatelům a umožnila tak získat co nejvíce z potenciálu jednotného trhu v oblasti inovace výrobků a služeb. Průmyslové vlastnictví je v EU pojímáno jako významný strategický nástroj hospodářského rozvoje.⁷⁶

V rámci EU je tak vyvíjena neustále aktivita v oblasti právní ochrany jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví, kdy postupnou harmonizací a zaváděním systémů ochrany na komunitární (dnes unijní) úrovni dochází k odstraňování teritoriální omezenosti práv k průmyslovému vlastnictví a tím odstraňování jedné z překážek

⁷³ K tomuto viz např. TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 28: „SES nezmiňuje explicitně pojem duševní vlastnictví, Nejbližším pojmem je průmyslové a obchodní vlastnictví zmiňované v čl. 30 SES (původního číslování – poznámka autorky). Tento nedostatek však nebrání insitucím v rámci ES (dnes EU – poznámka autorky) vydávat řadu směrnic a nařízení v oblasti duševního vlastnictví.“

⁷⁴ K tomu viz např. COOK, Trevor. *EU Intellectual Property Law*. New York: Oxford University Press Plc., 2010, ISBN 978-1-90-450152-7, str. 14: „Ochrana duševního vlastnictví v rámci Společenství je ovlivněno třemi principy obsaženými v SES: 1) principem nediskriminace, 2) principem volného pohybu zboží, který má dopad na otázku paralelních odvozu, 3) principem ochrany hospodářské soutěže a jeho vliv na poskytování licencí a jiných dohod souvisejících s těmito právy. Tyto tři principy jsou obecně aplikovatelné na všechna práva z duševního vlastnictví v rámci Společenství a zbytku Evropského ekonomického prostoru, třebaže jsou samy o sobě vyjadřovány různými způsoby, závisujícími na povaze práv z duševního vlastnictví v každém jednotlivém případě.“

⁷⁵ K tomu blíže viz tamtéž, str. 15-62.

⁷⁶ Čerpáno z KOPECKÁ, Světlana. Průmyslové vlastnictví v Evropských společenstvích. In *Průmyslové vlastnictví 7-8/2000*, str. 143 a dále viz např. dokument Evropské Komise: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee: *An Industrial Property Rights Strategy for Europe*. Brussels, COM (2008) 465/3

volného trhu,⁷⁷ jehož výkon však nesmí omezovat fungování vnitřního trhu.⁷⁸ SFEU tak předpokládá existenci ochrany práv průmyslového vlastnictví, odlišuje však jejich výkon, který musí respektovat čl. 30-34. V této souvislosti se hovoří o tzv. teorii rozdílu mezi existencí a výkonem práva k duševnímu vlastnictví.⁷⁹ Za účelem fungování vnitřního trhu byl v souvislosti s ochranou průmyslového vlastnictví zaveden tzv. princip vyčerpání práv, kdy zboží dané do oběhu vlastníkem práva k průmyslovému vlastnictví nebo s jeho souhlasem má právo být nadále volně obchodováno po celém území EU. V rámci EU je tak ochrana průmyslového vlastnictví vystavěna jednak na principech zakotvených v mezinárodních smlouvách na ochranu průmyslového vlastnictví,⁸⁰ jednak však se zohledněním principů, na kterých byla EU (resp. původní Společenství) vystavěna a se snahou o minimalizaci případných negativních

⁷⁷ TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 29: „Hlavním důvodem, pro který Komise přijala harmonizační směrnice v oblasti duševního vlastnictví bylo odstranění rozdílů v národních úpravách a tím podpora jednotného trhu.“

⁷⁸ Tamtéž, , str. 31: „Konflikt mezi zájmem na fungování společného trhu a právy z duševního vlastnictví, které měly schopnost narušit volný oběh zboží, byly rozpoznány ihned po uzavření Římské smlouvy. Odborníci se však domnívali, že tyto překážky fungování společného trhu mohou být eliminovány harmonizací práva duševního vlastnictví. Tento přístup byl kritizován právníky a teoretiky, kteří upozorňovali, že za určitých okolností může ochrana průmyslového vlastnictví a jeho výkon vést k protisoutěžním praktikám a že ustanovení o hospodářské soutěži by měla být aplikovatelná stejně jako v jakýchkoli jiných případech.....Současně, ustanovení o volném pohybu zboží znamenaly omezení národních práv z duševního vlastnictví. Evropský soudní dvůr tak od svého prvního rozhodnutí v roce 1960 ve věci Consten v Grundig do dneška přijal řadu principů, které vymezují vztah mezi komunitárním právem a národní úpravou práva průmyslového vlastnictví. Nejdůležitějším principem je, že majitel práv z duševního vlastnictví nemůže vykonávat svá práva k zamezení následného pohybu zboží, které bylo umístěno na společný trh s jeho souhlasem.“ K této problematice viz také tamtéž str. 33: „V 60. letech minulého století zveřejnila Komise své obavy, že výkon práv z duševního vlastnictví omezí obchod mezi členskými státy. Proto bylo přistoupeno k realizaci tzv. programu harmonizace národních úprav v oblasti duševního vlastnictví. Výsledkem byla harmonizace národních právních úprav v oblasti autorských a příbuzných práv, průmyslového vzoru, databází, ochranných známek, topografií polovodičových výrobků, práv k odůrdám rostlin a v menším rozsahu také patentových práv.“

⁷⁹ MUNKOVÁ, Jindřiška; SVOBODA, Pavel; KINDL, Jiří. *Soutěžní právo*. Praha: C.H.Beck, 2006, ISBN 80-7179-440-6, str. 195

⁸⁰ TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 33: „Členské státy a ES samotné ratifikovaly řadu mezinárodních úmluv. V oblasti duševního vlastnictví existují mezinárodní úmluvy spravované WIPO, které jednak harmonizovaly hmotné právo týkající se duševního vlastnictví nebo stanovily mezinárodní proceduru pro získání práv z duševního vlastnictví v řadě zemí.“

hospodářskosoutěžních důsledků a negativních důsledků pro fungování společného trhu, k nimž by mohla absolutní ochrana práv k průmyslovému vlastnictví vést.⁸¹

Kromě právní úpravy problematiky průmyslového vlastnictví v rámci EU se EU samozřejmě zaměřuje i na otázky ochrany průmyslového vlastnictví v mezinárodních vztazích mimo EU. Rovněž na úrovni EU jsou proto pro úvahy a přípravu strategií o dalším směřování ochrany průmyslového vlastnictví brány v úvahu shora uvedené cíle mezinárodního společenství,⁸² dále jak shora uvedeno, EU se aktivně zapojuje do vyjednávání dohody ACTA, jakož i do dvoustranných jednání s jednotlivými státy za účelem ochrany práv z duševního vlastnictví a zamezení porušování těchto práv.⁸³

⁸¹ COOK, Trevor. *EU Intellectual Property Law*. New York: Oxford University Press Plc., 2010, ISBN 978-1-90-450152-7, str. 4: „Komunitární legislativa ovlivňuje právo duševního vlastnictví v rámci Společenství 2 způsoby. V první řadě prostřednictvím ustanovení SES o zákazu diskriminace, svobodě pohybu (v souvislosti s paralelními dovozů a principem vyčerpání práv) a o ochraně hospodářské soutěže (zejména pokud jde o dohody týkající se duševního vlastnictví nebo odmítnutí licencí). Zároveň pak ovlivňuje právo duševního vlastnictví v těch oblastech, v nichž byla národní právní úprava duševního vlastnictví harmonizována, v některých případech dokonce sjednocena zavedením celokomunitární unifikované ochrany. Harmonizace národních právních úprav je prováděna prostřednictvím směrnice, unifikovaná ochrana prostřednictvím nařízení.“

⁸² Blíže ke vztahu podpory rozvoje a ochrany práv z duševního vlastnictví viz <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/trade-topics/intellectual-property/>, podrobněji pak rozpracováno v dokumentu Policy Coherence and Development dostupném tamtéž, v němž se uvádí, že ochrana duševního vlastnictví je důležitým prvkem pro podporu technologické inovace, transferu a šíření technologií, Duševní vlastnictví je nezbytným pro ekonomický a sociální rozvoj v rozvojových zemích a ovlivňuje všechny aspekty udržitelného rozvoje – ekonomické, sociální i environmentální, včetně podpory tvorby a inovace, obchodu, investic, konkurenceschopnosti, veřejného zdraví a výživy, ochrany a využívání tradičních dovedností a biodiverzity. Jako příklad je zde uvedena ratifikace dodatku dohody TRIPS týkajícího se možnosti přístupu k patentovaným léčivům v reakci na specifické celosvětové zdravotní problémy, a dále pak návrhy EU na zlepšení využívání tradičních dovedností, genetických zdrojů a zlepšení užívání zeměpisných označení. Evropská komise si v tomto dokumentu klade za cíl přispět k posílení ochrany práv z duševního vlastnictví v rozvojových zemích tak, aby se tato teritoria stala atraktivní pro investory a aby bylo možné v těchto teritoriích využívat duševního vlastnictví, které by významně přispělo k jejich rozvoji.

⁸³ Blíže např. viz <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/trade-topics/intellectual-property/dialogues/>, kde lze nalézt informace o výsledcích jednání o ochraně práv z duševního vlastnictví s Čínou, Ruskem, Ukrajinou či Thajskem. Vedení dialogů se těmi státy, v nichž byla identifikována nejslabší ochrana průmyslového vlastnictví, jakož i největší možnosti porušování vyplývají i z dokumentu Evropské komise nazvaném *Strategy for the Enforcement of Intellectual Property Rights in Third Countries* (OJ C129 of 26.5.2005), který si klade za cíl zvýšit ochranu a vymahatelnost práv z duševního vlastnictví ve vybraných zemích, zejména prostřednictvím dvoustranných mezinárodních dohod a sledováním situace v těchto zemích.

6 Mezinárodněprávní ochrana jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví

Shora uvedené univerzální mezinárodní smlouvy se zabývají ochranou práv k průmyslovému vlastnictví obecně, existuje však řada mezinárodních smluv upravujících práva k jednotlivým předmětům průmyslového vlastnictví, jakož i speciální systém ochrany práv k průmyslovému vlastnictví v rámci EU. Jednotlivé speciální mezinárodní smlouvy a sekundární prameny unijního práva upravující jednotlivé předměty průmyslového vlastnictví budou rozebrány vždy v příslušné kapitole věnované jednotlivým předmětům průmyslového vlastnictví.

6.1 Mezinárodněprávní ochrana vynálezů

Vynálezy jsou tradičním předmětem průmyslového vlastnictví.⁸⁴ Je nepochybné, že vynálezecká činnost přispěla v minulosti a stále přispívá k technickému rozvoji a pokroku společnosti a civilizace vůbec, a proto je třeba tyto aktivity nejen podporovat, ať již finančně či jiným způsobem, ale také výsledky této činnosti, mnohdy prospěšné pro celou společnost, chránit před zneužitím a garantovat jejich původci exkluzivitu ve využívání či jiném nakládání s vynálezem. Důvodem je skutečnost, že vynálezy jsou příspěvkem a základem rozvoje pro celou společnost. Udělení výlučného práva k vynálezu sice na jednu stranu snižuje možnosti ostatních k využití těchto výdobytků, ale na druhou stranu podporuje vynálezeckou činnost, z níž nakonec profituje celá společnost. Již v dávné historii se lze proto setkat s poskytováním výsadního postavení jejich tvůrcům.

Za vynálezy se považují nová technická řešení, která svou invenční úrovní přesahují dosavadní stav techniky. Jak již bylo shora uvedeno, právní ochrana vynálezů

⁸⁴ DOBŘICHOVSKÝ, T. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, Dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004, str. 127. ISBN 80-7201-467-6: „Patentové právo je nosným oborem práv k tvůrčímu duševnímu vlastnictví a jako takové je bezpochyby zdaleka nejdůležitějším systémem z hlediska podpory inovativní činnosti a technologického rozvoje.“

se realizuje prostřednictvím udělování patentů na vynálezy. Pouze majitel patentu na vynález má právo vynález užívat, umožnit jeho užívání třetím osobám či práva z patentu na třetí osoby převést. Předměty obsahující vynález, na který byl udělen patent, nesmí být bez souhlasu majitele patentu vyráběny, nabízeny k prodeji, uváděny na trh nebo využíván třetí osobou pro průmyslové nebo komerční účely, či je k těmto účelům dovážet či skladovat či s ním jinak nakládat, resp. majitel patentu může takové využívání třetí osobě zakázat. Stejně tak nesmí být bez souhlasu majitele dodávány nebo nabízeny prostředky týkající se podstatného prvku k uskutečnění chráněného vynálezu, pokud je zřejmé, že tyto prostředky jsou způsobilé k jeho uskutečnění a jsou k němu určeny. Patent tak zaručuje svému majiteli, že chráněné řešení nezíská snadno a rychle jiná osoba, aniž by vynaložila na jeho výzkum a vývoj jakékoli investice, ať již finanční nebo časové. Smyslem udělení patentu je tak zaručit určité výhody původcům a majitelům nových technických řešení a nepřímo tak podporuje další vynálezeckou činnost.

Na národní úrovni byly výsledky tvůrčí lidské vynálezecké činnosti v moderním pojetí chráněny zhruba od 18. století.⁸⁵ V souvislosti s technologickým a civilizačním pokrokem a rozvojem mezinárodního obchodu však velmi záhy vyvstala potřeba ochrany výsledků vynálezecké tvůrčí činnosti i na mezinárodní úrovni. Prvním průlomovým dokumentem, který byl v této souvislosti podepsán, byla již výše zmíněná PUÚ.⁸⁶ Jak však již bylo shora uvedeno, na poli PUÚ již není možné očekávat žádné

⁸⁵ Zejména v Anglii, Francii, Americe či Rakousku-Uhersku

⁸⁶ Na tomto místě je třeba poznamenat, že PUÚ rozlišovala mezi určitými druhy patentů, avšak postupem času byla tato terminologie zjednodušena na „patent“ a s rozlišováním mezi jednotlivými druhy se lze setkat jen výjimečně. Jednalo se o tzv. importační patent (na základě patentu uděleného v jedné zemi se již neprovádí vlastní rozsáhlý průzkum, s tímto typem patentu se lze setkat v Argentině, některých latinskoamerických státech a v asijských zemích), tzv. přídatkový patent (udělován na modifikace původního vynálezu, sleduje hlavní patent, avšak po ukončení platnosti hlavního patentu lze dát žádost o patent samostatný. S tímto typem patentu se lze setkat v Německu, Portugalsku, Řecku, Španělsku, Austrálii, Novém Zélandě, Argentině a latinskoamerických zemích), tzv. závislé patenty (jsou udělovány na vynálezy, jejichž využití předpokládá nezbytně využití i základního patentu. Tento typ patentu je používán např. v Rakousku), tzv. tajné patenty (udělují se na vynálezy, které mají zásadní význam pro obranu země), tzv. zajišťovací patenty (ceveat patent – neobsahuje prvek výlučnosti a nezveřejňuje se, jeho účelem je zajistit prioritu pro později podanou žádost. Tento typ patentu je využíván zejména v Latinské Americe). K problematice ochrany vynálezů dle PUÚ také např. TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 54: „Ve vztahu k patentům pak platí, že podání patentové přihlášky ve smluvním státě dává přihlašovatelovi právo priority ve vztahu k ostatním přihláškám stejného vynálezu ve lhůtě 12 měsíců

zásadní podstatné posuny v ochraně vynálezů, resp. průmyslového vlastnictví vůbec. Pokud jde o patentové právo, resp. ochranu vynálezů, lze aktivity v ochraně vynálezů rozdělit na aktivity sledující další harmonizaci patentového práva na základě PUÚ (zejména však jejího čl. 19), které vyústily např. v přijetí Smlouvy o patentovém právu (PLT), Štrasburské dohody o mezinárodním patentovém třídění a Budapešťské smlouvy o mezinárodním uznávání uložení mikroorganismů k účelům patentového řízení. Další směr aktivit posílení spolupráce mezi státy při zajišťování patentové ochrany, a to na mezinárodní úrovni (PCT), tak na úrovni regionální (Evropská patentová úmluva, Euroasijská patentová úmluva a africké regionální systémy OAPI a ARIPO) a v neposlední řadě pak směr aktivit sledující stanovení a prosazování minimálních standardů jdoucích nad rámec PUÚ a jejich svázání s mezinárodními dohodami v oblasti obchodu, zejména pak s Dohodou TRIPS. Jakkoli nebylo hlavním záměrem Dohody TRIPS harmonizovat mezinárodněprávní ochranu vynálezů, nepochybně k harmonizaci mezinárodního patentového práva významným způsobem přispěla.

Jak již bylo shora uvedeno, kromě obecných závazků smluvních stran Dohody TRIPS dodržovat základní principy ochrany a využívání průmyslového vlastnictví, obsahuje Dohoda TRIPS také ustanovení upravující podmínky právní ochrany jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví. Pokud jde o vynálezy, řada z těchto podmínek, jako např. podmínky pro patentovatelnost vynálezů (novost, výsledek tvůrčí činnosti, průmyslová využitelnost), stanovení výluk z patentovatelnosti (z patentové ochrany jsou dle Dohody TRIPS vyloučeny výrobky a postupy, které není dovoleno využívat z důvodu ochrany veřejného pořádku nebo morálky, včetně ochrany života nebo zdraví lidí, zvířat nebo rostlin, nebo k zabránění vážnému zasažení životního prostředí, diagnostické, léčebné a operační metody apod.)⁸⁷ či dodržování určité doby

v jakémkoli jiném smluvním státě. Následně podání patentové přihlášky v jiném smluvním státě pak nemůže být prohlášeno za neplatné zveřejněním vynálezu ve 12 měsíční prioritní lhůtě. Smluvní státy mají právo přijmout opatření umožňující nucené licence pro zamezení zneužití patentu, zejména pokud není využíván. Úmluva také obsahuje minimální poshověcí lhůtu pro platbu poplatku a umožňuje národní úpravu návratnosti práva pro případ, že nebude poplatek uhrazen.“

⁸⁷ V dané souvislosti lze uvést citaci z JENERÁL, Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. 3.doplňené vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2009, str. 40. ISBN 978-80-7282-083-2: „Mnohem významnější však je skutečnost, že Dohoda operuje pojmem „vynález“, aniž by jej blíže definovala. Tato skutečnost pak umožňuje řadě států zachovat i další „výluky z patentovatelnosti“, která jsou v národním právu zpravidla uváděna pod hlavičkou „Za vynálezy se nepovažují zejména: objevy,

ochrany, již byly v členských státech WIPO od počátku dvacátého století v národních legislativách aplikovány,⁸⁸ prostřednictvím dohody TRIPS pak mělo být dodržování těchto principů upevněno a rozšířeno i na další státy (členské státy WTO) při zavedení doložky nejvyšších výhod.

Dohoda TRIPS dále obsahuje ustanovení o výlučných právech vyplývajících z patentu. Tak nelze bez souhlasu majitele patentu patentovaný výrobek vyrábět, užívat, nabízet k prodeji, prodávat nebo dovážet. Patentovaný postup pak nelze bez souhlasu majitele patentu užívat, nabízet k prodeji, prodávat nebo dovážet, a to ani pokud jde o výrobek přímo získaný tímto postupem. Majitelé patentů je mohou převádět, resp. uzavírat licenční smlouvy. V dané souvislosti obsahuje Dohoda TRIPS i ustanovení o omezeních účinků patentů, jakož i nucené licence, a to jak odkazem na příslušná ustanovení PUÚ, tak začleněním vlastních ustanovení obsahující podmínky pro využití těchto institutů. Dohoda TRIPS obsahuje poměrně detailní úpravu této otázky tak, aby nemohlo docházet ke zneužívání těchto institutů.⁸⁹ Kromě otázky výlučných práv obsahuje Dohoda TRIPS také ustanovení o požadavku na minimálně 20-letou dobu ochrany (od data podání přihlášky) a dále ustanovení o tom, že jakékoli rozhodnutí o zrušení či odnětí patentu je přezkoumatelné soudem.^{90, 91}

vědecké teorie...způsoby vykonávání obchodní činnosti...programy počítačů...“...Taková interpretace Dohody pochopitelně nevyvolává nadšení, zejména ve Spojených státech.“

⁸⁸ K tomu blíže např. JAKL, Ladislav. *Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví a jeho vliv na vývoj v České republice*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1999, str. 122, 141.

⁸⁹ K tomu také např. viz. JENERÁL, Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. 3.doplněné vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2009, str. 41. ISBN 978-80-7282-083-2: „Že jde o vysoce citlivé otázky svědčí skutečnost, že první změny dohody, které měly být realizovány v průběhu roku 2004, se týkají právě čl. 31, konkrétně písm. f) a h). Tyto změny mají umožnit nejméně vyvinutým státům, s nedostatečnými výrobními kapacitami ve farmaceutickém sektoru, využít nucených licencí i k povolení importu farmaceutických výrobků, a to v rozsahu nezbytném pro řešení naléhavých situací (epidemiologických).“

⁹⁰ Toto ustanovení se jeví jako poněkud kolizní s ustanovením obsaženým v Úmluvě o udělování evropského patentu, podle něhož rozhodnutí o zrušení evropského patentu přezkoumávají tzv. stížnostní senáty Evropského patentového úřadu. Prozatím byla tato otázka uzavřena tím, že tyto senáty mají kvazisoudní povahu, a proto je tento přezkum v souladu s Dohodou TRIPS (čerpáno z JENERÁL, Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. 3.doplněné vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2009, str. 41. ISBN 978-80-7282-083-2)

⁹¹ Podrobně k otázce ochrany vynálezů prostřednictvím Dohody TRIPS viz např. TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 55-60

Rovněž v rámci PUÚ (resp. WIPO), jak již bylo výše uvedeno pokračovaly aktivity směřující k harmonizaci mezinárodního patentového práva, a sice cestou uzavírání tzv. zvláštních smluv na základě čl. 19 PUÚ. Pokud jde o ochranu vynálezů, pak první kroky k harmonizaci mezinárodního patentového práva byly na půdě WIPO učiněny v roce 1984, kdy byly zahájeny diskuse o projektu, jehož výsledkem mělo být uzavření smlouvy, která by doplnila ustanovení PUÚ právě v oblasti ochrany vynálezů. Návrh smlouvy o patentovém právu, jež měl směřovat k harmonizaci pokud jde o předměty způsobilé ochrany, podmínky patentovatelnosti, výluky z patentovatelnosti, patentové nároky, dobu a rozsah ochrany, práva předchozího uživatele a zavedení systému prvního přihlašovatele, však nebyl nakonec v takto širokém rozsahu přijat. K přijetí Smlouvy o patentovém právu došlo pouze v omezeném rozsahu (upravujícím jen formální náležitosti národních a regionálních patentových přihlášek a související procesní úkony) a byla ratifikována pouze některými státy.⁹²

Systém ochrany spočívající v nutnosti podávat do každého státu, v němž byla požadována ochrana, speciální přihlášku, však postupem času vedl k přetížení přihlašovatelů i jednotlivých zápisných úřadů, neúměrně dlouhé době patentového řízení a z toho plynoucí právní nejistota ohledně latentně existujících průmyslových práv, a tedy k potřebě hledání cest ke zjednodušení přihlašování a získání patentové ochrany. Tato situace nakonec vedla jednak k vytvoření mezinárodního systému udělování patentů na vynálezy, v němž by se přihlašovatel mohl vyhnout zbytečným formalitám a nutnosti absolvovat pokaždé tutéž náročnou administrativní proceduru a jednak k vytvoření regionálního systému jednoho ochranného dokumentu pro ochranu ve více státech (překonání principu teritoriálního omezení ochrany).⁹³

⁹² V dané souvislosti lze poznamenat, že se znovu obnovily práce na návrhu smlouvy o patentovém právu hmotném (tzv. Substantive Patent Law Treaty), vycházející z tehdy nepřijatého návrhu. Nelze však předpokládat, že by taková smlouva byla v nejbližší době přijata.

⁹³ K důvodům proč k zavedení principu jednotného patentu došlo pouze na regionální, nikoli na mezinárodní úrovni např. JENERÁL, E. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*, 3.doplněné vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2009, str. 45. ISBN 978-80-7282-083-2: „Nabízející se lákavá představa jediného, světového patentu, uděleného na základě jediného patentového řízení, platného ve všech zemích s týmiž účinky ochrany byla z důvodů historických, politických a jiných zavržena hned na počátku, jako v té době nereálná. Dlužno dodat, že není reálná ani v současnosti ani v blízké budoucnosti, a to i přes všechny změny, ke kterým ve světě mezitím došlo.“

6.1.1 Systém PCT

Pokud jde o první z uvedených systémů - v roce 1970 došlo k uzavření Smlouvy o patentové spolupráci (Patent Cooperation Treaty – PCT), která vstoupila v platnost v roce 1978.⁹⁴ Je otevřená pro všechny smluvní státy PUÚ.

„Smluvní státy uzavřely tuto smlouvu, protože si přály přispět k pokroku vědy a techniky, zdokonalit ochranu vynálezů, zjednodušit a zhospodárnit získání ochrany pro vynálezy tam, kde je požadována ochrana ve více státech, usnadnit a urychlit přístup veřejnosti k technickým informacím obsaženým v listinách popisujících nové vynálezy a podpořit a urychlit hospodářský pokrok rozvojových zemí přijetím opatření ke zvýšení účinnosti jejich národních nebo regionálních právních systémů pro ochranu vynálezů, a to poskytováním snadno přístupných informací o existenci technických řešení a usnadnění přístupu ke stále vzrůstajícímu rozsahu moderní techniky.“⁹⁵

Systém ochrany vynálezů zavedený touto smlouvou spočívá zejména ve zjednodušení a zefektivnění procedury řízení o přihláškách vynálezu, když umožňuje podání pouze jedné tzv. mezinárodní přihlášky vynálezu.⁹⁶ Na základě takto podané přihlášky je pak prováděna rešerše (tj. zjišťování novosti, stavu techniky), průzkum

⁹⁴ JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha: Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006, str. 115. ISBN 80-86855-12-0: „Smlouva PCT je často označována jako nejvýznamnější právní instrument v oblasti patentové spolupráce od doby sjednání Pařížské unijní úmluvy.“ Stejně tak CHANDLER, Adrian; LEITH, Philip. *Perspectives on Intellectual Property. Volume 3 – Harmonisation of Intellectual Property in Europe: A case study of Patent Procedure*. London: Sweet & Maxwell, 1998. ISBN 0-421-624-604, str. vi (preface): „Nejdůležitějším krokem bylo přijetí PCT Treaty v roce 1970, která usnadnila mezinárodní průzkum a zavedla možnost předběžného průzkumu....PCT poskytla základ pro mezinárodní harmonizaci a integraci procedurálního patentového práva pokud jde o přihlášky a přezkumné řízení.“

⁹⁵ HOŠKOVÁ, Marta. *Mezinárodní patentová ochrana – PCT*. Praha: Metropolitní univerzita, powerprint Praha, 2010, str. 11. ISBN 978-80-86855-60-8

⁹⁶ Viz např. TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 61: „PCT zavedla racionalizaci řízení o patentových přihláškách pro členské státy. Jejím cílem je centralizovat, zjednodušit a zhospodárnit řízení o patentových přihláškách v různých zemích. Svým způsobem je to procedurální smlouva, jejímž cílem není rozhodnutí o udělení patentu, které zůstává na členských státech....V zásadě PCT umožňuje podat přihlašovatelé jednu mezinárodní přihlášku u jeho národního patentového úřadu, zvaného přijímací úřad, pro země, v nichž usiluje o získání ochrany.“ K mezinárodní ochraně vynálezů prostřednictvím PCT smlouvy podrobněji viz tamtéž str. 61-74.

patentovatelnosti a zveřejnění technických informací obsažených v přihlášce. Vlastní udělení patentu a obsah patentové ochrany zůstává však nadále na rozhodnutí jednotlivých smluvních států. Systém PCT spočívá v tom, že podání jediné mezinárodní přihlášky má tytéž účinky jako podání příslušného počtu jednotlivých národních přihlášek podaných v každém smluvním státě zvlášť.⁹⁷ Mezinárodní přihlášku může podat právnická nebo fyzická osoba, která je příslušníkem smluvního státu nebo má na jeho území bydliště (sídlo), a to zpravidla k národnímu patentovému úřadu tohoto státu (přijímající úřad).⁹⁸ Podává se tedy jediná mezinárodní přihláška účinná ve všech smluvních státech PCT (až na výjimky viz shora), vztahující se na všechny formy ochrany vynálezů, které jsou v tom kterém státě dostupné, s tím, že v takto podané mezinárodní přihlášce lze uplatnit prioritu z jedné nebo více dříve podaných přihlášek, pokud byly podány v některém členském státě PUÚ nebo WTO.

Takto zahájené řízení se sestává ze 2 fází – fáze mezinárodní a fáze národní, která v případě příznivého výsledku končí udělením řady národních, případně regionálních patentů.

V rámci mezinárodní fáze řízení se provádí jediný formální průzkum jediným patentovým úřadem (přijímajícím úřadem), následně se provádí mezinárodní rešerše k tomu určenými Orgány pro mezinárodní rešerše (např. patentový úřad Austrálie, Číny, Japonska, Rakouska, Ruska, Švédska, USA, Španělska, Korejské republiky, Kanady, Finska, Indie, Brazílie a dále Evropský patentový úřad a tzv. Nordický patentový institut, jakožto společný orgán pro Dánsko, Norsko a Island)⁹⁹ a mezinárodní zveřejňování mezinárodních přihlášek prováděné Mezinárodním úřadem (fungujícím při

⁹⁷ Od 1.1.2004 se již v mezinárodní přihlášce přímo neurčují státy, v nichž přihlašovatel zamýšlí získat ochranu, jak tomu bylo dříve. Tzv. státy určení jsou tak až na výjimky (např. Rusko či Japonsko) automaticky všechny státy, které jsou k datu podání mezinárodní přihlášky vázány PCT.

⁹⁸ Mezinárodní přihlášku lze podat rovněž přímo u Mezinárodního úřadu pro duševní vlastnictví při WIPO nebo případně i u Evropského patentového úřadu, lze ji podat také u Euroasijského úřadu, úřadu Africké regionální organizace průmyslového vlastnictví, úřadu Africké organizace duševního vlastnictví, pokud je přihlašovatel občanem nebo má sídlo ve státě, který je smluvním státem těchto dohod o udělování regionálních patentů (blíže k regionálním systémům viz níže).

⁹⁹ Orgány pro mezinárodní rešerši provádějí jednak rešerši na relevantní vztah techniky a vypracují o tom zprávu (tj. seznam citací zveřejněných dokumentů, které by mohly ovlivnit patentovatelnost vynálezu) a jednak zpracovávají písemný posudek na patentovatelnost. Obě pak zasílají přihlašovatel, který může svou přihlášku ještě upravit, a následně Mezinárodnímu úřadu pro duševní vlastnictví za účelem zveřejnění.

WIPO), a to spolu se zprávou o rešerši. Tato fáze řízení trvá cca 18 měsíců od podání přihlášky, resp. data priority. V průběhu řízení se poskytuje přihlašovatelům i možnost předběžného mezinárodního průzkumu, kterou na žádost přihlašovatele podanou do 3 měsíců od předání rešeršní zprávy a posudku na patentovatelnost, příp. do 22 měsíců od uplynutí priority, provádí orgány pro mezinárodní předběžný průzkum.¹⁰⁰

Na mezinárodní fázi řízení PCT navazuje národní fáze, kterou musí přihlašovatel zahájit před těmi národními, resp. regionálními¹⁰¹ úřady, ve kterých skutečně usiluje o ochranu. Zahájení národní fáze řízení, která již probíhá před jednotlivými patentovými úřady přihlašovatelem určených smluvních zemí,¹⁰² předpokládá uhrazení příslušných poplatků, předložení překladů mezinárodní přihlášky do úředního jazyka příslušného úřadu, jmenování zástupce apod. Pokud zmíněné úkony přihlašovatel včas neučiní, ztrácí mezinárodní přihláška v příslušném státě účinky.^{103,104}

Pokud jde o národní požadavky pro udělení ochrany vynálezu, pak národní úřady nemohou klást vyšší požadavky na formu nebo obsah přihlášky, než které ukládá Smlouva PCT a její prováděcí předpisy. Smluvní státy si však nejsou omezeny ve stanovování hmotněprávních podmínek patentovatelnosti či jiné ochrany vynálezů.¹⁰⁵

¹⁰⁰ Provádí je stejné úřady, jako v případě orgánů pro mezinárodní rešerši. Tato fakultativní fáze řízení končí vydáním Mezinárodní předběžné zprávy o patentovatelnosti, která se rovněž zasílá přihlašovatelům a Mezinárodnímu úřadu při WIPO. Při jejím vypracování vychází úřady z rešeršní zprávy, posudku na patentovatelnost a návrhů změn provedených přihlašovatelem.

¹⁰¹ Součástí PCT systému jsou totiž i regionální patentové systémy (Evropský, Euroasijský, OAPI, ARIPO)

¹⁰² Mezinárodní přihláška je spolu s rešeršní zprávou zasílána každému určenému státu, a to bezprostředně po zveřejnění mezinárodní přihlášky.

¹⁰³ Přihlašovatel musí zahájit národní fázi nejpozději do uplynutí 30 měsíců od priority (jednotlivé státy však mohou určit lhůtu delší).

¹⁰⁴ K systému PCT blíže viz např. JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha: Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006, str. 125-127. ISBN 80-86855-12-0 nebo JENERÁL, Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. 3.doplněné vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2009, str. 44-63. ISBN 978-80-7282-083-2 či HOŠKOVÁ, Marta. *Mezinárodní patentová ochrana – PCT*. Praha: Metropolitní univerzita, powerprint Praha, 2010, ISBN 978-80-86855-60-8 nebo HART, Tina; FAZZANI, Linda; CLARK, Simon. *Intellectual property law*. Forth edition. Ebbw Vale: Creative Print & Design, 2006, ISBN-10: 0-230-00633-7, str. 14

¹⁰⁵ Takto např. mohou státy požadovat, že osobou oprávněnou k podání národní přihlášky vynálezu může být pouze vynálezce. Toto se uplatňuje např. pokud je určeným úřadem Patentový a známkový úřad USA, kde je ochrana vynálezů založena na systému first to invent.

V souvislosti s internacionalizací systému přihlašování a udělování patentů bylo nutné vytvořit také systém zpracovávání patentové dokumentace tak, aby bylo možné provádět mezinárodní průzkumy a rešerše. Za tím účelem byla r. 1971 uzavřena Štrasburská dohoda o mezinárodním patentovém třídění,¹⁰⁶ která sjednotila třídění vynálezů a klasifikační symboly na patentových dokumentech tak, aby bylo vždy možné určit a vyhledat patentové dokumenty vztahující se k té které oblasti techniky a získávat z nich potřebné technologické informace.

Druhý zmíněný systém přihlašování a získání patentové ochrany se podařilo prosadit na regionální úrovni v Evropě, Africe (organizace ARIPO¹⁰⁷ a OAPI¹⁰⁸) a na území bývalého SSSR (Euroasijská patentová organizace).

6.1.2 Evropský patentový systém

V Evropě bylo v 70. letech zavedeno udělování tzv. evropského patentu, a to na základě Úmluvy o udělování evropských patentů (Evropské patentové úmluvy – dále jen EPC) podepsané v r. 1973 (v platnosti 1978) v rámci Rady Evropy.¹⁰⁹ Na základě této Úmluvy byla vytvořena Evropská patentová organizace (dále jen EPO) se sídlem v Mnichově, jejíž součástí je Evropský patentový úřad (dále jen EPÚ), jehož úkolem je udělování evropských patentů a vedení evropského patentového rejstříku. Tato Úmluva obsahuje kodifikaci patentového práva, která platí vedle národní úpravy a použije se v případech, kdy se žádá udělení evropského patentu. Základním smyslem EPC je udělování evropského patentu, který má v každém smluvním státě, který byl v přihlášce

¹⁰⁶ Jak již bylo shora uvedeno, této dohodě předcházela ještě Evropská dohoda o mezinárodním patentovém třídění z roku 1954.

¹⁰⁷ African regional intellectual property organization

¹⁰⁸ Organisation Africaine de la Propriete Intellectuelle

¹⁰⁹ Dlužno však poznamenat, že uzavření úmluvy předcházelo uzavření tzv. tří štrasburských dohod z let 1953, 54 a 63, a to 1) Evropské dohody o formálních požadavcích kladených na přihlášku patentu, jejímž smyslem bylo sjednotit požadavky na přihlášku a tím usnadnit jejich zpracování a tím celé řízení, 2) Evropské dohody o mezinárodním patentovém třídění, následně nahrazena Štrasburskou dohodou o mezinárodním patentovém třídění z roku 1971, když systém zavedený těmito dohodami také významně přispěl k usnadnění procedury patentového řízení, 3) Dohody o unifikaci některých pojmů hmotného patentového práva, která měla velký význam pro sjednocení patentového práva ve smluvních zemích, a to zejména pokud jde o podmínky patentovatelnosti a rozsah ochrany plynoucí z patentu. K EPC blíže viz např. HART, Tina; FAZZANI, Linda; CLARK, Simon. Intellectual property law. Forth edition. Ebbw Vale : Creative Print & Design, 2006, ISBN-10: 0-230-00633-7, str. 14 a násl.

označen jako stát určení, stejné účinky, jako by tam byl udělen patent národní. Udělení evropského patentu lze v přihlášce požadovat pro všechny smluvní státy nebo jen pro vybrané. EPC upravuje jednak hmotněprávní ustanovení ohledně patentovatelných vynálezů,¹¹⁰ vyluk z patentovatelnosti,¹¹¹ osob oprávněných žádat a získat evropský patent, účinky evropského patentu a evropské patentové přihlášky, a dále i procesní ustanovení o udělovacím řízení.¹¹² Evropská patentová přihláška se podává k EPÚ (příp. k národnímu patentovému úřadu), který provádí formální průzkum, rešerši a na ni navazující zprávu o evropské rešerši, věcný průzkum patentovatelnosti (žádost o provedení věcného průzkumu může být přihlašovatelem podána nejpozději do 6 měsíců od zveřejnění zprávy o evropské rešerši – není-li včas podána, považuje se přihláška za odvolanou), zveřejnění přihlášky (přihláška se zveřejňuje po uplynutí lhůty 18 měsíců po podání přihlášky, resp. po datu priority) po zveřejnění přihlášky může kdokoli podat připomínky k patentovatelnosti vynálezu, tyto mohou avšak nemusí být podkladem pro rozhodnutí o udělení patentu) a při splnění podmínek udělí evropský patent.¹¹³ Doba platnosti uděleného evropského patentu je 20 let od podání přihlášky.¹¹⁴ Rozhodnutí o udělení evropského patentu nabývá účinnosti dnem oznámení v Evropském patentovém

¹¹⁰ Podmínkou patentovatelnosti vynálezu je jeho průmyslová využitelnost (tedy možnost jeho výroby či využití v jakémkoli odvětví průmyslu, včetně zemědělství), novost (vynález se dle EPC považuje za nový, pokud netvoří stav techniky – co je stavem techniky pak definují zejména čl. 54 a 55 EPC) a vynález musí být výsledkem vynálezecké činnosti (pro odborníka nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky)

¹¹¹ Všechny smluvní státy EPC (včetně ČR) mají dnes ve svých národních právních řádek analogická/harmonizovaná ustanovení – podmínkou patentovatelnosti vynálezu je novost, výsledek vynálezecké činnosti a průmyslová využitelnost. Za vynálezy nejsou považovány objevy, vědecké teorie a matematické metody, estetické výtvoř, plány a pravidla či způsoby vykonávání duševní či obchodní činnosti nebo her, počítačové programy a předávání informací. Z patentovatelnosti jsou pak vyloučeny vynálezy, jejichž obchodní využití odporuje veřejnému pořádku nebo dobrým mravům, dále jsou vyloučeny odrůdy rostlin nebo druhy zvířat a způsoby jejich pěstování, způsoby chirurgického nebo terapeutického léčení lidského nebo zvířecího těla a diagnostické metody používané na lidském nebo zvířecím těle.

¹¹² Kromě Úmluvy samotné hrají v procesu udělování evropského patentu důležitou roli také směrnice k provádění průzkumu v EPÚ a rozhodnutí stížnostních senátů (projednávajících stížnosti proti rozhodnutí přihlašovací, průzkumových a odporových útvarů EPÚ) či velkých stížnostních senátů rozhodujících o otázkách zásadního právního významu

¹¹³ K podrobnostem k udělovacímu řízení blíže viz JENERÁL, Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. 3. doplněné vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2009, ISBN 978-80-7282-083-2, str. 105-146 nebo také TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 184, z něhož vyplývá, že udělovací řízení může trvat až 49 měsíců.

¹¹⁴ První revize úmluvy v roce 1991 však umožnila prodloužení platnosti nad stanovených 20 let v případech, kdy je uvedení patentového výrobku na trh podmíněno předchozím souhlasem příslušných orgánů (zejména léčiva)

věstníku.¹¹⁵ Kdokoli pak může proti udělenému evropskému patentu podat odpor (jehož výsledkem může být omezení či zrušení patentu ex tunc), a to během 9 měsíců od zveřejnění oznámení o udělení evropského patentu v Evropském věstníku.¹¹⁶ Proti rozhodnutí o odporu lze podat stížnost.

Jinak princip uděleného evropského patentu spočívá v jeho rozpadu na svazek národních patentů, jejichž další osud se řídí národním právem toho kterého státu, pro který byl udělen. Evropský patent tak poskytuje svému majiteli v každém smluvním státě, pro který byl udělen, stejná práva, jaká by pro něho vyplývala z národního patentu uděleného v tomto státě. Rovněž uplatnění práv plynoucích z evropského patentu tak spadá výlučně do jurisdikce jednotlivých států, když společný evropský patentový soud, předvídaný EPC, nebyl dosud zřízen (viz dále o úvahách o zřízení jednotného soudního systému k ochraně práv vyplývajících z evropského patentu).¹¹⁷

¹¹⁵ Ochrana v jednotlivých státech určení je však poskytována až po zpřístupnění překladu patentových nároků do příslušného jazyka (tj. přihlašovatel musí v určené lhůtě předat příslušnému úřadu překlad patentového spisu a zaplatit příslušný správní poplatek)

¹¹⁶ Do řízení o odporu pak může vstoupit i ten, kdo prokáže, že proti němu bylo zahájeno řízení pro porušování evropského patentu, podá-li oznámení o přistoupení do řízení o odporu do 3 měsíců od zahájení řízení pro porušování patentu. To lze i v případě, že 9 měsíční lhůta pro podání odporu již uplynula. Stejně tak to platí v případě podání žaloby na určení, že patent porušování není.

¹¹⁷ CHANDLER, Adrian; LEITH, Philip. *Perspectives on Intellectual Property. Volume 3 – Harmonisation of Intellectual Property in Europe: A case study of Patent Procedure*. London: Sweet & Maxwell, 1998. ISBN 0-421-624-604, str. ix (preface): „Evropská patentová úmluva byla uzavřena za účelem posílení spolupráce mezi Evropskými státy v oblasti ochrany patentovatelných vynálezů. Poskytuje centralizovaný systém pro udělování patentů na základě přihlášky, v níž je určeno, ve kterých státech je ochrana požadována. Systém ochrany na základě Evropské patentové úmluvy není unifikovaný. Udělení patentu představuje svazek národních patentů, které mají dopad v jednotlivých státech určení. Tudíž, s výjimkou centralizovaného odporového řízení u EPÚ, jsou evropské patenty předmětem národního práva a takto udělený patent může být tedy napadán nebo práva něj vyplývající vymáhána v rámci národních jurisdikcí jednotlivých zemí určení. Zkrátka, systém založený Evropskou patentovou úmluvou je zaměřen primárně na udělování patentů, nikoli však na vymáhání práv z nich vyplývajících“.....Nebo také TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9: „Evropská patentová úmluva poskytuje centralizovaný udělovací systém v rámci EPÚ pro členské státy. Jakmile je jednou udělen, rozpadne se na jednotlivé národní patenty v těch státech, které byly určeny přihlašovatelem....EPÚ přezkoumává přihlášku, provádí mezinárodní průzkum, zveřejňuje přihlášku a pokud jsou splněny podmínky, udělí patent. Evropská patentová úmluva umožňuje třetím stranám zahájit odporové řízení při EPÚ k prohlášení neplatnosti evropského patentu ve lhůtě 9 měsíců od jeho udělení. Po udělení evropského patentu tedy přihlašovatel obdrží „svazek“ národních patentů chráněných ve státech určení. Jak je evropský patent jednou udělen, otázka jeho zrušení či porušení je předmětem řízení u národních soudů, které by teroreticky měly aplikovat hmotněprávní ustanovení Evropské patentové úmluvy.“ K problematice udělování evropských patentů blíže viz tamtéž str. 78-165.

Uvedený evropský patentový systém lze od 90. let rozšířit i na území nečlenských států EPC, když myšlenka rozšíření tohoto systému vznikla v souvislosti s nově vzniklými a transformujícími se státy střední a východní Evropy. Podstatou systému rozšíření je využití stávajícího evropského patentového systému k zajištění patentové ochrany vynálezů i na území státu, který dosud není smluvní stranou EPC. Tento stát uzavře dohodu s EPO a přijme určitá legislativní opatření, kterými se kompenzuje skutečnost, že tento stát není vázán ustanoveními EPC. Požádá-li pak o to přihlašovatel v přihlášce, může být evropský patent udělen i s účinky pro tento stát rozšíření.

Euro-PCT systém

Euro-PCT systém představuje kombinaci aplikace PCT a EPC tak že na základě podané mezinárodní přihlášky cestou PCT, která poté, co projde mezinárodní fází, přejde do modifikovaného regionálního (evropského) udělovacího patentového řízení před EPÚ. Tento systém je v současné době velmi hojně využíván a většina evropských patentových přihlášek je představována Euro-PCT přihláškami.

6.1.3 Euroasijská patentová dohoda

Další z regionálních systémů patentové ochrany představuje systém založený Euroasijskou patentovou dohodou, na jejímž základě zahájil v roce 1996 svoji činnost Euroasijský patentový úřad. Tato dohoda, obdobně jako Evropská patentová úmluva, umožňuje získat regionální patent s účinky ve všech zemích euroasijského patentového systému.¹¹⁸

Vytvoření tohoto systému bylo důsledkem rozpadu SSSR, kdy přihlašovatelé usilující o získání ochrany v těchto post-sovětských státech byli nuceni podat namísto jedné desítky národních přihlášek, co přineslo značné administrativní obstrukce a náklady. Proto se začalo uvažovat o vytvoření systému analogického evropskému patentovému systému. Jeho přijetí však provázala řada neshod mezi zájmy Ruska a ostatních nástupnických států, zejména poté, co Rusko požadovalo, aby úlohu

¹¹⁸ V současné době má celkem 9 členů: Arménie, Ázerbajdžán, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgystán, Moldavsko, Ruská federace, Tádžikistán, Turkmenistán

společného patentového úřadu převzal ruský ROSPATENT. Proto až teprve v roce 1994 došlo k přijetí Euroasijské patentové dohody, která byla nakonec připravena ve spolupráci s Mezinárodním úřadem WIPO. Na jejím základě pak byla vytvořena Euroasijská patentová organizace, jejíž součástí je Euroasijský patentový úřad. Ten provádí formální a věcný průzkum přihlášek (a to na základě tzv. rešeršní zprávy zpracované ruským ROSPATENTEM, který pro tento úřad provádí rešerše k euroasijským patentovým přihláškám), vede řízení o euroasijské patentové přihlášce a uděluje euroasijský patent. Kromě procesních ustanovení obsahuje Euroasijská patentová dohoda také řadu hmotněprávních ustanovení, obsahujících podmínky patentovatelnosti či výluky z patentovatelnosti, když tyto podmínky jsou v zásadě totožné s podmínkami v jednotlivých národních či regionálních systémech.¹¹⁹

Euroasijskou patentovou přihlášku pak může podat každá fyzická i právnická osoba bez ohledu na státní příslušnost, bydliště či sídlo. Právo na euroasijský patent má vynálezce či jeho právní nástupce, pokud se jedná o zaměstnance, řídí se právo na euroasijský patent právem státu, ve kterém je zaměstnanec zaměstnán. Přihláška se podává v ruském jazyce, a to buď u národního úřadu, jde-li o členské státy dohody, nebo přímo u Euroasijského patentového úřadu, jde-li o přihlašovatele z nečlenského státu. Euroasijské patentové přihlášce může být přiznána priorita z jedné nebo více přihlášek podaných v nebo pro některý stát PUÚ, pro její přiznání je však nezbytné, aby byla u Euroasijského patentového úřadu podána do uplynutí 12 měsíců od této priority. Euroasijský patentový systém zná i institut výstavní priority, kdy v takovém případě musí být euroasijská patentová přihláška podána během 6 měsíců od data vystavení

¹¹⁹ Tak lze euroasijský patent udělit na vynález, který je nový, má vynálezeckou úroveň a je průmyslově využitelný. Za vynález se pak nepovažují objevy, vědecké teorie a matematické postupy, podávání informací, metody organizace a řízení hospodářství, sjednané označení, řády a pravidla, způsoby vykonávání duševní činnosti, algoritmy a programy pro počítače, projekty a plány staveb, budov a území, řešení týkající se výlučně vnějšího vzhledu výrobků, určená k uspokojení estetických potřeb. Vynález se pak považuje za nový, pokud není součástí stavu techniky, přičemž ten zahrnuje vše, co se stalo dostupným veřejnosti jakýmkoli způsobem před datem priority euroasijské patentové přihlášky, Stavem techniky naopak není zveřejnění vynálezu, ke kterému nedošlo dříve než 6 měsíců před podáním euroasijské patentové přihlášky nebo třetí osoby, která získala informaci o vynálezu přímo či nepřímo od těchto osob. Pokud jde o podmínku vynálezecké úrovně, pak tato je splněna, pokud pro odborníka nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky. Vynález je podle dohody průmyslově využitelný, pokud může být využit v průmyslu, zemědělství, zdravotnictví a dalších oblastech lidské činnosti. Euroasijské patenty se neudělují na odrůdy rostlin a plemena zvířat, vynálezy, jejichž komerčnímu využití brání jejich rozpor s veřejným pořádkem nebo morálkou, resp. s ochranou života a zdraví lidí a zvířat či ochranou rostlin, nebo se snahou o zabránění vážného ohrožení životního prostředí.

předmětu přihlášky na úřední či úředně uznané mezinárodní výstavě, organizované na území členského státu PUÚ.

Samotné řízení o udělení přihlášky se pak sestává z formálního průzkumu, zveřejnění přihlášky včetně zprávy o patentové rešerši a věcného průzkumu (o věcný průzkum musí přihlašovatel požádat do 6 měsíců od zveřejnění přihlášky a zprávy o patentové rešerši) a v kladném případě končí udělení euroasijského patentu, jehož účinky ve všech členských státech Euroasijské patentové dohody nastávají zveřejněním oznámení o jeho udělení v Euroasijském patentovém věstníku (doba platnosti je pak 20 let od podání přihlášky). V záporném případě dojde k zamítnutí přihlášky, přičemž proti takovému rozhodnutí lze podat stížnost do 3 měsíců od jeho doručení (o stížnosti pak rozhoduje stížnostní kolegium). Okamžikem zveřejnění oznámení o jeho udělení se euroasijský patent stává svazkem národních patentů všech členských států Euroasijské patentové dohody. Další osud těchto patentů se pak řídí národním právem jednotlivých členských států. Výjimkou z přechodu kompetencí z Euroasijského patentového úřadu na členské státy dohody po účinnosti udělení euroasijského patentu je např. odporové řízení – viz níže, které probíhá před Euroasijským patentovým úřadem a jeho účelem je dát třetím osobám příležitost dosáhnout zrušení či omezení ochrany z euroasijského patentu ještě na regionální úrovni, tj. s účinky pro všechny členské státy Euroasijské patentové dohody). Majitel patentu tak nemá možnost v přihlášce ovlivnit teritoriální rozsah ochrany, tento je totiž dán celým teritoriem členských států Euroasijské patentové dohody, rozsah ochrany může být omezen pouze tak, že zaplatí poplatky jen pro ty členské státy, v nichž má zájem o ochranu nebo tím, že prohlásí, že se euroasijského patentu vzdává, a to buď pro všechny nebo jen pro některé členské státy. Třetí osoby mohou proti udělenému euroasijskému patentu podat do 6 měsíců od zveřejnění oznámení o jeho udělení v Euroasijském patentovém věstníku odpor, kterým lze dosáhnout úplného nebo částečného zrušení euroasijského patentu s účinky ex tunc či jeho zachování v pozměněném znění, a to ve všech členských státech Euroasijské patentové dohody. Třetí osoby také mohou podat žádost o prohlášení euroasijského patentu za neplatný u soudu či jiného kompetentního orgánu členského státu dohody, a to kdykoli po celou dobu platnosti euroasijského patentu. Takové rozhodnutí má však účinky jen na území státu, ve kterém k rozhodnutí došlo. Důvody, pro které může být

euroasijský patent prohlášen za neplatný jsou pak taxativně uvedeny v tzv. Patentové směrnici, která představuje prováděcí předpis k Euroasijské patentové dohodě.

Jak již bylo shora uvedeno, účinky euroasijského patentu nastávají ode dne oznámení o udělení euroasijského patentu v Euroasijském patentovém věstníku. Ještě před tímto oznámením je však přihlašovatelům poskytována tzv. prozatímní ochrana, kdy přihlašovatel zveřejněné euroasijské přihlášky náleží za využití chráněného vynálezu v období od zveřejnění přihlášky do udělení patentu přiměřená náhrada.

Majitel euroasijského patentu má výlučné právo využívat vynález, poskytnout či odepřít souhlas k využití patentu třetí osobě či jí poskytnout licenci. Bez souhlasu majitele euroasijského patentu tak třetí osoby nesmí zhotovovat, využívat, dovážet, nabízet k prodeji či prodávat, provádět jakoukoli formou marketingu či skladovat pro uvedené účely produkt chráněný euroasijským patentem nebo produkt bezprostředně získaný postupem chráněným euroasijským patentem; používat postup chráněný euroasijským patentem či nabízet takový postup k užití.

Na druhou stranu i v euroasijském patentovém právu je obsažena řada ustanovení o omezeních euroasijského patentu. Příslušné úřady členských států mohou rozhodnout o nucené licenci s účinky na teritoriu tohoto státu, dále zde existuje právo předchozího uživatele, tedy osoby, která před podáním přihlášky v dobré víře řešení totožné s chráněným vynálezem využívala a která tak má právo na další bezplatné využívání za podmínky, že nedojde k jeho rozšíření. Dále i tento systém pracuje s institutem zákonných licencí (tedy užívání vynálezů pro soukromé a experimentální účely) a s institutem vyčerpání práv, ke kterému dojde prvním oprávněným uvedením výrobku využívajícího vynález na trh v kterékoli členské zemi dohody.

Spory o porušování práv k euroasijskému patentu pak řeší příslušné národní soudy či jiné kompetentní orgány členských států Euroasijské patentové dohody, ve kterých mělo k porušení dojít.

Nelze ani opominout skutečnost, že Euroasijský patentový systém je zapojen do systému PCT, tedy euroasijský patentový úřad může plnit úlohu přijímacího či určeného, resp. zvoleného úřadu. Cestou mezinárodní přihlášky PCT lze tak dosáhnout

regionální ochrany na celém či části území členských států Euroasijské patentové dohody.¹²⁰

6.1.4 Africká regionální organizace průmyslového vlastnictví

Africká regionální organizace průmyslového vlastnictví (ARIPO) vznikla za pomoci Hospodářské komise OSN pro Afriku a WIPO na základě tzv. Lusacké dohody přijaté na diplomatické konferenci konané v Zambii v roce 1976 (účinnosti nabyla v roce 1978). V roce 1985 pak byla dohoda změněna tak, aby byl umožněn přístup k organizaci všem africkým státům, členům Hospodářské komise OSN pro Afriku a Organizace africké jednoty.¹²¹ Dohoda upravovala činnost ARIPO, resp. v jejím rámci úřadu ARIPO, pouze rámcově a k právní úpravě jednotlivých kompetencí ARIPO, resp. jejího úřadu, v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví pak byly přijaty dva protokoly, a to Protokol o patentech a průmyslových vzorech v rámci ARIPO (Harare protokol) a Protokol o ochranných známkách (Banjun protokol).

Harare protokol umožňuje úřadu ARIPO přijímat a provádět průzkum přihlášek patentů a průmyslových vzorů. Podle tohoto protokolu může přihlašovatel podat přihlášku patentu či průmyslového vzoru (ale i užitého vzoru) s určením členského státu protokolu, ve kterých hodlá získat příslušnou ochranu. Přihlášku lze podat buď u národního úřadu nebo přímo u úřadu ARIPO. Ten po podání přihlášky provede formální a věcný průzkum splnění podmínek ochrany (v zásadě shodné s evropským patentovým právem) s tím, že vypracování rešerše novosti je většinou zadávána některému z renomovaných úřadů (např. EPÚ). V případě, že úřad přihlášku zamítne, může přihlašovatel do 2 měsíců od doručení rozhodnutí podat žádost o přezkum. Je-li i výsledek přezkumu negativní, může přihlašovatel podat do 3 měsíců od doručení rozhodnutí stížnost ke Stížnostnímu senátu. Rozhodnutí tohoto senátu je konečné. V případě zamítnutí přihlášky má ještě přihlašovatel možnost tzv. konverze, tj. požádat o postoupení přihlášky národním úřadům těch států, v nichž hodlá získat ochranu.

¹²⁰ K euroasijskému patentovému systému podrobně např. viz. JENERÁL, Emil. Euroasijský patentový systém I. – IV. In *Průmyslové vlastnictví* č. 1-2/1997, 3-4/1997, 5-6/1997, 7-8/1997

¹²¹ Původně byla omezena jen na anglofonní státy.

Žádost musí být podána do 3 měsíců od zamítnutí přihlášky a následně se pak v řízení o přihlášce pokračuje na národní úrovni každého z těchto států.

Nejsou-li důvody pro zamítnutí přihlášky, zašle úřad ARIPO přihlášku určeným členským státům, které mohou následně ve lhůtě 6 měsíců úřadu ARIPO sdělit, že předmět ochrany není na jejich území způsobilý k ochraně nebo že by v případě jeho udělení neměl na jeho území účinky. Po uplynutí 6 měsíců úřad ARIPO udělí patent pro ty určené státy, které v uvedené lhůtě neučinily prohlášení o nezpůsobilosti k ochraně či neúčinnosti ochrany. Takto udělený patent je zveřejněn a platí 20 let od podání přihlášky. Po udělení patentu se jeho další osud řídí národním právem jednotlivých určených států.

Nelze v dané souvislosti ani opominout skutečnost, že od roku 1994 se ARIPO regionální patentový systém integroval do systému PCT. Úřad ARIPO tak v rámci systému PCT může plnit funkci přijímacího či určeného úřadu. Do regionální fáze řízení před úřadem ARIPO je pak nutno vstoupit podle PCT ve lhůtě 30 měsíců od nejstarší z nárokovaných priorit.

6.1.5 Africká organizace duševního vlastnictví

Africká organizace duševního vlastnictví (OAPI) byla vytvořena bývalými francouzskými koloniemi za účelem spolupráce v oblasti duševního vlastnictví, když do získání nezávislosti v 60. letech plnil funkci národního úřadu pro tyto státy francouzský úřad průmyslového vlastnictví. Po získání nezávislosti těchto bývalých kolonií vznikla potřeba vytvořit pro původní společné teritorium orgán plnící funkci v oblasti ochrany duševního vlastnictví namísto francouzského úřadu. Na poli ochrany průmyslového vlastnictví byla v roce 1962 tak byla mezi těmito státy uzavřena tzv. Librevillská dohoda, jejímž smyslem bylo zavedení společného administrativního řízení vyplývajícího z jednotného systému ochrany průmyslových práv, vytvoření společného orgánu plnícího funkci úřadu průmyslového vlastnictví (na základě dohody vytvořen tzv. Afomalgašský úřad průmyslového vlastnictví - OAMPI) a centralizace řízení o

jednotlivých formách ochrany platících díky společné legislativě a společnému orgánu na teritoriu všech členských států.¹²² Kromě patentů upravuje dohoda také tzv. přídatková osvědčení (ochrana dalších zdokonalení řešení, na které je udělení patent OAPI), užité vzory, průmyslové vzory, ochranné známky, obchodní jméno, označení původu, topografie polovodičových výrobků a nové odrůdy rostlin.

K získání patentu OAPI, který platí na území všech členských států, je třeba podat přihlášku, na jejímž základě úřad OAPI provede pouze formální průzkum (náležitosti přihlášky a zda nespadá do výluk patentovatelnosti – obdobné jako v evropském patentovém právu). Ačkoli to dohoda umožňuje, úřad neprovádí věcný průzkum – v praxi byl tak převzat původní francouzský systém - tj. pouze tzv. registrační systém ochrany. Pokud úřad přihlášku zamítne, může přihlašovatel podat stížnost k Velké stížnostní komisi. Pokud přihláška vyhovuje požadavkům, úřad rozhodne o udělení patentu OAPI a oznámí tuto skutečnost ve věstníku. Takto udělený patent pak platí 20 let na celém teritoriu OAPI, přičemž jeho další osud se řídí národním právem jednotlivých členských států. Pokud však v některém z těchto států vydá národní soud konečné rozhodnutí o neplatnosti patentu na území příslušného státu, je takové rozhodnutí závazné i pro ostatní státy OAPI.

Rovněž OAPI regionální systém patentové ochrany je integrován do systému PCT. Do regionální fáze před úřadem OAPI je třeba vstoupit ve lhůtě 30 měsíců od nejstarší z nárokováných priorit.

6.1.6 Unijní ochrana vynálezů

Rovněž v rámci ES/EU si snahy o ekonomickou integraci vyžádaly i určité změny v aspektech ochrany průmyslového vlastnictví a vedly k úvahám o zavedení jednotného komunitárního patentu, tedy patentu, který by byl na vynálezy udělován na základě jediné přihlášky podávané určenému zápisnému úřadu a udělení patentu by mělo

¹²² Librevillská dohoda byla později revidována a na jejím základě byla vytvořena Africká organizace duševního vlastnictví, tj. organizace zahrnující ochranu nejen průmyslového vlastnictví, ale i autorského práva.

jednotný účinek pro celé Společenství.¹²³ Jako výsledek těchto úvah byl již v roce 1975 byl vypracován návrh Úmluvy o evropském patentu pro Společný trh (76/76/EEC). Smyslem této dohody bylo dále rozvinout shora uvedený evropský systém udělování patentů, tak aby pro členské státy ES byl udělován jediný, tzv. patent společenství, který by měl účinky společné pro celé území ES. Tento návrh byl 1989 doplněn návrhem Dohody o patentu Společenství (89/695/EEC). Doposud se však nepodařilo dosáhnout její ratifikace a dohoda tak nikdy nenabyla účinnosti. V rámci ES (nyní EU) se začaly objevovat snahy o prosazení patentu Společenství (resp. unijního patentu) formou nařízení, byť zatím existují překážky pro úspěšné završení. Největším problémem spatřovaly členské státy zejména v otázce finanční náročnosti a závaznosti, resp. nezávaznosti, překladů patentových spisů do všech úředních jazyků Společenství. Oproti známce či průmyslovému vzoru Společenství se v návrhu nařízení nepředpokládá, že by byl vytvořen zvláštní unijní patentový úřad, ale že by k udělování unijních patentů byl využit EPÚ se sídlem v Mnichově (to samozřejmě předpokládá přistoupení EU k EPC). Přihláška by se pak podávala buď u národního úřadu příslušného členského státu EU nebo přímo u EPÚ.

V souvislosti s úvahami o přijetí komunitárního (dnes unijního) patentu se zároveň předpokládalo vytvoření zvláštního soudu, resp. zvláštních senátů, pro komunitární, resp. unijní patenty. Do jejich kompetence by měla spadat řízení týkající se udělování patentů (tedy zejména žaloby proti pravomocným rozhodnutím EPÚ) a řízení ve věcech o určení, zda předmět patentu spadá do rozsahu daného patentu. Proti rozhodnutím tohoto soudu (tzv. soudu pro evropské patenty a patenty EU) by pak směřoval opravný prostředek k Soudu prvního stupně-Tribunálu. Návrh jednotného patentového soudnictví byl koncipován jako smíšená dohoda o vytvoření jednotného systému řešení sporů týkajících se patentů, dohoda uzavřená mezi EU, jeho členskými státy a dalšími smluvními státy EPC. Zavedená soudní struktura by měla mít příslušnost

¹²³ Původní úvahy o založení evropského patentového systému totiž spočívaly v zavedení tzv. duálního principu ochrany (tento byl přijat na Mezinárodní konferenci pro založení evropského systému udělování patentů, která se konala v 70. letech a které se zúčastnili zástupci států Rady Evropy i ES). První část měl představovat regionální patentový systém přístupný formálně všem evropským státům, ve kterém by byl udělován evropský patent s účinky národních patentů v těch evropských státech, které by přihlašovatel určil v přihlášce. Tato byla naplněna uzavřením Úmluvy o udělování evropských patentů. Druhá část byla určena pouze uzavřenému okruhu zemí, a to členskými státy ES a měl fungovat uvnitř první části s tím, že předpokládala udělování jediného patentu společného pro všechny státy ES.

řešit otázky související s evropskými patenty i patenty EU, tj. pro žaloby na porušování, zrušovací žaloby, protinávhrhy na zrušení, žaloby na určení, že nedochází k porušení práv z patentu, žaloby na náhradu škody nebo žaloby týkající se nucených licencí. Návrh tohoto soudního systému, který by řešil spory o evropský patent a patent EU, však byl posuzován Soudním dvorem EU, který ve svém rozhodnutí z 8. března 2011 prohlásil, že uvedený systém není kompatibilní s unijním právem. Za nejproblematictější je považováno to, že by případný budoucí soud byl mezinárodním soudem mimo institucionální i soudní rámec EU, avšak měl by exkluzivní pravomoc posuzovat určitý typ žalob vyplývajících z unijního patentu a interpretovat a aplikovat právo EU v této oblasti. Jeho existence by oslabilu roli národních soudů a zbavila by je možnosti podání předběžných otázek k Soudnímu dvoru v Lucemburku. Tento systém byl proto posouzen jako v rozporu se zakládacími Smlouvami.¹²⁴

Koncept patentu EU tak není dovršen právě z uvedených důvodů nedořešení otázek překladů patentových spisů, soudní pravomoci, účinné vymahatelnosti práv z patentu EU a financování tohoto smíšeného systému.¹²⁵ Přesto práce na zavedení unijního patentu nadále pokračují.¹²⁶

Za účelem harmonizace právních úprav byla však na komunitární úrovni přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/44 o právní ochraně biotechnologických vynálezů, dále pak Nařízení Rady č. 1768/92 o zavedení dodatkového ochranného

¹²⁴ Blíže viz článek na:

http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/evropska_unie/vnitri_trh_eu/do_debaty_o_patentu_vstoupil_soud.html

¹²⁵ Čerpáno z HEBLTOVÁ, Ivana. *Evropský soudní systém*. I. vydání. Praha: Metropolitní univerzita Praha, powerprint, Praha 2010, ISBN 978-80-86855-62-2

¹²⁶ Viz článek uveřejněný na www.ip-watch.org – EPO, European Commission Renew Commitment to Unitary Patent z 6.10.2011: “Vytvoření unijního patentu a centralizovaného, specializovaného soudu pro Evropské patenty je základním krokem k posílení pozice Evropy v současném globálním rozvoji inovací“ řekl prezident EPO Battisselli. „Vytvoření jednoduchého a přístupnějšího systému patentové ochrany ulehčí evropským podnikatelům pozici při vstupu do vztahů s konkurety z USA nebo Japonska, kteří již dnes využívají systému jednotného patentu pokrývajícího jednotné území, operující v jednotném jazyce a zejména spadající pod jednotnou soudní jurisdikci, pohybují.“ “Zjednodušení přístup k patentové ochraně je nezbytné pro posílení konkurenceschopnosti evropských podniků na globálním trhu. Unijní patent posílí současný evropský systém a učiní jej atraktivnějším pro inovativní business, zejména pro výzkumné organizace a malé a střední podnikatele” dodává komisař Barnier. “Jeho cílem je stimulovat výzkum a technologický vývoj a podpořit schopnost Evropy k inovacím a tím napomoci ekonomickému růstu v EU. Zavedení unijního patentu je proto nejvyšší prioritou.”

osvědčení pro léčiva a Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1610/96 i vytvoření dodatkového osvědčení pro výrobky na ochranu rostlin. Účelem posledně jmenovaných úprav bylo umožnit prodloužení 20-ti leté patentové ochrany v případech, kdy předmětem patentem chráněného vynálezu je léčivo nebo přípravek na ochranu rostlin, jež před uvedením na trh podléhají zvláštnímu povolovacímu řízení. Umožňují prodloužení ochranné doby o dobu, kdy nemohl být přípravek (či léčivo) uveden na trh pro nedostatek registrace. Žádost o udělení osvědčení se pak podává do 6 měsíců od registrace, případně od udělení patentu, došlo-li k registraci dříve.

6.1.7 Ochrana biotechnologických vynálezů

V souvislosti ochranou vynálezů je třeba zmínit ještě specifickou ochranu tzv. biotechnologických vynálezů. Biotechnologický vynález je patentovatelný pokud se týká a) biotechnologického materiálu, který je izolován ze svého přirozeného prostředí nebo vyráběn technickým postupem, i když se již v přírodě vyskytl, b) rostlin nebo zvířat za předpokladu, že technická proveditelnost vynálezu není omezena na určitou odrůdu rostlin nebo plemeno zvířat, nebo c) mikrobiologického nebo jiného technického postupu a výrobku získaného tímto způsobem. Patentovatelné nejsou takové vynálezy, jejichž využití by se přičilo veřejnému pořádku nebo dobrým mravům, dále pokud se vztahují na lidské tělo v různých stádiích vzniku nebo vývoje, biologické způsoby pěstování rostlin nebo chovu zvířat (v zásadě se neumožňuje patentová ochrana vynálezům, jejichž předmětem je klonování lidských bytostí).¹²⁷ V souvislosti s udělováním patentů na biotechnologické vynálezy je třeba zmínit Budapešťskou smlouvu o mezinárodním uznávání uložení mikroorganismů pro účely patentového řízení z roku 1977. Smluvní státy této smlouvy tvoří Unii pro mezinárodní uznávání uložení mikroorganismů k účelům patentového řízení. Smlouva zavazuje smluvní státy uznat jediné uložení u kteréhokoli z mezinárodních ukládacích míst za platné pro potřeby patentového řízení a z něho vyplývající ochrany průmyslového vlastnictví. Tato dohoda byla uzavřena z důvodu, že je-li vynález tvořen průmyslovým produkčním

¹²⁷ Uvedená definice vychází z čl. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/44 o právní ochraně biotechnologických vynálezů. V rámci EU je problematika ochrany biotechnologických vynálezů upravena toliko na úrovni uvedené směrnice.

mikroorganismem, nestačí jeho slovní popis, ale je třeba, aby byl vzorek mikroorganismu uložen u specializované instituce. Základem smlouvy je tak povinnost států, které připouštějí nebo ukládají ukládání mikroorganismu pro účely patentového řízení, aby toto uložení mohlo být provedeno u kteréhokoli mezinárodního ukládacího orgánu – tzv. International depositary authority. Je jím vědecká instituce – sbírka kultur – splňující požadavky kladené Budapešťskou smlouvou, kde mohou být mikroorganismy skladovány.¹²⁸

6.2 Mezinárodněprávní ochrana užitných vzorů

Užitný vzor slouží rovněž k ochraně nových technických řešení, avšak těch, která v sobě neobsahují takový stupeň invence jako vynálezy (musí ovšem přesahovat rámec pouhé odborné dovednosti).¹²⁹ Důvodem zavedení institutu ochrany technických řešení prostřednictvím užitného vzoru vycházelo z požadavku umožnit rychlou, účinnou a levnou ochranu technickým řešením, která by měla současně co nejvíce výhod ochrany patentem na vynálezy. Zřejmě také z důvodu, že ochrana užitným vzorem vychází z patentové ochrany, není mezinárodní ochrana užitných vzorů zdaleka tak propracovaná, jako v případě patentů. Ochrany technických řešení užitným vzorem se týká zejména, jak již bylo shora uvedeno, PUÚ,¹³⁰ Štrasburská dohoda o mezinárodním

¹²⁸ Statut takového místa nabývá ukládací instituce na základě oznámení adresovaného generálnímu řediteli WIPO. Musí požívat ujištění příslušného státu nebo mezivládní organizace pro průmyslové vlastnictví, že splňuje podmínky dané Budapešťskou smlouvou. ČR je tímto ukládacím místem Československá sbírka mikroorganismů Masarykovy university v Brně.

¹²⁹ JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*, Praha: Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006, ISBN 80-86855-12-0, str. 31: „Až do konce osmdesátých let minulého století se jako předmět ochrany užitným vzorem pokládal nový a průmyslově použitelný třírozměrný předmět, který je schopen poskytnout užitek sám o sobě nebo který umožňuje jeho aplikaci u strojů, strojních částí, přístrojů, nářadí, nástrojů apod. .. Největší průlom pokud jde o předmět ochrany užitným vzorem, učinila novela německého zákona o užitných vzorech.... Tím, že předmětem ochrany užitného vzoru mohou být nejen třírozměrné předměty, ale prakticky všechny věci, které mohou být předmětem ochrany patentem, vyjma těch, které vyžadují jejich deponování ve veřejných sbírkách, tj. vyjma nových odrůd rostlin.“ Tento princip byl nakonec přijat i do právní ochrany v oblasti užitných vzorů v ČR.

¹³⁰ I když v zásadě odkazuje na ustanovení o patentech a specificky stanoví jen prioritní lhůtu v délce 6 měsíců

patentovém třídění¹³¹ a okrajově i Úmluva o zřízení WIPO. Z regionálních systémů ochrany lze pak zmínit ARIPO užitný vzor¹³² či OAPI užitný vzor.¹³³ V současné době však neexistuje žádná mezinárodní mnohostranná smlouva, která by tuto oblast harmonizovala, což vede ke značným rozdílům mezi jednotlivými národními úpravami a rovněž ke značným rozdílům i pokud jde o terminologii (např. ve Francii se vydává tzv. osvědčení o užitečnosti, v Holandsku pak tzv. patent s kratší dobou platnosti, některé státy tuto alternativní formu ochrany vynálezu či jiných technických řešení ani nezavedly – např. Velká Británie).

Jisté pokusy o harmonizaci ochrany řešení užitným vzorem se objevily v rámci unijního práva. Na počátku 90. let byla vypracována tzv. Zelená kniha o ochraně užitných vzorů v rámci jednotného trhu, která obsahovala návrhy na řešení situace v oblasti užitných vzorů (od vydání nařízení o jednotném užitném vzoru, přes institut uznávání až po přijetí směrnice za účelem harmonizace národních úprav). Na základě této studie byl v roce 1997 Komisí předložen návrh směrnice harmonizující právní úpravy ochrany řešení užitným vzorem, která předpokládá ochranu užitným vzorem pro nová řešení, průmyslově využitelná, avšak s nižší úrovní vynálezecké činnosti, udělovanou na základě pouze formálního průzkumu (rešeršní zpráva by se zpracovávala pouze na žádost přihlašovatele nebo v případech, kdy by mělo dojít k řízení souvisejícímu s prosazováním práv plynoucích z užitného vzoru) na 6, maximálně však 10 let. Směrnice také předvíдалa možnou dvojí ochranu jak prostřednictvím patentu, tak prostřednictvím užitného vzoru s tím, že členské státy mohou stanovit, že udělený užitný vzor se stane neúčinným okamžiku, kdy patent udělený na týž vynález byl

¹³¹ Tato dohoda stanoví, že třídění zavedené touto dohodou se vztahuje i na užitné vzory.

¹³² Předmětem ARIPO užitného vzoru může být určité řešení, které je nové a průmyslově využitelné. Nevyžaduje se žádná zvláštní tvůrčí úroveň jako v jiných úpravách užitných vzorů. Úřad ARIPO provádí jak formální, tak věcný průzkum přihlášky užitného vzoru, přičemž přihlašovatel ARIPO patentu může požádat o přeměnu přihlášky na přihlášku užitného vzoru a naopak. Doba ochrany je stanovena maximálně na 10 let, ale řídí se příslušným národním právem určeného státu. – čerpáno z JENERÁL Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. 3. doplněné vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2009, ISBN 978-80-7282-083-2, str. 180

¹³³ Předmětem OAPI užitného vzoru mohou být řešení, které jsou nové a průmyslově využitelné. V rámci OAPI jde o čistě registrační systém ochrany, tj. bez ověřování novosti a průmyslové využitelnosti. Jeho ochrana trvá maximálně 10 let. – čerpáno tamtéž str. 186

zveřejněn. Uvedený návrh směrnice však nebyl doposud přijat, a tak úprava užitého vzoru na unijní úrovni dosud neexistuje.¹³⁴

6.3 Mezinárodněprávní ochrana průmyslových vzorů

Průmyslovým vzorem není chráněno technické řešení, ale výsledek tvůrčí činnosti, jímž je určitý vzhled výrobku. K tomu např. Z. Slováková ve své publikaci *Průmyslové vlastnictví: „Průmyslový vzor, označovaný též jako vkusový vzor, představuje předmět průmyslového vlastnictví, který je výsledkem tvůrčí činnosti zejména v oblasti průmyslového výtvarnictví a návrhářství.“*¹³⁵ Průmyslový vzor poskytuje právní ochranu vzhledu výrobků, jejich vizuálním, estetickým a dekorativním aspektům, tedy jejich vnějšímu uspořádání, které je původní a má charakter estetický, nikoli funkční. Může spočívat ve tvaru, obrysu, liniích, struktuře, barvě výrobku či jeho zdobení nebo kombinaci těchto znaků.¹³⁶

Ochranu vzhledu výrobků předpokládala již PUÚ, která stanovila jednotlivým státům povinnost průmyslové vzory a modely chránit, a to jakýmkoli způsobem. Kromě toho stanovila, že ochrana průmyslových vzorů a modelů nesmí zaniknout ani pro nevyužívání, ani pro dovážení předmětů shodných s předměty chráněnými.¹³⁷ Většina zemí včetně ČR chrání průmyslové vzory jako samostatné průmyslové právo.

Dohoda TRIPS pak ochranu upřesňuje, když zavazuje smluvní státy k ochraně průmyslových vzorů, které jsou nezávisle vytvořené, nové a původní, přičemž stát

¹³⁴ Podrobněji k právní úpravě v oblasti užitého vzoru např. HORÁČEK, Roman; ČADA, Karel; HAJN, Petr. *Práva průmyslového vlastnictví*. Praha: C.H.BECK Praha, 2005, ISBN 80-7179-879-7 nebo např. JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha: Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006, ISBN 80-86855-12-0

¹³⁵ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví – vynálezy, užité vzory, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení, studijní texty*. Druhé, rozšířené a doplněné vydání. LexisNexis CZ, s.r.o., 2006, ISBN 80-86920-08-9, str. 58

¹³⁶ K ochraně průmyslových vzorů viz např. TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 381: „Stručně řečeno, průmyslový vzor výrobku je souhrnem každého viditelného znaku tohoto výrobku.“

¹³⁷ Tamtéž, str. 383

může stanovit, že průmyslové vzory nejsou nové nebo původní, jestliže se podstatně neodlišují od známých vzorů nebo kombinací. Dohoda TRIPS vychází z chápání průmyslového vzoru jako vzoru vkusového, a umožňuje státům přijmout takovou úpravu, že vzory určené v podstatě technickými nebo funkčními úvahami mohou být vyloučeny z ochrany. Minimální doba ochrany průmyslových vzorů byla stanovena na 10 let. Dále zakotvila povinnost smluvním státům zajistit, aby majitel chráněného vzoru měl možnost zabránit třetím osobám, aby bez jeho souhlasu vyráběly, prodávaly nebo dovážely výrobky, které zahrnují nebo obsahují vzor, který je napodobeninou chráněného průmyslového vzoru, jestliže jde o jednání pro komerční účely.

Mezinárodní ochranu průmyslových vzorů pak dále usnadňují dvě mezinárodní dohody: Haagská dohoda o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů a Locarnská dohoda o mezinárodním třídění průmyslových vzorů.

Mezinárodní systém zápisu průmyslových vzorů vychází z Haagské dohody, kterou tvoří celkem tři akty – Londýnský, Haagský a Ženevský. Smluvní strana se může rozhodnout, zda přistoupí ke všem těmto aktům nebo jen k některým z nich. Přistoupením k dohodě se pak stává členem Haagské unie. Haagská dohoda umožňuje získat ochranu průmyslového vzoru podáním jediné mezinárodní přihlášky k Mezinárodnímu úřadu v Ženevě prostřednictvím národního úřadu průmyslového vlastnictví a takto podaná přihláška má účinky národních přihlášek ve všech státech, které přihlašovatel specifikoval jako státy, v nichž má o ochranu zájem. Mezinárodní úřad prověří, zda přihláška splňuje předepsané formální náležitosti a pokud ano, zveřejní mezinárodní zápis ve Věstníku mezinárodních průmyslových vzorů. Nevyžaduje se, aby mezinárodnímu zápisu předcházel zápis v zemi původu. Samotné posouzení podmínek ochrany a rozsah ochrany se pak řídí vnitrostátním právem smluvní strany, přičemž každý určený stát může provést věcný průzkum přihlášky průmyslového vzoru a na základě tohoto průzkumu sdělit Mezinárodnímu úřadu odmítnutí ochrany na svém území, a to ve lhůtě 6 měsíců. Pokud k odmítnutí nedojde, má mezinárodní zápis v určených státech stejné účinky, jako by zde byl průmyslový

vzor zapsán podle vnitrostátního práva.¹³⁸ Takto udělená ochrana platí 5 let od podání přihlášky, může být prodloužena o dalších 5 let na minimálně požadovaných 10 let (smluvní státy pak mohou stanovit i delší dobu maximální délky ochrany). ČR sice není smluvní stranou tohoto systému, nicméně smluvní stranou se od roku 2007 stala ES, resp. EU. Pro účely Haagské dohody, resp. Ženevského aktu z roku 1999, který umožnil, aby se členy Haagské unie mohly stát i mezivládní organizace, je území EU považováno za jedinou zemi je tedy možné tímto způsobem požádat o udělení průmyslového vzoru Společenství (viz dále). Unijní Úřad pro harmonizaci vnitřního trhu (dále jen OHIM)¹³⁹ je v takovém případě úřadem příslušným k provádění průzkumu přihlášek (ta však musí být podána u Mezinárodního úřadu, nikoli u OHIM), v nichž byla určena EU a je také oprávněn odmítnout účinky zápisu pro území EU, nespĺňuje-li přihláška náležitosti pro udělení průmyslového vzoru Společenství nebo nespĺňuje-li průmyslový vzor definici průmyslového vzoru Společenství.

Locarnská dohoda zavedla mezinárodní systém třídění průmyslových vzorů (členem i ČR). Locarnské mezinárodní třídění usnadňuje řešerši průmyslových vzorů a odstraňuje nutnost reklasifikace dokumentů vyměňovaných na mezinárodní úrovni.

Na unijní úrovni jsou základním pramenem v oblasti ochrany průmyslových vzorů jednak směrnice Evropského parlamentu a Rady ES 98/71 z roku 1998 o právní ochraně průmyslových vzorů, ale především Nařízení Rady ES 6/2002 o průmyslových vzorech Společenství, následně změněné Nařízením Rady ES č. 1891/2006 zohledňujícím shora zmíněné přistoupení ES k Haagské unii. Průmyslové vzory Společenství jsou udělovány na základě jediné přihlášky podávané u OHIM a poskytují jednotnou ochranu s jednotným účinkem na celém území EU.¹⁴⁰ To znamená, že majitel průmyslového

¹³⁸ Tamtéž str. 386: „Haagská dohoda představuje rozdílný dokument od těch, jež diskutovány shora. Zatímco Pařížská dohoda a Dohoda WTO stanoví určité minimální požadavky na harmonizaci, Haagská dohoda zavádí kompletní mezinárodní schéma ochrany pro průmyslové vzory, podobně Madridské dohody/protokolu ve vztahu k ochranným známkám. Dohoda umožňuje přihlašovatelům podat jedinou přihlášku u WIPO, která může vést k udělení registrace v několika smluvních státech. Převod nebo zrušení udělené registrace je realizováno při WIPO, avšak otázky týkající se porušení registrovaného průmyslového vzoru jsou řešeny na národní úrovni podle jednotlivých národních právních úprav.”

¹³⁹ Úřad byl zřízen na základě Nařízení Rady ES č. 40/94 o ochranné známce Společenství a přísluší mu rozhodování ve věcech ochranných známek Společenství a průmyslových vzorů Společenství, včetně řízení o přihláškách, řízení o námitkách či řízení o neplatnosti.

¹⁴⁰ Nařízení obsahuje jednotlivá ustanovení o průběhu udělovacího řízení. Slabinou tohoto řízení je skutečnost, že obsahuje pouze průzkum, zda-li jsou splněny formální náležitosti, neobsahuje však

vzoru Společenství se jej může vzdát, může jej převést, může být zrušen nebo prohlášen za neplatný, jakožto i jeho užívání může být zakázáno jednotně pouze pro celé území Společenství, resp. EU. Doba ochrany průmyslového vzoru Společenství trvá 5 let od data přihlášky, přičemž tato doba ochrany může být opakovaně obnovována až na celkovou dobu 25 let od data podání přihlášky.¹⁴¹

Nařízení Rady ES č. 6/2002 navíc zavedlo kromě zapsaného průmyslového vzoru Společenství i tak zvaný vzor nezapsaný. Nezapsaný vzor je tvořen jako nabídka pro ta odvětví průmyslu, která vyrábějí v krátkém časovém úseku množství vzorů zpravidla s předpokládanou krátkou životností na trhu. Je zejména o obory spjaté s módními trendy, kde pouze některé z vytvořených vzorů dosáhnou širšího uplatnění.¹⁴² Nezapsaný vzor je chráněn po dobu 3 let ode dne, kdy byl poprvé v rámci Společenství zpřístupněn veřejnosti.¹⁴³ K otázce vymahatelnosti práv z průmyslových vzorů Společenství viz dále kapitola 7.

Z regionálních systémů ochrany lze zmínit např. také průmyslový vzor ARIPO (provádí se pouze formální průzkum přihlášky, doba ochrany je 10 let) nebo průmyslový vzor OAPI (rovněž se provádí pouze formální průzkum přihlášky, doba ochrany je maximálně 15 let).

průzkum novosti a individuální povahy vzoru, o jehož ochranu se žádá. Oproti nařízení o ochranné známce Společenství ani neobsahuje ustanovení o námitkách třetích osob ještě před udělením ochrany. Viz např. TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 412: „...přezkumná fáze přihlášky probíhající před OHIM není extenzivní a zaměřuje se pouze na přezkoumání splnění formálních podmínek. Nařízení neobsahuje ustanovení umožňující podání námitek třetí stran před udělením ochrany“.... Zapsaný průmyslový vzor Společenství může být následně prohlášen za neplatný buď samotným OHIM, a to na základě žádosti jakékoli třetí osoby, nebo soudem pro průmyslové vzory Společenství, a to na základě protinávrhu jedné ze stran v řízení o porušení práv.

¹⁴¹ K problematice průmyslového vzoru Společenství viz např. COOK, Trevor. *EU Intellectual Property Law*. New York: Oxford University Press Plc., 2010, ISBN 978-1-90-450152-7, str. 459-468 nebo TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 407-414.

¹⁴² HORÁČEK, Roman; ČADA, Karel; HAJN, Petr. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. Praha: C.H.BECK, 2005, ISBN 80-7179-879-7 str. 226, marg. 300

¹⁴³ Za zveřejněný se považuje tehdy, byl-li vzor zveřejněn, oznámen, vystavován, obchodně použit nebo jiným způsobem uveden ve veřejnou známost tak, že během normálních obchodních činností mohly tyto události vejít ve známost v odborných kruzích činných v rámci Společenství a specializovaných v daném oboru.

6.4 Mezinárodněprávní ochrana topografií polovodičových výrobků

Předmětem ochrany topografií polovodičových výrobků je jejich uspořádání, tj. konečná či mezitímní trojrozměrná struktura polovodičového výrobku. Jedná se prakticky o nejmladší a zatím nejméně rozšířenou oblast průmyslověprávní ochrany. Jak již bylo výše uvedeno, nepatří ochrana topografií polovodičových výrobků do oblasti upravované PUÚ a jediným mnohostranným mezinárodním dokumentem v této oblasti zůstává dohoda TRIPS.¹⁴⁴ Česká právní úprava vychází navíc ze směrnice Rady 87/54/EHS o právní ochraně topografií polovodičových výrobků.

6.5 Mezinárodněprávní ochrana ochranné známky

„Ochranné známky představují nepochybně jeden z nejúčinnějších prostředků, jak dostat do povědomí co nejširší veřejnosti výrobky či služby daného podnikatele. Ochranné známky identifikují výrobky a služby podnikatele a napomáhají mu k vyšším objemům prodeje a k uplatnění se na relevantním trhu. Ve vztahu k potenciálním zákazníkům pak ochranné známky představují záruku, že jimi označované zboží či služby vykazují vysokou kvalitu, osvědčené vlastnosti apod., což se následně odráží v poptávce. Ochranné známky tak významně zhodnocují zboží či služby jimi označované a jako takové mají i svou nezanedbatelnou finanční hodnotu.“¹⁴⁵

„Pařížská unijní úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví již v roce 1883 věnovala značnou pozornost ochranným známkám, neboť vycházela ze správného

¹⁴⁴ Smlouva o ochraně práv z duševního vlastnictví u integrovaných obvodů, přijatá ve Washingtonu r. 1989, nenabyla dosud účinnosti.

¹⁴⁵ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví – vynálezy, užité vzory, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení, studijní texty*. Druhé, rozšířené a doplněné vydání. LexisNexis CZ, s.r.o., 2006, ISBN 80-86920-08-9, str. 81

předpokladu, že práva na označení budou hrát významnou roli v rozvoji průmyslu a obchodu.“¹⁴⁶

Z uvedených citací vyplývá, že odborníci se shodují na tom, že práva na označení, mezi nimi zejména ochranné známky, představují důležitou skupinou předmětů průmyslového vlastnictví, jejichž význam neustále stoupá. Globalizace mezinárodního obchodu, otevřenost trhu a s tím související růstem nabídky služeb a zboží různého druhu, ale i kvality, s sebou přináší stále rostoucí potřebu dostatečného odlišení těchto služeb a zboží jednotlivých výrobců/poskytovatelů, a to jak z pohledu potřeb výrobců/poskytovatelů služeb, tak z hlediska potřeb spotřebitelů a ochrany jejich zájmů. V současné době je velmi důležité, aby jednotliví výrobci a poskytovatelé služeb byli schopni své produkty natolik odlišit od jiných a aby toto odlišení v sobě obsahovalo informaci pro spotřebitele ohledně kvality daného produktu a ohledně způsobilosti uspokojit jeho potřeby.¹⁴⁷ Takovou informaci v sobě obsahuje právě ochranná známka,¹⁴⁸ jejíž význam se v současném mezinárodním obchodě z výše uvedených důvodů neustále zvyšuje.

Je zřejmé, že jakékoli neoprávněné užití ochranné známky je způsobilé přivést neoprávněnému uživateli neoprávněné finanční či jiné výhody na trhu. Z tohoto důvodu

¹⁴⁶ JAKL, Ladislav. Zásady právní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví. In Kolektiv autorů. *Aktuální otázky práva duševního vlastnictví a soutěžního práva*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, FMV, Nakladatelství Oeconomica, 2005, ISBN 80-245-0944-X, str. 35

¹⁴⁷ HART, Tina; FAZZANI, Linda; CLARK, Simon. *Intellectual property law*. Forth edition. Ebbw Vale : Creative Print & Design, 2006, ISBN-10: 0-230-00633-7, str. 82: „Ochranná známka má několik funkcí. Její hlavní funkce je obsažena ve shoar uvedené definici, a to zejména odlišit zboží nebo službu jednoho obchodníka od jiného. ...ochranná známka umožňuje spotřebiteli odlišit mezi podobnými produkty. Dobrá ochranná známka je základním prostředkem pro prodej zboží. Jako taková je pro výrobce nedocenitelná. Na trhu srovnatelných produktů je ochranná známka prostředkem jejich označení. Bez ochranné známky by bylo nezbytné, v každém okamžiku prodeje, porovnat produkty odkazem na složení, funkce a zkušenosti spotřebitelů. Ochranná známka je užitečná také pro spotřebitele, který vybírá zboží na základě osobní nebo zprostředkované zkušenosti a ochranná známka umožňuje jednoduchou identifikaci produktu, s nímž měl předtím dobrou zkušenost, která vede k opětnému prodeji. To vede k další možné funkci ochranné známky: k funkci garanční. Jakmile spotřebitel vyzkoušel určitý produkt, s nímž byl spokojen, je ochranná známka garancí opětovné spokojenosti. Obchodníci tak mají zájem na ochraně dobrého jména jejich známky spojené s kvalitou zboží. ...Další funkcí ochranné známky je informace o původu zboží a služeb. Tato funkce je důležitá pro ochranu jak obchodníků, tak spotřebitelů.“

¹⁴⁸ Ochranná známka je obecně definována jako graficky znázornitelné originální označení, jež může být tvořeno slovy, barvami, kresbou, písmeny, číslicemi, tvarem výrobků nebo jeho obalem, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.

byl postupem času vyvinut poměrně propracovaný mezinárodní systém právní ochrany ochranných známek.¹⁴⁹

V současné době je mezinárodní ochrana ochranných známek upravena v několika mezinárodních multilaterálních smlouvách. Jedná se zejména o PUÚ, Madridskou dohodu o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek, Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek, Madridskou dohodu o potlačování falešných nebo klamavých údajů původu zboží, Niceskou dohodu o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu ochranných známek, Úmluvu o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Smlouvu o známkovém právu a Dohodu TRIPS.

Jak již bylo uvedeno shora i v uvedené citaci prof. Jakla, ochranou ochranných známek (resp. továrních či obchodních známek dle tehdejšího názvosloví) se zabývala již PUÚ z roku 1883. Stejně jako vynálezů či průmyslových vzorů se v ní smluvní státy zavázaly zakotvit právní ochranu ochranných známek do svých národních zákonodárství. Zároveň však stanovila základní podmínky, které by měla ochranná známka pro přidělení ochrany splňovat. Mezi tyto základní podmínky patří tzv. rozlišovací způsobilost - vyloučena z ochrany tak jsou dle PUÚ označení sloužící k označování druhu, jakosti, množství, určení, ceny, místa původu výrobků nebo doby výroby, nebo označení, která se stala obvyklými v obecné mluvě nebo stálých obchodních zvyklostech země, kde je požadována ochrana. Dále byla z ochrany vyloučena označení odporující dobrým mravům nebo veřejnému pořádku, označení způsobilá klamat veřejnost, bylo zakázáno užívat jako ochranných známek erbů, vlajek a jiných znaků státní svrchovanosti, erbů, vlajek a jiných symbolických znaků, zkratk nebo názvů mezinárodních či mezivládních organizací, jakož i celá řada dalších, uvedených v článku 6 ter PUÚ. Dále byla založena ochrana tzv. všeobecně známých ochranných známek a dále stanovila, že každá ochranná známka řádně zapsaná v zemi

¹⁴⁹ K tomu např. také JAKL, Ladislav. *Zásady právní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví*. In Kolektiv autorů. *Aktuální otázky práva duševního vlastnictví a soutěžního práva*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, FMV, Nakladatelství Oeconomica, 2005, ISBN 80-245-0944-X, str. 22: „Systém právní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví, zejména nových technických řešení a označení, která se užívají pro označování zboží a služeb, se vyvíjel po celá staletí, zejména pokud jde o užívání různých značek k označování jednotlivých výrobků tak, aby byla pro jejich kupce dána vazba na producenta takto označovaných výrobků. Některé literární prameny se zmiňují o historii starší našeho letopočtu.“

původu bude přihlášena a chráněna v ostatních unijních zemích v podobě, v jaké byla zapsána v zemi původu. K odmítnutí zápisu či zrušení takové ochranné známky může dojít jen z taxativně vymezených důvodů, které spočívají ve starších právech třetích osob, v nedostatku rozlišovací způsobilosti, v rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem či z důvodu klamavosti. Kromě základních podmínek ochrany dále PUÚ zakotvila povinnost unijním zemím zajistit příslušníkům ostatních unijních zemí vhodné zákonné prostředky k účinnému potlačování aktivit spočívajících v nedovoleném označování výrobků ochrannou známkou (např. zabavení výrobku při dovozu apod).¹⁵⁰

V dohodě o zřízení WIPO se pak hovoří o ochraně továrních, obchodních známek či známek služeb. Pokud jde o ochranu ochranných známek na úrovni WIPO, lze v této souvislosti uvést uzavření Smlouvy o známkovém právu v roce 1994, která představovala důležitý mezník v harmonizaci právní úpravy v oblasti ochranných známek.¹⁵¹

Smlouva ve svých úvodních ustanoveních stanoví, že se vztahuje na ochranné známky sestávající z viditelných označení, tedy se nevztahuje na označení zvuková či čichová. Smlouva pak upravuje některé žádosti podávané ve vztahu k ochranným známkám (jako např. přihláška, žádost o obnovu zápisu, změny v zápisu) a stanoví náležitosti pro takové žádosti, jakožto maximální rozsah, který může ten který národní úřad od žadatele vyžadovat. Smlouva tak např. stanoví, že národní úřady mohou vyžadovat, aby přihlašovatel uvedl v přihlášce ochranné známky žádost o zápis, své jméno a adresu, název státu jehož je státním příslušníkem nebo v němž má bydliště či skutečný závod, právní formu PO, označení zástupce, prohlášení o právu přednosti (pokud uplatňuje právo přednosti dle PUÚ) či výstavní priority, prohlášení že známka má být zapsána a zveřejněna v jazyce úřadu, prohlášení zda se jedná o barevnou

¹⁵⁰ Blíže viz SLOVÁKOVÁ, Zuzana: *Průmyslové vlastnictví*. LexisNexis CZ s.r.o., 2005, ISBN 80-86199-63-00, str. 114 nebo také viz TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 192

¹⁵¹ Smlouva měla původně sjednotit jak hmotněprávní ustanovení o zápisné způsobilosti ochranné známky, tak i samotné řízení. Smlouva měla obsahovat např. definici, absolutní důvody pro odmítnutí zápisu, střet se staršími právy třetích osob, účinky zápisu ochranné známky, užívání jako podmínku platnosti zápisu ochranné známky, uznání data podání přihlášky, lhůty pro řízení o přihláškách apod. Původní rozsáhlý záměr se však ukázal jako velmi obtížný, proto bylo nakonec přistoupeno k uzavření smlouvy harmonizující pouze řízení ve věcech ochranných známek. – čerpáno z MAREŠOVÁ, J. Smlouva o známkovém právu, 1. část. In časopis *Průmyslové vlastnictví*, č. 1/1995, str. 26)

obchodní známku či o obchodní známku prostorovou, vyžadovat jednu či více reprodukcí ochranné známky, přepis či překlad ochranné známky do jazyka úřadu (pokud obsahuje údaje v jiném jazyce), názvy výrobků nebo služeb, pro něž má být známka zapsána, prohlášení o úmyslu ochranou známku využívat (úřady mohou také požadovat, aby přihlašovatel doložil důkaz o jejím skutečném užívání, a to ve lhůtě ne kratší než 6 měsíců) a podpis přihlašovatele. Jiné náležitosti nesmí úřady smluvních států od přihlašovatelů vyžadovat, zejména pak nesmí vyžadovat doklady o tom, že přihlašovatel vykonává činnost odpovídající výrobkům nebo službám, pro něž zápis ochranné známky žádá. Toto opatření bylo odůvodněno tím, že ani povinné předkládání těchto důkazů není způsobilé zamezit nekalosoutěžním jednáním při přihlašování ochranných známek. V praxi to pak následně skutečně vedlo k situacím, kdy byly účelově zapisovány ochranné známky pro určité výrobky či služby za účelem jejich následného „zobchodování“ skutečným poskytovatelům těchto výrobků nebo služeb. Smlouva dále obsahuje úpravu pro odstraňování vad podaných žádostí, kdy žadatel má být úřadem vyzván k odstranění těchto vad ve lhůtě nejméně 1 měsíce, resp. 2 měsíce jedná-li se o žadatele z jiného smluvního státu. Stejně tak musí být žadatel obeznámen se záměrem úřadu jeho žádost zamítnout a musí mu být dána možnost se k důvodům předpokládaného zamítnutí vyjádřit.

Ve svých závěrečných ustanoveních obsahuje Smlouva o známkovém právu povinnost každé smluvní strany podřídit se ustanovením PUÚ o ochranných známkách, tj. je promítnout do svého zákonodárství. Vzhledem ke skutečnosti, že smluvní stranou mohou být pouze členské státy WIPO, resp. mezivládní organizace, jejíž členové jsou členové WIPO, vztahuje se tato povinnost zejména na ty smluvní státy, které jsou členy WIPO, ale zároveň nejsou členy PUÚ, nicméně ustanovení PUÚ o ochranných známkách jsou povinni do svých právních předpisů promítnout. Tím je zaručena harmonizace právních předpisů smluvních států Smlouvy o známkovém právu upravujících oblast ochranných známek, resp. řízení o nich.

Na Smlouvu o známkovém právu pak navazuje Singapurská smlouva o známkovém právu, která byla uzavřena v březnu 2006 v Singapuru a která představuje výsledek dlouholeté práce WIPO na revizi Smlouvy o známkovém právu. Singapurská smlouva vstoupila v platnost v březnu 2009. Smlouva upravuje formální a procedurální

úpravu řízení o udělení známkoprávní ochrany před národními a regionálními úřady. Oproti Smlouvě o známkovém právu umožňuje udělení ochrany známkám zvukovým a čichovým, pokud jsou podle předpisů smluvních stran také předmětem zápisu u jejich známkových úřadů. Dále pak umožňuje elektronickou formu komunikace včetně elektronického podávání přihlášek a ostatních sdělení. Smluvní stranou této smlouvy se mohou kromě členských států WIPO stát i mezivládní organizace, které řídí úřad, u něhož mohou být zapsány ochranné známky s účinky pro území, na něž se vztahuje ustavující smlouva této mezivládní organizace (tedy je smlouva otevřena přístupu např. EU).

V mezinárodní dohodě TRIPS je pak ochranná známka definována jako jakékoli označení nebo jakákoli kombinace označení, způsobilá odlišit výrobky nebo služby jednoho podniku od výrobků nebo služeb jiných podniků. Taková označení, zvláště pak slova, včetně osobních jmen, písmen, číslovek, obrazových prvků a kombinací barev, jakož i jakákoli kombinace těchto označení budou způsobilé být zapsány jako ochranná známka. Tam, kde označení nejsou schopna podstatně rozlišit příslušné výrobky nebo služby, mohou členové dohody TRIPS podmínit zápisnou způsobilost rozlišovací schopností získanou užíváním. Jako podmínku pro zápis mohou členové dohody TRIPS požadovat, aby označení byla rozeznatelná zrakem.¹⁵² Dohoda TRIPS požaduje, aby každá ochranná známka byla před její registrací nebo bezprostředně po ní zveřejněna. Dále obsahuje i ustanovení o tzv. well-known ochranných známkách, kterým je poskytována ochrana bez ohledu na jejich registraci. Dohoda TRIPS dále stanoví minimální dobu ochrany 7 let s možností další obnovy ochrany. Ochrana je pak podmiňována skutečným užíváním ochranné známky, když dohoda TRIPS stanoví, že ochranná známka může být zrušena, pokud není bez závažných důvodů užívána pod dobu delší než 3 let.

¹⁵² V oblasti ochranných známek Česká republika využila ustanovení čl. 15 odst. 1 této dohody, který stanovil, že členské státy mohou požadovat, aby označení schopná zápisu do rejstříku ochranných známek byla rozeznatelná zrakem. To znamená, že český známkový zákon nepřipouští zápis např. zvukových a čichových označení. (viz JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha: Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006, ISBN 80-86855-12-0, str. 111)

V rámci EU byla známkoprávní ochrana nejprve harmonizována Směrnicí Rady 89/104/EHS o sblížení známkových zákonů členských států, která vedla k harmonizaci základních norem vnitrostátního známkového práva. Nařízením Rady ES č. 40/1994 byla následně vytvořena tzv. ochranná známka Společenství. Uvedené Nařízení bylo následně doplněno Nařízením rady 3288/94/EC z roku 1994 o změnách nařízení č. 40/94, Nařízením komise 2868/95/EC z roku 1995 provádějící nařízení rady 40/94, Nařízením komise 2869/95/EC z roku 1995 o poplatcích Úřadu pro harmonizaci vnitřního trhu a Nařízením Komise 216/96/EC z roku 1996 stanovující pravidla pro řízení před Odvolacím senátem Úřadu pro harmonizaci vnitřního trhu. Navíc bylo toto nařízení novelizováno nařízením Rady č. 207/2009 o ochranné známce Společenství upravující mimo jiné otázky příslušnosti a řízení ve věcech žalob týkajících se ochranných známek Společenství.

Ochranná známka Společenství je vystavěna na předpokladu jednotné ochrany v celém Společenství, resp. dnes EU, existence ochranné známky Společenství vedle národních známek, zákazu znemožnění užití ochranné známky Společenství třetí osobou u zboží, které je ve volném oběhu ve EU a převoditelnosti.

Ochrannou známku Společenství mohou tvořit všechna označení, schopná grafického ztvárnění, pokud jsou způsobilá rozlišit výrobky nebo služby jednoho podniku od výrobků nebo služeb jiných podniků. Mohou to být slova, fantazijní či patřící do běžného jazyka, jména a příjmení, kresby, písmena, číslice, tvary výrobků a jejich obaly. Jednotná povaha ochranné známky Společenství znamená, že má stejné účinky v celém území EU: může být zapsána, převedena, zrušena nebo být prohlášena za neplatnou a její užívání může být zakázáno pouze pro území celé EU (s výjimkou licence, která může být poskytnuta jen pro část území EU).

Majiteli ochranné známky Společenství mohou být fyzické i právnické osoby, které mají sídlo nebo skutečný průmyslový či obchodní podnik na území státu, který je členem EU nebo smluvní stranou PUÚ nebo členem WTO, nebo jsou příslušníky těchto států.

Ochranná známka Společenství je chráněna na základě zápisu do rejstříku, přihláška k němuž se podává u Úřadu pro harmonizaci vnitřního trhu (OHIM), případně

prostřednictvím národního úřadu, přičemž zde platí právo priority podle PUÚ. Podrobné podmínky pro udělení ochranné známky Společenství jsou obsaženy v nařízení Rady 49/94. Pokud u přihlašované známky nejsou shledány žádné absolutní (např. nedostatek rozlišovací schopnosti, použití nedovolených symbolů, rozpor s veřejným pořádkem a dobrými mravy apod.) ani relativní (podobnost či zaměnitelnost přihlašované známky se známkou jinou, již chráněnou) důvody pro odmítnutí zápisu ani nepodá nikdo námítky proti zápisu ochranné známky Společenství po zveřejnění přihlášky, je ochranná známka Společenství zapsána do rejstříku známek Společenství vedeného u OHIM.¹⁵³ Zápis je proveden na dobu 10 let od data podání přihlášky a je obnovitelný neomezeně.

154

Pokud jde o řízení o zápisu ochranné známky Společenství (ale i průmyslového vzoru Společenství, viz shora), probíhá u OHIM ve dvou stupních, když proti rozhodnutí úřadu lze podat odvolání k Odvolacímu senátu. Rozhodnutí Odvolacího senátu je přezkoumatelné Soudem prvního stupně – Tribunálem, rozhodnutí Tribunálu je pak přezkoumatelné Soudním dvorem. Soudní přezkum se však může týkat jen zápisu známky (resp. vzoru),¹⁵⁵ nikoli nakládání s nimi (porušení práv se lze domáhat pouze u

¹⁵³ TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 275: „Po přijetí přihlášky je tato přezkoumána za účelem zjištění, zda splňuje formální náležitosti, zda je přihlašovatel oprávněn podat přihlášku ochranné známky Společenství a že zde nejsou absolutní důvody pro odmítnutí. ...OHIM nezkontroluje z úřední povinnosti důvody pro odmítnutí přihlášky z důvodu existence dřívějších práv. Pokud v této fázi není přihláška odmítnuta, je přihláška zveřejněna ve lhůtě nikoli kratší 1 měsíce od zaslání výsledku přezkumu přihlašovateli.... Vzhledem k tomu, že OHIM ex officio neodmítá přihlášku pro rozpor s právy třetích osob, může být přihláška ochranné známky z těchto důvodů zamítnuta jen na základě námitek třetích stran....Třetím osobám je poskytnuto právo podat námítky ve lhůtě 3 měsíců od zveřejnění přihlášky. Námitkové řízení je tak institucionalizováno. Návrh na zrušení nebo prohlášení ochranné známky Společenství za neplatnou může být podáno kýmkoli. Rozhodnutí o takovém návrhu patří rovněž do kompetence OHIM obdobně jako námitkové řízení.“ V dané souvislosti je třeba poznamenat, že ochranná známka Společenství může být zrušena nebo prohlášena za neplatnou také v rámci řízení o porušení práv, je-li podán protinávrh – viz dále.

¹⁵⁴ K ochranné známce Společenství blíže viz např. COOK, Trevor. *EU Intellectual Property Law*. New York: Oxford University Press Plc., 2010, ISBN 978-1-90-450152-7, str. 227-422 nebo také JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha: Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006, ISBN 80-86855-12-0

¹⁵⁵ To vychází z Jednacího řádu Soudu prvního stupně –Tribunálu, který stanoví, že u SPS-Tribunálu lze napadnout rozhodnutí Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu pro zápis komunitární známky a průmyslového vzoru a Úřadu Společenství pro rostlinné odrůdy pro zápis práv k novým odrůdám rostlin. Podání žaloby musí předcházet odvolací řízení u Odvolacího senátu OHIM.

národních soudů,¹⁵⁶ jejichž pravomoc byla určena směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES o vymáhání práv z duševního vlastnictví – viz dále).¹⁵⁷

Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních a obchodních známek, která byla uzavřena roku 1891 a později několikrát revidována a měněna, umožňuje získat mezinárodní známkoprávní ochranu v zemích, které jsou smluvními státy této dohody, případně Protokolu, neboť aplikace některých ustanovení Madridské dohody, a tím i možnost přístupu dalších členských států, byla v roce 1989 upravena uzavřením Protokolu k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek (dále jen Protokol). Madridská dohoda a Protokol k této dohodě zajišťují příslušníkům smluvních stran možnost ochrany jejich známek ve všech smluvních státech Madridské dohody nebo Protokolu na podkladě jediné přihlášky, podané u Mezinárodního úřadu WIPO v Ženevě. Na základě řádně podané přihlášky je proveden zápis ochranné známky u tohoto Mezinárodního úřadu. Zápis má účinky i ve vztahu k přihlašovatelem určeným členským zemím, jejichž úřady však mohou ve stanovené lhůtě 12 měsíců (resp. případně 18 měsíců dle Protokolu) vznést námitky. Nevznesou-li námitky, pak danou známku bez dalšího zapíše do národních rejstříků ochranných známek. Přihlašovatel ochranné známky podle madridské dohody musí být příslušníkem některého členského státu nebo v něm musí mít sídlo nebo skutečně působící průmyslový závod nebo obchodní provozovnu. Podle Madridské dohody musí přihlašovatel nejdříve registrovat známku u svého národního zápisného úřadu a pak prostřednictvím tohoto úřadu podat přihlášku k Mezinárodnímu úřadu v Ženevě. Národní úřad provádí kontrolu správnosti údajů, které přihlašovatel uvádí v žádosti o mezinárodní zápis. Protokol postup registrace modifikoval tím způsobem, že přihlašovatel může podat přihlášku k Mezinárodnímu úřadu i přímo a nikoliv až na základě již registrované ochranné známky u svého národního zápisného úřadu. Žádost o mezinárodní zápis lze podat již na základě podané přihlášky u národního řadu. Tento postup lze zvolit pouze v případě, že přihlašovatel uplatňuje ochranu pouze ve státech, které jsou členskými státy výlučně

¹⁵⁶ Tzv. soudy pro ochranné známky Společenství – jedná se o soudy existující v rámci soudních soustav jednotlivých členských států, o nichž členské státy oznámí Komisi, že budou mít pravomoc rozhodovat ve věcech týkajících se ochranných známek Společenství.

¹⁵⁷ K této problematice viz např. COOK, Trevor. *EU Intellectual Property Law*. New York: Oxford University Press Plc., 2010, ISBN 978-1-90-450152-7, str. 278 nebo HEBLTOVÁ, Ivana. *Evropský soudní systém*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, powerprint, Praha, 2010, ISBN 978-80-86855-62-2

Protokolu a nejsou současně členy Madridské dohody. Takový mezinárodní zápis je však závislý na následném provedení zápisu předmětné ochranné známky u národního zápisného úřadu. Pokud tedy nedojde k zápisu známky u příslušného národního úřadu, bude příslušný mezinárodní zápis zrušen a vymazán z mezinárodního rejstříku. Jestliže bude v mezinárodní přihlášce uveden alespoň jeden stát, který je smluvním státem Madridské dohody, tak se bez ohledu na to, že je současně členem Protokolu, musí mezinárodní zápis opírat o zápis téže známky u národního úřadu. Mezinárodní úřad vede rejstřík, do kterého se zapisují mezinárodně přihlášené ochranné známky. Zápis ochranné známky oznamuje Mezinárodní úřad všem smluvním státům Madridské dohody a Protokolu, do kterých je mezinárodní známka přihlašována. Kterýkoliv národní zápisný úřad smluvního státu může s účinností pro sebe odmítnout ochranu mezinárodní ochranné známce, jestliže odporuje vnitrostátním předpisům tohoto státu. Lhůta, ve které je možno ochranu odepřít, činí podle Madridské dohody jeden rok od data mezinárodního zápisu dotčené známky. Smluvní státy Protokolu mohou na základě svého prohlášení tuto lhůtu prodloužit na osmnáct měsíců a opírá-li se odmítnutí o námitku podanou oprávněnou osobou může být po předchozím upozornění odmítnutí sděleno i po této lhůtě.¹⁵⁸

Po zápisu do rejstříku ochranných známek se přihlašovatel stává majitelem ochranné známky. Majitel ochranné známky má výlučné právo užívat ochrannou známku ve spojení s výrobky nebo službami, pro které byla zapsána, a tomu odpovídající právo domáhat se zákazu závadného jednání třetími osobami, tj. zákazu

¹⁵⁸ Základní rozdíly mezi Madridskou dohodou a Protokolem viz TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 210: „A) Mezinárodní zápis závislý na národní přihlášce – podle Madridské dohody musí existovat národní zápis ochranné známky před podáním mezinárodní přihlášky. Podle Protokolu je dostačující, že je podána přihláška k národní registraci. B) zkrácená lhůta ochrany – lhůta pro ochranu podle Protokolu je pouze 10 let s možností obnovy na dalších 10 let (podle Madridské dohody činí tato lhůta 20 let), C) rozšíření lhůty pro odmítnutí – Protokol rozšířil lhůtu pro odmítnutí ze strany národních úřadů poskytnout ochranu ochranné známce. Základní lhůta 12 měsíců zůstává zachována, smluvní státy však mohou prohlásit, že prodlužují tuto lhůtu na 18 měsíců. D) rozšíření lhůty pro tzv. central attack - Protokol zachovává princip tzv. central attack přijatý Madridskou dohodou, avšak vzhledem k mezinárodní registraci na základě národní přihlášky, bylo zjištěno, že domácí přihláška může být odmítnuta i po uplynutí 5 leté lhůty. Protokol tak umožňuje, aby mezinárodní zápis byl zneplatněn po uplynutí 5 leté lhůty za podmínky, že řízení o zrušení či odmítnutí začalo před uplynutím této 5-ti leté lhůty. E) transformace zneplatněné známky - Protokol umožňuje transformaci centrálně zneplatněné známky na národní nebo regionální zápis. F) protokol lze aplikovat na mezivládní organizace – Protokol může být využit k získání ochranné známky Společenství.“

užívat v obchodním styku shodná nebo podobná označení pro shodné nebo podobné výrobky a služby bez souhlasu majitele ochranné známky. Bez souhlasu majitele nesmí nikdo užívat označení shodné nebo zaměnitelné s ochrannou známkou pro výrobky nebo služby, které jsou shodné nebo podobné s těmi, pro které je ochranná známka zapsána. Majitel ochranné známky se může u soudu domáhat nařízení stažení z trhu a zničení výrobků, jejichž výrobou nebo uvedením na trh nebo skladováním došlo k ohrožení nebo porušení práva chráněného zákonem o ochranných známkách. Mezi další práva majitele ochranné známky patří poskytnutí práva k užívání ochranné známky licenční smlouvou, poskytnutí ochranné známky jako zástavy nebo převod ochranné známky písemnou smlouvou na jinou fyzickou nebo právnickou osobu, a to buď pro všechny výrobky nebo služby, pro něž je ochranná známka zapsána, nebo jen pro jejich část, či pro všechny státy, ve kterých je ochranná známka chráněna nebo jen pro některé.

V případě mezinárodní ochranné známky je mezinárodní zápis ochranné známky po dobu pěti let závislý na existenci národního zápisu¹⁵⁹. Jestliže dojde ve lhůtě pěti let od mezinárodního zápisu k zániku této ochranné známky, bude její mezinárodní zápis zrušen a vymazán z mezinárodního rejstříku.¹⁶⁰

6.6 Mezinárodněprávní ochrana označení původu a zeměpisných označení

Obdobnou funkci jako ochranná známka má i označení původu a zeměpisné označení. Označení původu a zeměpisná označení patří totiž spolu s ochrannými známkami do speciální podkategorie práv průmyslového vlastnictví, a sice práv na označení. Označování původu výrobků vzniklo spontánně tradicí tím, že se takové

¹⁵⁹ Např. v ČR je doba ochrany 10 let s možností obnovení vždy o dalších 10 let.

¹⁶⁰ Podrobněji k právní úpravě v oblasti ochranných známek např. HORÁČEK, Roman; ČADA, Karel; HAJN, Petr. *Práva průmyslového vlastnictví*. Praha: C.H.BECK, 2005, ISBN 80-7179-879-7 nebo např. JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha: Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2006, ISBN 80-86855-12-0 nebo také TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 191-282

označení vžilo natolik, že s ním spotřebitelé spojovali konkrétní zboží s určitou kvalitou a vlastnostmi danými zeměpisnou oblastí či charakteristickými vlastnostmi dané lokality.¹⁶¹

Označením původu je název oblasti, místa nebo země používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory. Zeměpisným označením je název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst zeměpisnému původu, a jestliže výroba zboží probíhá ve vymezeném území. Označení původu či zeměpisné označení tak potvrzují výlučnost a atributy produktu dané místem výroby a zaručují spotřebiteli určité kvalitativní parametry. Na významu získávají zejména v současné době, kdy narůstá zájem spotřebitelů o informace o místě původu a kvalitě produktů.

Vzhledem ke skutečnosti, že údaj o zeměpisném původu výrobku může významným způsobem ovlivnit rozhodovací proces spotřebitelů a nedostatečná ochrana proti zneužívání a klamavému označování původu zboží je způsobila negativním způsobem ovlivnit zdravou konkurenci a mezinárodní obchod vůbec, vyvstala již koncem 19. stol. na mezinárodním poli potřeba právně zakotvit ochranu údajů o zeměpisném původu zboží. Jedním z prvních mezinárodních dokumentů zabývajících se problematikou označování původu zboží byla již výše několikrát zmiňovaná Pařížská unijní úmluva¹⁶², jejíž ustanovení čl. 10 bylo r. 1891 blíže konkretizováno Madridskou dohodou o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží. Dohoda ukládá jednotlivým smluvním zemím zabavit každý výrobek, který nese falešný údaj o původu zboží, ve kterém je přímo nebo nepřímo označena jako země původu některá smluvní země. Dané ustanovení se vztahuje také na označení klamavá, tj. na označení

¹⁶¹ K tomu blíže HORÁČEK, Roman; ČADA, Karel; HAJN, Petr. *Práva průmyslového vlastnictví*. Praha: C.H.BECK, 2005, ISBN 80-7179-879-7, str. 374, marg. 537

¹⁶² Ta v čl. 10 stanovuje, že každý výrobek, který je nedovoleně označen přímo nebo nepřímo falešným označením původu výrobku nebo totožnosti výrobce, továrníka nebo obchodníka, bude při dovozu zabaven (v tomto směru odkazuje však PUÚ na zákonné možnosti jednotlivých unijních zemí)

způsobilá uvést třetí osobu v omyl o původu zboží.¹⁶³ Problematiku označování původu zboží neponechává stranou ani komplexní dohoda TRIPS.¹⁶⁴ Základním mezinárodním dokumentem upravujícím oblast ochrany označení původu je však Lisabonská dohoda na ochranu označení původu výrobků a o jejich mezinárodním zápisu z roku 1958. Smluvní země této dohody se zavazují chránit na svém území označení původu výrobků jiných smluvních zemí, která jsou z tohoto titulu uznávána a chráněna v zemi původu a zapsána u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví (zřízeném při WIPO). Zápis u Mezinárodního úřadu se provádí na žádost národního úřadu na ochranu průmyslového vlastnictví příslušné země.

Základním pramenem unijního práva v oblasti ochrany zeměpisných označení a označení původu je pak nařízení Rady č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, které nahradilo předchozí Nařízení Rady 2081/92/EEC z roku 1992 o ochraně zeměpisných údajů a označení původu zemědělských výrobků a potravin. Hlavním důvodem přijetí nového nařízení byl požadavek WTO na zjednodušení evropského systému ochrany zeměpisných označení a označení původu subjektům z třetích zemí.¹⁶⁵

Dle tohoto předpisu lze získat ochranu jediným zápisem tzv. chráněného označení původu a tzv. chráněného zeměpisného označení (zápis se provádí do rejstříku vedeného Evropskou komisí) ve všech členských zemích EU, a to pro určité, nařízením vymezené, zemědělské produkty a potraviny. Uživatelem takového označení mohou být všichni výrobci stejného produktu z daného místa nebo regionu, kteří splňují podmínky stanovené v tzv. specifikaci. Taková ochrana může být poskytnuta i zemědělským

¹⁶³ Blíže viz KUNZ, Otto; RINGL, Antonín; Vilímská, Miluše. *Mezinárodní smlouvy v oblasti průmyslového vlastnictví*. Praha: nakl. Panorama, 1985

¹⁶⁴ Viz čl. 22 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, kdy pro účely této dohody jsou zeměpisná označení označeními, která určují zboží jako zboží pocházející z území Člena nebo oblasti nebo místa tohoto území, jestliže lze danou jakost, pověst nebo jiné charakteristické znaky zboží připsat v podstatě jeho zeměpisnému původu. Dle této dohody pak mají Členové zajistit takové právní prostředky, které by zabránily v užívání jakýchkoli způsobů označení nebo prezentace zboží, které uvádí nebo naznačuje, že dotyčné zboží pochází z jiné zeměpisné oblasti, než je skutečné místo původu způsobem, který pokud jde o zeměpisný původ zboží uvádí veřejnost v omyl, nebo jakékoli užívání, které představuje akt nekalé soutěže ve smyslu článku 10 bis Pařížské úmluvy.

¹⁶⁵ Čerpáno z SOUDKOVÁ, Radka. Nové nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin. In časopis *Průmyslové vlastnictví* 5-6/2006, str. 73-76

výrobků nebo potravinám pocházejícím ze třetích zemí, jestliže tyto třetí země mohou poskytnout záruky, že zboží je chráněným označením opatřováno při splnění stejných podmínek, jaké na toto označení klade samotné nařízení. Nově mohou tyto subjekty žádat o ochranu přímo u Evropské Komise, nikoli prostřednictvím svých národních úřadů, jako tomu bylo dříve. Jinak subjektem oprávněným podat žádost o zápis je sdružení výrobců nebo zpracovatelů stejného zemědělského produktu nebo potraviny (za určitých podmínek se však může jednat i o FO nebo PO). Před předáním žádosti k řízení před Evropskou Komisí, která vydá konečné rozhodnutí, je členský stát povinen provést tzv. vnitrostátní námitkové řízení, během něhož může každá fyzická i právnická osoba podat proti žádosti námitku. Po ukončení tohoto řízení vydá členský stát rozhodnutí, přičemž v případě vyhovění žádosti musí být odpovídajícím způsobem zveřejněno a osobám s oprávněným zájmem umožněno podat proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek. Členský stát také může do rozhodnutí Evropské Komise o žádosti udělit ochranu na vnitrostátní úrovni. Není-li však následně Evropskou Komisí ochrana udělena, nese veškeré důsledky této přechodné ochrany členský stát, který ji poskytl. Pokud jde o řízení před Evropskou Komisí, zde se lhůta pro posuzování podkladů prodloužila na 12 měsíců s tím, že námitky proti navrhovanému zápisu mohou na této úrovni podávat jak členské státy, tak třetí země. V případě kladného výsledku, tedy udělení ochrany, je chráněné označení původu či chráněné zeměpisné označení zapsáno do rejstříku vedeného Evropskou Komisí.¹⁶⁶

¹⁶⁶ K problematice zeměpisných označení a označení původu např. COOK, Trevor. *EU Intellectual Property Law*. New York: Oxford University Press Plc., 2010, ISBN 978-1-90-450152-7, str. 423-457. V dané souvislosti lze také uvést, že na mezinárodní úrovni aktuálně probíhají debaty a zpracování studií na téma zeměpisných označení i u tzv. nezemědělských produktů a dále na posílení ochrany zeměpisných označení u produktů pocházejících z rozvojových zemí – blíže viz <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/trade-topics/intellectual-property/geographical-indications/>. Dále, jak vyplývá ze zprávy uveřejněné na <http://www.ip-watch.org/weblog/2011/10/10/with-wto-stalled-gi-industry-proponents-move-to-create-their-own-register/>, v současné době sílí tlaky na vytvoření mezinárodního rejstříku zeměpisných označení

6.7 Obchodní jméno v mezinárodním právu

Jak již bylo shora uvedeno, obchodní jméno řadí do výčtu průmyslového vlastnictví jak PUÚ, tak i Dohoda o zřízení WIPO. PUÚ v čl. 8 ukládá všem smluvním státům povinnost ochrany obchodního jména, aniž by bylo třeba je přihlašovat či zapisovat a že je nerozhodné, zda je či není součástí ochranné známky a s tím související povinnost zabavit každý výrobek, který bude označen obchodním jménem při dovozu do unijních zemí, ve kterých má toto obchodní jméno právo na zákonnou ochranu. Definici pojmu obchodní jméno tyto dohody neupravují a proto je používán v různých zemích v různém významu.¹⁶⁷

6.8 Obchodní tajemství a know how

V závěru části definující jednotlivé předměty průmyslového vlastnictví a jejich právní ochranu je pro další zkoumání třeba zaměřit se i na takové výsledky tvůrčí činnosti, zkušenosti a poznatky nabyté dlouhodobou činností, které mohou mít pro podnikatele stejný význam jako jednotlivé výše uvedené předměty průmyslového vlastnictví, ale nesplňují požadavky průmyslově právní ochrany nebo nejsou k takové ochraně přihlášeny.

„Takové poznatky, informace a zkušenosti jsou často opomíjeny a jejich existence není někdy hodnocena jako důležitá součást podnikového majetku či jedna z konkurenčních výhod na trhu. To ale neznamená, že nemají hodnotu nebo že se s nimi nemá uvažovat v rámci inovačních aktivit, transferu technologií, při prodeji či dělení podniků, v rámci fúzí a dalších strategických úvah.“¹⁶⁸

¹⁶⁷ Např. v českém právu je rozlišováno mezi obchodní firmou, jménem a názvem podnikatele, což však nepochybně ve všech třech případech lze podřadit pod pojem obchodní jméno dle zmiňovaných mezinárodních dohod.

¹⁶⁸ HORÁČEK, Roman; ČADA, Karel; HAJN, Petr. *Práva průmyslového vlastnictví*. Praha: C.H.BECK, 2005, ISBN 80-7179-879-7, str. 253, marg. 323

Obchodní tajemství tak zahrnuje různé druhy cenných informací, které by mohly vést k převaze nad konkurencí. Často se může jednat o patentovatelná řešení, ale jejich majitel se rozhodl pro jejich utajení, a proto nejsou způsobilé patentové ochrany, jejíž podmínkou je zveřejnění. Obchodní tajemství je chráněno pokud obsahuje cennou informaci, která není veřejně dostupná a kterou její majitel uchovává v tajnosti. Obchodní tajemství je tak svou povahou neveřejné a je jeho majitelem záměrně udržováno v tajnosti. Účelem jeho ochrany je zabránit konkurenci jeho využití či zneužití. Ve většině zemí je chráněno prostředky proti nekalé soutěži. Nevýhodou tohoto způsobu ochrany je však skutečnost, že tato ochrana pozbývá účinnosti v okamžiku, kdy je právoplatně zveřejněno či kdy je stejný způsob řešení či postupu vyvinut konkurencí.

Jak již bylo shora uvedeno, požadavek ochrany takových informací byl zakotven v dohodě TRIPS s tím, že bylo ponecháno na smluvních státech, jakým způsobem ochranu zajistí.¹⁶⁹

7 Problematika vymahatelnosti práv z průmyslového vlastnictví

Je nesporné, že základním předpokladem efektivního fungování shora uvedených systémů právní ochrany průmyslového vlastnictví je účinně fungující systém ochrany takto získaných práv, tedy takový soudní a exekutivní systém, který zajistí včasnou a účinnou vymahatelnost práv z průmyslového vlastnictví. V současné době neexistuje v rámci uvedených mezinárodních, resp. regionálních, systémů žádný jednotný, případně nadnárodní soud, který by se otázkami spojenými s vymahatelností a porušováním práv z průmyslového vlastnictví na mezinárodní, resp. regionální či nadnárodní úrovni, speciálně zabýval s účinností svých rozhodnutí pro celé uvedené systémy. I přes neustálé snahy o řešení této problematiky je v současné době ochrana průmyslového vlastnictví, resp. vymahatelnost práv z průmyslového vlastnictví, zabezpečena pouze národními soudy. Subjekt, který se cítí být poškozen porušením

¹⁶⁹ Např. v ČR je ochrana obchodního tajemství zakotvena v ust. § 17 obchodního zákoníku.

svých práv tedy musí postupovat národní cestou jednotlivě ve všech státech, kde byla jeho práva porušena či jinak dotčena. To však vede k určité nejistotě účastníků těchto vztahů, zejména tedy oprávněných majitelů těchto práv, neboť rozhodovací praxe jednotlivých soudů, je značně rozdílná, a to pokud jde o délku řízení, ale i způsob meritorního rozhodování – např. pokud jde výklad rozsahu ochrany,¹⁷⁰ možnost nařízení předběžného opatření¹⁷¹ či obsah a rozsah odškodnění za porušování práv z průmyslového vlastnictví, což vše může vést k protichůdným rozhodnutím ve stejné věci.¹⁷² Tato situace nejen zvyšuje náklady na soudní řízení a vede k nejistotě u osob domáhajících se svých práv z průmyslového vlastnictví, ale umožňuje i tzv. forum shopping, tj. výběr nejvhodnějšího soudního fóra pro řešení vzniklého sporu v závislosti na tom, jaké a jak rychlé rozhodnutí je pro žalobce výhodnější.¹⁷³

Na mezinárodní úrovni se zatím efektivně fungující „centrální systém“ ochrany, resp. vymahatelnosti práv z průmyslového vlastnictví nepodařilo prosadit. Jediné

¹⁷⁰ Např. německé a francouzské soudy preferují maximální šíři rozsahu ochrany, zatímco anglické soudy vykládají rozsah ochrany velmi striktně – viz MATHEISL, Jiří. Vymahatelnost patentových práv v EU. In *Průmyslové vlastnictví*, č. 9-10/2003, str. 153-157

¹⁷¹ Např. v Nizozemí a Rakousku je nařízení předběžného opatření běžnou soudní praxí, britské a německé soudy jsou v nařizování předběžného opatření zdrženlivější – tamtéž.

¹⁷² Tak např. pokud jde o patenty, pak lze uvést poznámku in CHANDLER, Adrian; LEITH, Philip. *Perspectives on Intellectual Property. Volume 3 – Harmonisation of Intellectual Property in Europe: A case study of Patent Procedure*. London: Sweet & Maxwell, 1998. ISBN 0-421-624-604, str. 11: „...žalobce musí podat žalobu v každé zemi, v níž má patent chráněn přestože žalovaným v každé této zemi je jedna a tatáž osoba. Je tak možné, že v některých zemích žalovaný uspěje a v jiných nikoli a tak bude oprávněn v některých zemích patent využívat a v některých nikoli.“

¹⁷³ Tamtéž, str. 107 – jako problematická oblast byla vymahatelnost práv z průmyslového vlastnictví řešena v odborné literatuře již bezmála před 15 lety: „Rada právních teoretiků se vyslovila na téma *Epilady v. Formstein* a jiných případů zabývajících se Evropskou nejednotností interpretace, a otázkou zda tato nejednotnost demonstruje základní slabinu Evropského patentového systému, kde selhává legislativní harmonizace, neboť soudy nejsou vázány jednotnou odvolací strukturou. Přestože Evropská patentová úmluva poskytuje určitý právní rámec pro majitele patentů, je zřejmé, že výsledek soudních řízení může být jednoduše ovlivněn výběrem sudiště (zde je třeba poznamenat, že rozdíly v procesních podmínkách spolu s rozdílnými důkazy a pravidly řízení v UK a Německu mohly mít podstatný vliv na existenci rozdílných rozhodnutí v případě *Epilady*). Někteří tak byli názoru, že odvolací systém může zásadně ovlivnit důvěryhodnost patentového systému. Bylo argumentováno, že např. zavedením jednotného odvolacího systému v USA odpadl problém *forum shopping* a bylo možné předvídat rozhodnutí. Problém soudní interpretace nároků je velmi důležitý, jak lze vidět na příkladech rozdílných rozhodnutí v případě *Epilady* a *Formstain*. Avšak dnes neexistuje žádné řízení, které by umožnilo harmonizaci rozdílných přístupů. Majitelé patentů tak mají dále možnost tzv. *forum shoppingu*, jak shora uvedeno. Podle např. Huydecopera: „Nizozemí je země kde majitelé anteů mohou čekat výhodnější zacházení a potenciální nauršitelé méně výhodný přístup než jiné EPC země.“ Dále pak též str. 109: „V teoretických úvahách vyvolávají tyto interpretační problémy snahy o zavedení supranacionálního soudu. Důvodem přijetí EPC a založení EPO byla skutečnost, že evropský průmysl potřeboval stabilní a transparentní systém ochrany, na který se mohou majitelé patentů spolehnout. Pokud soudy první instance v různých zemích interpretují právo rozdílně, je zřejmé, že průmyslu není poskytnuto, co bylo slíbeno.“

zlepšení přinesla pouze již shora zmiňovaná Dohoda TRIPS, která aspoň v základních atributech zavázala smluvní státy k přijetí opatření k vymahatelnosti práv a stanovila aspoň minimální prostředky k vymahatelnosti práv z průmyslového vlastnictví, o zefektivnění vymahatelnosti práv z průmyslového vlastnictví se pak mezinárodní společenství pokusilo i v navrhované mezinárodní dohodě ACTA (viz shora). Uvedené dohody však stanovují pouze standardy a opatření, které mají státy k ochraně průmyslového vlastnictví využívat, nicméně konkrétní prostředky a jejich použití nesjednocují, a tak míra implementace ustanovení těchto smluv zůstává nadále v kompetenci jednotlivých států.

V rámci EU postoupila situace poněkud dále, když zde byla za účelem zvýšení vymahatelnosti práv z průmyslového vlastnictví přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví. Důvodem pro přijetí této směrnice byla skutečnost, že vymahatelnost práv z průmyslového vlastnictví jakož i dostupné právní prostředky nebyly ve všech členských státech srovnatelné, dokonce byly značně rozdílné. Tato skutečnost samozřejmě znamenala oslabení účinnosti ochrany průmyslového vlastnictví v rámci EU, proto bylo nezbytné přistoupit k harmonizaci právních úprav směřujících k vymahatelnosti práv z průmyslového vlastnictví v jednotlivých členských státech.¹⁷⁴ Směrnice upravuje

¹⁷⁴ K tomu např. TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. vi (úvod): „Národních právní úprava problematiky duševního vlastnictví vychází z komunitárních směrnic. Národní soudy si postupně uvědomují své povinnosti interpretovat legislativu v souladu s komunitárním právem. Národní soudy a zejména soudy první instance se často obrací s otázkami výkladu komunitárního práva na Evropský soudní dvůr. To však vede k přetížení soudního dvora a k tomu, že přijetí rozhodnutí často trvá i několik let.“ Následně pak tamtéž str. 4: „Negativní stránkou tohoto komunitárního povědomí (tj. povědomí soudů hledat řešení u Evropského soudního dvora) významné prodloužení soudního řízení. Proto strany musí počítat s tím, že otázka interpretace může být předložena ESD neboť národní legislativa byla přijata v souladu s komunitárními předpisy, a jen výjimečně lze říci, že se jedná o acte claire. Pokud je věc předložena ESD, lze očekávat podstatné prodloužení řízení...“. K problematice soudních řízení souvisejících s udělenými evropskými patenty pak tamtéž, str. 81: „rozsah ochrany a vymahatelnosti práv vyplývajících z evropského patentu v jednotlivých zemích je rozdílný a závisí často na předchozích zkušenostech národních soudů s patentovou problematikou, jakkoli by se mohlo zdát, že národní soudy se mohou inspirovat rozhodnutími EPÚ nebo soudů jiných členských států, pokud rozhodují o otázce porušení patentových práv. V současné době není možné odvolání proti rozhodnutí národního patentového úřadu ani proti rozhodnutí národního soudu k Odvolacímu senátu EPÚ nebo k žádnému jinému mezinárodnímu soudu. Obdobně, rozhodnutí Odvolacího senátu odmítajícího patentovou ochranu nemůže být přezkoumáno národním soudem. To ve skutečnosti znamená, že zde neexistuje žádná právní

opatření, řízení a nápravná opatření nezbytná k zajištění vymahatelnosti práv duševního vlastnictví. Směrnice upravuje také důkazní prostředky, opatření na zajištění důkazních prostředků, právo na informace, předběžná opatření či opatření vyplývajících z rozhodnutí ve věci (nápravná opatření, soudní zákazy), ale i způsob výpočtu náhrady škody či zveřejňování rozhodnutí ve věci. Směrnice ukládá členským státům, aby uvedly své národní právní řády do souladu s touto směrnicí,¹⁷⁵ samotná však neomezuje členské státy v přijetí jakýchkoli sankcí za porušování práv z duševního vlastnictví. Velký důraz na zlepšení vymahatelnosti práv z průmyslového vlastnictví dokazuje i ustanovení směrnice, které uložilo členským státům předložit Evropské Komisi do tří let implementace směrnice (tedy do roku 2009) zprávu o provádění směrnice, na jejímž základě vypracovala Evropská Komise zprávu o uplatňování této směrnice včetně posouzení účinnosti přijatých opatření. Ve své zprávě pak dospěla k následujícím závěrům:

„Z prvního hodnocení dopadu směrnice je patrné, že od doby, kdy byla přijata a provedena ve členských státech, bylo dosaženo pozoruhodného pokroku. Směrnice nastolila přísné evropské právní normy pro dodržování různých typů práv, která jsou chráněna nezávislými právními režimy (např. autorské právo, patenty, obchodní známky a vzory, ale také zeměpisná označení a práva šlechtitelů). Navzdory celkovému zlepšení řízení potřebných k zajištění dodržování práv je však zjevný objem a finanční hodnota případů porušení práv duševního vlastnictví znepokojující. Jedním z důvodů je nebyvalý nárůst příležitostí k porušování práv duševního vlastnictví prostřednictvím internetu. Při koncipování uvedené směrnice nebyla tato problematika vzata v úvahu.....Z obdržených informací lze vyvodit závěr, že směrnice má v Evropě značný a kladný vliv na ochranu práv duševního vlastnictví podle občanského práva. Směrnice vytvořila jednoduchý rámec pro dodržování práv duševního vlastnictví, který obecně zajišťuje srovnatelnou ochranu v jednotlivých státech. Ke zvýšení účinnosti prosazování práv duševního vlastnictví v EU přispívají zejména domněnka autorství nebo vlastnictví autorských práv (článek 5), možnost

koordinace mezi přístupy národních soudů a EPÚ v otázkách patentability a porušení patentových práv. To znamená, že na otázky patentového práva jsou aplikovány rozdílné standardy.“

¹⁷⁵ Např. v ČR byl přijat samostatný zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o příslušná ustanovení byl novelizován i občanský soudní řád.

„odebrání vzorků“ v rámci shromažďování informací (článek 6), předběžná opatření k zajištění důkazních prostředků (článek 7) a možnost soudních zákazů vůči zprostředkovatelům (články 9 a 11)....Z analýzy je zřejmé, že různé členské státy chápou určitá ustanovení směrnice včetně vztahu k jiným směrnici odlišně, což je příčinou odlišných výkladů a odlišného uplatňování směrnice v praxi . Tato ustanovení by mohla vyžadovat důkladnější vysvětlení, aby se dosáhlo plné účinnosti této směrnice.“^{176, 177}

Jak již bylo shora uvedeno, na unijní úrovni byla doposud upravena speciálně pouze otázka vymahatelnosti práv vyplývajících z udělené ochranné známky Společenství, jakož i průmyslového vzoru Společenství. Jak Nařízení o ochranné známce Společenství, tak Nařízení o Průmyslovém vzoru Společenství obsahují vlastní ustanovení týkající se pravomoci tzv. soudů pro ochranné známky Společenství, resp. soudů pro průmyslové vzory Společenství a OHIM ve věcech týkajících se ochranných známek Společenství¹⁷⁸ a průmyslových vzorů Společenství¹⁷⁹ s tím, že otázky porušení

¹⁷⁶ Celý text zprávy přístupný na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0779:FIN:CS:HTML>

¹⁷⁷ V dané souvislosti je třeba poznamenat, že v současné době se také pracuje na návrhu směrnice týkající se trestněprávních opatření vedoucích k zajištění vymahatelnosti práv z duševního vlastnictví – blíže viz COOK, Trevor. *EU Intellectual Property Law*. New York: Oxford University Press Plc., 2010, ISBN 978-1-90-450152-7, str. 732

¹⁷⁸ TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, str. 277: „Řízení týkající se ochranné známky Společenství musí probíhat u soudů pro ochranné známky Společenství. Členské státy musí označit, které národní soudy budou mít statut soudů pro ochranné známky Společenství. Tyto soudy mají exklusivní pravomoc řešit spory vyplývající z porušení práv, žaloby na určení, že nedošlo k porušení a protižaloby na prohlášení neplatnosti ochranné známky Společenství....Návrh na zrušení nbo prohlášení neplatnosti musí být podán u OHIM, pokud nebylo zahájeno řízení o porušení práv z ochranné známky Společenství. V průběhu řízení o porušení práv z ochranné známky Společenství, soud pro ochrannou známku Společenství může řešit protinávrh na zrušení nebo neplatnost ochranné známky Společenství. Pokud OHIM již přijal návrh týkající se téhož předmětu a týchž stran, pak již nemůže být podán protinávrh. Pokud je protinávrh úspěšný, soud pro ochranné známky Společenství musí oznámit výsledek řízení OHIM, který následně zruší nebo prohlásí ochranou známku Společenství za neplatnou. Naopak soud pro ochrannou známku Společenství přeruší řízení o protinávru, pokud žalovaný podal návrh na zrušení nebo prohlášení ochranné známky Společenství za neplatnou...naopak soud pro ochranné známky Společenství musí přerušit řízení, pokud platnost ochranné známky Společenství je již předmětem řízení u jiného soudu pro ochranné známky Společenství nebo u OHIM“

¹⁷⁹ Tamtéž, str. 412: „Nařízení ukládá zřízení soudů pro průmyslové vzory Společenství, které je založeno na obdobném principu jako zřízení soudů pro ochranné známky Společenství. Podle čl. 81 mají soudy pro průmyslové vzory Společenství pravomoc rozhodovat o žalobách týkajících se 1) porušení práv z průmyslového vzoru Společenství, 2) návrhů na prohlášení o neporušení práv (pokud je to přípustné podle národního práva), 3) žaloby na prohlášení neplatnosti nezapsaného průmyslového vzoru Společenství, 4) protinávry na prohlášení neplatnosti průmyslového vzoru Společenství podané v rámci

práv z ochranné známky Společenství, či průmyslového vzoru Společenství, jsou sice řešeny specializovanými soudy, nicméně se opět jedná pouze o speciálně určené národní soudy, nikoli o specializované soudy fungující na úrovni celé EU.¹⁸⁰

S tím souvisí i teoretické úvahy, nakolik má rozhodnutí národního soudu např. o nařízení předběžného opatření týkajícího se ochranné známky Společenství celounijní účinky. V těchto úvahách se vycházelo z toho, že princip jednotnosti musí nutně obsahovat také jednotný systém prosazování práv z ochranné známky Společenství. Podle nařízení o ochranné známce společenství totiž platí, že rozhodnutí týkající se platnosti a porušení ochranné známky Společenství má účinky a vztahuje se na celé území Společenství (dnes EU). Proto by každý národní soud pro komunitární průmyslová práva měl mít pravomoc vydat předběžné opatření (slovy nařízení přechodné a ochranné opatření) s celounijním účinkem. Odborná veřejnost se však neshoduje, zda skutečnost, že předběžné opatření je vydáno s celounijním účinkem vyplývá z nařízení samotného nebo zda je na žalobci, bude-li takto petit formulovat. S odkazem na dosavadní soudní rozhodnutí a odbornou literaturu je v současné době přijímán názor, že je na žalobci, aby definoval ve svém návrhu, zda požaduje celounijní předběžné opatření či pouze teritoriálně omezené.¹⁸¹ Stejná praxe pak platí i pro průmyslové vzory Společenství.

řízení o porušení práv. Z uvedeného je patrné, že soudy pro průmyslové vzory Společenství nemají pravomoc řešit spory o prohlášení neplatnosti zapsaného vzoru Společenství jinak než způsobem protinávru v řízení o porušení práv. Platnost průmyslového vzoru Společenství nemůže být řešena v rámci řízení o prohlášení o neproušení práv z průmyslového vzoru Společenství. Pokud jedna ze stran hodlá zahájit řízení o neplatnost zapsaného průmyslového vzoru Společenství jinak než cestou protinávru, musí zahájit řízení u OHIM....Tedy, soud pro průmyslové vzory Společenství nemůže řešit návrh na prohlášení neplatnosti průmyslového vzoru Společenství, pokud OHIM již přijal návrh týkající téhož předmětu a týchž účastníků. Soud pro průmyslové vzory Společenství musí, pokud zde nejsou jiné okolnosti, přerušit řízení, pokud platnost průmyslového zoru je již řešena před jiným soudem pro průmyslové vzory Společenství nebo u OHIM. Podobně, OHIM musí přerušit řízení pokud je zde již předchozí řízení týkající se platnosti průmyslového vzoru Společenství vedené u Soudu pro průmyslové vzory Společenství.

¹⁸⁰ Za účelem zvýšení efektivity dodržování práv z duševního vlastnictví byla v rámci EU alespoň zřízena tzv. European Observatory on Counterfeiting and Piracy, která se zabývá sbíráním informací týkajících se dodržování, resp. porušování práv z duševního vlastnictví, vyhodnocováním tzv. best practices týkajících se vymáhání těchto práv v jednotlivých státech a zpřístupňování takových informací veřejnosti.

¹⁸¹ ŠTROS, David. K pravomoci soudu pro ochrannou známku Společenství k nařízení přechodného a ochranného opatření s celounijním účinkem. In *Průmyslové vlastnictví*, č. 4/2009, str. 119

Ani v rámci EU tak nebyl přijat doposud žádný systém jednotného soudnictví, které by posílilo právní jistotu oprávněných majitelů, resp. uživatelů práv z průmyslového vlastnictví.¹⁸²

Nejdále postoupily úvahy o zřízení jednotného soudnictví pokud jde o patentová práva, kdy kromě důslednější harmonizace hmotného práva se také dlouhodobě uvažuje o zřízení speciálního soudního systému pro ochranu těchto práv. Již od konce 90. let se uvažovalo ve vztahu k patentovým právům o dvou modelech zlepšení vymahatelnosti patentových práv. První z nich byl postaven na zřízení Soudu pro patent Společenství v rámci EU, předpokládající samozřejmě přijetí předpisů o zavedení patentu Společenství, druhý pak na zřízení Evropského patentového soudu v rámci EPO. Oba modely měly stejné cíle – jednotný výklad patentového práva, kvalifikování a zkušeni soudci, zamezení protichůdným soudním rozhodnutím, centralizovaný specializovaný soud, jednotné procesní předpisy, jednotné posuzování přeshraničních sporů, zamezení forum shoppingu, rozhodnutí s platností na území EU/EPO.¹⁸³

¹⁸² COOK, Trevor. *EU Intellectual Property Law*. New York: Oxford University Press Plc., 2010, ISBN 978-1-90-450152-7, str. 723: „Vzhledem k tomu, že řada jednání, která mohou vést k porušení práv z duševního vlastnictví, mohou nastat nejen v jedné zemi, ale i ve více najednou, vlastník práv má zájem na zajištění efektivní nápravy ve všech těchto zemích. Majitel těchto práv ideálně preferuje jejich zajištění prostřednictvím jedné žaloby podané v příslušné jurisdikci, před nutností podávat žaloby v několika zemích, najednou, třeba že jsou takové situace výjimečné. Rozsudky jednoho soudu sice mohou ovlivnit, avšak nejsou pro ostatní soudy závazné, soud v jiné jurisdikci, v níž žalovaný porušuje práva z duševního vlastnictví stejným způsobem a v nichž tak má žalobce stejná práva. Jednotlivé soudy tak nemusí nutně dosahovat stejných závěrů ohledně stejných případů, přestože by měly aplikovat prakticky stejné hmotné právo.“

¹⁸³ Viz SOUDKOVÁ, Radka. Cesta k evropskému soudnímu systému pro patenty. In *Průmyslové vlastnictví*, č. 5-6/2006, str. 77. K problematice závaznosti soudních rozhodnutí souvisejících s udělenými evropskými patenty pak také TRITTON, Guy; DAVIS, Richard; EDENBOROUGH, Michael; GRAHAM, James; MALYNICZ, Simon; ROUTHTON, Ashley. *Intellectual property in Europe*. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9, ISBN 0-421-64150-9, str. 81: „rozsah ochrany a vymahatelnosti práv vyplývajících z evropského patentu v jednotlivých zemích je rozdílný a závisí často na předchozích zkušenostech národních soudů s patentovou problematikou, jakkoli by se mohlo zdát, že národní soudy se mohou inspirovat rozhodnutími EPÚ nebo soudů jiných členských států, pokud rozhodují o otázce porušení patentových práv. V současné době není možné odvolání proti rozhodnutí národního patentového úřadu ani proti rozhodnutí národního soudu k Odvolacímu senátu EPÚ nebo k žádnému jinému mezinárodnímu soudu. Obdobně, rozhodnutí Odvolacího senátu odmítajícího patentovou ochranu nemůže být přezkoumáno národním soudem. To ve skutečnosti znamená, že zde neexistuje žádná právní koordinace mezi přístupy národních soudů a EPÚ v otázkách patentability a porušení patentových práv. To znamená, že na otázky patentového práva jsou aplikovány rozdílné standardy.“ A dále pak na str. 83, kde je řešena problematika přesahu jurisdikce EPÚ a národních soudů v otázkách zrušení či prohlášení neplatnosti evropského patentu. Jednak se zde uzavírá, že každý národní soud řeší tuto otázku jinak a i tam, kde z vnitrostátních předpisů vyplývá povinnost přerušit taková řízení

Pokud jde o první model, tento měl spočívat v ustanovení zvláštních tribunálů v rámci tehdejšího Soudu prvního stupně ES. Tyto „soudy“ by měly výlučnou pravomoc řešit spory týkající se platnosti, resp. neplatnosti patentu, porušování či neporušování patentu, využívání patentu před udělení patentu a sporů vyplývajících z uplatnění práva předchozího uživatele, uplatnění protinávrhu na neplatnost patentu v rámci sporu o porušování a uplatnění nároků na náhradu škody a případné další zadostiučinění. V jejich kompetenci by také bylo přijímání předběžných opatření, stanovování sankcí za porušování práv z průmyslového vlastnictví. Proti rozhodnutí těchto soudů by pak bylo možné odvolání k Soudu první instance. Z důvodu předpokladu, že komunitární patent měl být udělován EPÚ, předpokládalo se, že současně se zavedením patentu Společenství a zřízením Soudu pro komunitární patent přistoupí ES jako celek k EPC. Vzhledem k tomu, že komunitární, resp. patent Společenství, či dnes unijní patent nebyl doposud zaveden, je tento model v současné době nepoužitelný.

Druhým modelem byla smlouva o vedení patentových sporů. Poté, kdy nebyl přijat patent Společenství, napřely se úvahy o vymahatelnosti patentových práv směrem k vymahatelnosti práv z evropských patentů. Smyslem mělo být zavedení jednotného patentového soudu, tzv. Evropského patentového soudu první a druhé instance, který by měl výlučnou pravomoc pro jednání ve všech sporech týkajících se porušování a platnosti evropských patentů v některém nebo ve všech smluvních státech, včetně nařízení předběžného opatření. Navíc by měl na žádost majitele patentu možnost nařídit prohlídku a zajištění relevantních důkazů o označeného porušovatele. Ani tento model však nenalezl svého naplnění.

Shora uvedené úvahy o jednotném patentovém soudnictví, které nedošly svého naplnění, byly následně nahrazeny jak již bylo shora uvedeno, návrhem Smlouvy o patentovém soudu Evropské unie, fungujícím na základě návrhu smlouvy mezi členskými státy EU, EU a státy, které jsou členy EPC. Navrhovaná soudní soustava (dvoustupňová) by měla řešit spory vyplývající z evropských patentů a do budoucna i

do doby rozhodnutí EPÚ v odporovém řízení, nejsou následně národní soudy tímto rozhodnutím vázány. Může tak i zde docházet ke zcela protichůdným rozhodnutím.“

z unijních patentů. Návrh smlouvy tak předpokládá přenesení části pravomoci orgánů členský států EU, tak i států stojících mimo, které jsou však členy EPC, na zamýšlený soud. Rozhodnutí soudu by byla platná na celém území EU, jakož i na území států, které ke smlouvě přistoupí. Takto zřízený soud by měl pravomoc ohledně žalob pro porušení patentu, na určení, že patent nebyl porušen, dále žalob na zrušení patentu na náhradu škody či přiměřené zadostiučinění, žalob týkajících se využívání vynálezu před udělením patentu, na základě práva přednosti a dalších žalob týkajících se zamýšleného unijního patentu, zejména nucených licencí. Ani tento model patentového soudnictví nebyl doposud přijat, jakkoli práce na jeho doladění stále pokračují.

8 Zhodnocení současného systému mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví a případné návrhy de lege ferenda

Ze shora uvedeného vyplývá, že současný systém, resp. systémy mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví, zavedené jednotlivými shora uvedenými mezinárodními smlouvami, jsou založeny primárně na zjednodušení registračního řízení pro udělení ochrany tomu kterému příslušnému předmětu průmyslového vlastnictví, pokud má přihlašovatel zájem o jeho ochranu na územích více smluvních států, či dokonce celých regionů, přičemž velmi důležitým je v těchto řízeních princip zachování priority podané přihlášky, zejména, jsou-li systémy ochrany založeny na principu first to file. To je nepochybně velkou výhodou pro přihlašovatele, neboť nemusí mít obavy, že by podáním přihlášky k ochraně v jednom státě mohlo dojít k tomu, že v jiném státě bude totožná přihláška podána jinou osobou a v souladu s principem first to file bude ochrana udělena této jiné osobě. Zároveň se tím i zjednodušují průzkumová fáze řízení, která se do určité fáze provádějí centralizovaně u jednoho úřadu.

Nevýhodou těchto systémů je, že dle mého názoru řízení o udělení ochrany trvá neúměrně dlouho, zejména pokud jde o udělování patentů, kdy řízení může trvat i několik let. Jak již bylo shora uvedeno, na základě Smlouvy PCT dochází ke zveřejnění přihlášky spolu s výsledkem rešerše až po uplynutí 18 měsíců od podání přihlášky, resp.

data priority, národní fáze pak může být zahájena až dokonce do 30 měsíců od ukončení mezinárodní fáze. Udělování patentu tak může trvat až 4 roky. Stejně tak dlouho může trvat i udělování evropského patentu na základě EPC. Jsem proto toho názoru, že by mělo být udělovací řízení významně zkráceno, neboť při dnešní rychlosti pokroku nemusí být inovativní řešení po čtyřech letech řízení již dávno nijak převratné a efektivně využitelné a že v dnešní době, při dnešní úrovni informační dostupnosti, již nemusí průzkumné řízení a mezinárodní rešerše trvat 1,5 roku. Domnívám se, že jak v případě mezinárodních přihlášek podaných cestou PCT, tak v případě přihlášek podaných dle EPC, je možné lhůtu pro jejich zveřejnění zkrátit na dobu 7-8 měsíců od podání přihlášky (tak, aby zde byly srovnatelné podmínky a aby prioritní lhůta mohla být zachována). Stejně tak za neúměrně dlouhou považuji lhůtu danou jednotlivým státním pro odmítnutí ochrany mezinárodní ochranné známce, která je nyní stanovena na 12-18 měsíců. To vyvolává velkou nejistotu majitele ochranné známky, a proto se domnívám, že by tato lhůta měla být zkrácena na maximálně 6 měsíců. Tato lhůta je dostatečná pro to, aby mohly být vneseny námitky úřadu či třetích osob a aby tyto mohly být komunikovány mezinárodnímu úřadu.

Další nevýhodu spatřuji v tom, že v některých případech (konkrétně u evropského patentu, průmyslového vzoru Společenství a ochranné známky Společenství) může následně dojít ke zrušení takto udělené ochrany, a to z důvodů, které již existovaly v době jejího udělení. Tak např. v případě rozhodování o udělení evropského patentu mají třetí osoby pouze možnost jakýchsi nezávazných připomínek, které mohou a nemusí být úřadem brány v potaz a o námitkách proti udělení se v zásadě rozhoduje až v odporovém řízení při EPÚ nebo dokonce až v rámci řízení u národních soudů, jejichž zahájení na rozdíl od odporového řízení není dokonce ani časově omezeno. Stejně tak v případě řízení o ochranné známce Společenství mohou třetí osoby podávat své námitky proti udělení ochrany ještě před vydáním rozhodnutí, avšak bez ohledu na tyto námitky může být ochranná známka Společenství zrušena či prohlášena za neplatnou z důvodu existujících již v době rozhodování o udělení ochrany, bude-li takový návrh podán buď u OHIM nebo jako protinávrh v řízení u soudu o porušení práv z ochranné známky Společenství. Pokud jde o průmyslový vzor Společenství, tak v tomto případě dokonce ani nařízení neobsahuje ustanovení o možnosti námitek třetích osob a veškeré námitky proti udělení ochrany průmyslovým vzorem Společenství jsou řešeny až poté,

kdy je udělen. To dle mého názoru vyvolává právní nejistotu jak majitelů takto udělených práv, tak třetích osob. Proto se domnívám, že by veškeré případné námitky proti udělení ochrany měly být v maximální míře předmětem udělovacího řízení. Tj. v případě evropského patentu by fáze dnešního odporového řízení měla předcházet účinnosti udělení evropského patentu, v případě ochranné známky Společenství a průmyslového vzoru Společenství by námitky proti ochraně měly být součástí námitkového řízení předcházejícího udělení ochrany a k případnému zrušení či omezení ochrany, či k prohlášení neplatnosti by mělo docházet pouze ve výjimečných případech, kdy např. oprávněná osoba nemohla bez své viny včas odporové či námitkové řízení zahájit nebo v případech vycházejících ze skutečností, které nastaly po jejím udělení. V této souvislosti by pak bylo vhodné, aby se kompetence OHIM spočívající v přezkoumávání přihlášky rozšířily i na relativní důvody nezpůsobilosti k zápisu u ochranné známky Společenství a na věcný průzkum podmínek zápisu v případě průmyslového vzoru Společenství, aby tak byly minimalizovány situace, kdy dojde k zápisu ochranné známky Společenství, resp. průmyslového vzoru Společenství shodné či podobné jen proto, že oprávněná osoba, která má již ochrannou známku či průmyslový vzor zapsaný, nepodala včas námitky.

Za velkou slabinu mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví pak lze s zcela nepochybně považovat nedostatečné prostředky k vymáhání těchto práv. Jak již bylo shora uvedeno, v dnešní době, až na poněkud neúspěšné pokusy o zavedení jednotného soudnictví v rámci EU, jsou veškeré případné spory o porušení práv z průmyslového vlastnictví řešeny u národního soudu státu, v němž se oprávněný majitel svých práv domáhá. Jak již bylo shora uvedeno, s výjimkou území EU neexistuje žádná harmonizace právních předpisů upravujících řízení týkající se práv z průmyslového vlastnictví. Může tak proto docházet k různým výkladům rozsahu poskytnuté ochrany, různým požadavkům na důkazní prostředky, k různým meritorním rozhodnutím v totožných věcech, k různým délkám soudních řízení (v některých případech mohou řízení u národních soudů trvat vzhledem k jejich přetíženosti i jinými záležitostmi několik let) a tím k celkové právní nejistotě ohledně poskytované ochrany průmyslového vlastnictví, o problematice určení jurisdikce v případě porušení práv z průmyslového vlastnictví na Internetu nemluvě. Mám za to, že úvahy o jednotném soudnictví v rámci jednotlivých systémů ochrany, tak jak je navrhováno např. v rámci

EU či v rámci EPO, by nepochybně posílilo právní jistotu pokud jde o ochranu průmyslového vlastnictví, napomohlo výkladu rozsahu ochrany a sjednocování hmotněprávní úpravy vůbec, a tím by se mezinárodní ochrana průmyslového vlastnictví posunula z pouhého udělování ochrany registrací směrem ke kvalifikovanější ochraně průmyslového vlastnictví.

Domnívám se, že na úrovni EU by mohly být spory vyplývající z práv udělených s působností pro celé území EU (jako je např. ochranná známka Společenství či průmyslový vzor Společenství, případně pak i unijní patent) řešeny specializovanými senáty při Tribunálu. Mohlo by tak docházet k efektivnímu a jednotnému řešení těchto sporů nejen např. možností spojit projednávání skutkově totožných případů, ale i vydáváním rozhodnutí s působností pro celé území EU a sjednocováním judikatury v uvedených případech. Pokud jde o systémy fungující mimo EU, pak v případě smluv spravovaných WIPO by řešením mohlo být zřízení Mezinárodního soudu při WIPO, který by byl oprávněn řešit spory z práv udělených na základě těchto smluv, v případě Evropské patentové úmluvy by řešením bylo zřízení již touto Úmluvou zmiňovaného soudu pro evropské patenty.

Bez ohledu na shora uvedené návrhy, pro problematiku evropských patentů bych pak navrhovala obdobný postup, jaký je zvolen pro souběh řízení o zrušení či prohlášení neplatnosti ochranné známky Společenství či průmyslového vzoru Společenství, tedy že by národní soudy v případě, že bylo zahájeno řízení o zrušení či prohlášení neplatnosti evropského patentu u EPÚ musely přerušit svá řízení s tím, že rozhodnutí EPÚ by bylo pro takové soudy závazné.

9 Závěr

Ve své diplomové práci na téma Ochrana průmyslového vlastnictví a mezinárodní právo jsem se zaměřila na mezinárodní aspekty právní ochrany průmyslového vlastnictví, které je obecně považováno za jeden z důležitých atributů hospodářského, technologického a kulturního rozvoje společnosti. Právní ochrana průmyslového vlastnictví pouze na národní úrovni je dnes zcela nepředstavitelná a mezinárodní systémy ochrany, vybudované na základě celé řady univerzálních i speciálních smluv, jsou velmi propracované pokud jde o řízení udělování mezinárodní ochrany. Tyto systémy jsou velmi detailně propracované co se týká technických aspektů udělování práv k jednotlivým předmětům průmyslového vlastnictví, byť jim lze vytknout určité nedostatky spočívající zejména v délce udělovacího řízení, avšak nepodařilo se jim doposud vykročit z mezí řízení o udělování ochrany směrem ke kvalifikovanější ochraně, tedy ke zlepšení vymahatelnosti takto udělených práv a případně i ke snahám o sjednocování hmotněprávních úprav, byť např. právě konstantní judikaturou, která by v rámci jednotného soudnictví byla vydávána. Domnívám se, že to je směr, kterým by se mělo mezinárodní společenství pokud jde o ochranu průmyslového vlastnictví vydat, neboť jak již bylo shora uvedeno základním předpokladem efektivního fungování shora uvedených systémů právní ochrany průmyslového vlastnictví je také účinně fungující systém ochrany takto získaných práv, tedy takový soudní a exekutivní systém, který zajistí včasnou a účinnou vymahatelnost práv z průmyslového vlastnictví. Toho se však v současné době na mezinárodní úrovni, a bohužel ani regionální, ani unijní, nepodařilo dosáhnout.

Seznam zkratk

ARIPO - Africká regionální organizace průmyslového vlastnictví

ČR - Česká republika

EPC - Evropská patentová úmluva

EPO – Evropská patentová organizace

EPÚ - Evropský patentový úřad

ES - Evropské společenství

EU – Evropská unie

GATT - Všeobecná dohoda o clech a obchodu

OAPI - Africká organizace duševního vlastnictví

OECD - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OHIM - Úřad pro harmonizaci vnitřního trhu

OSN - Organizace spojených národů

PCT - Smlouva o patentové spolupráci

PLT - Smlouva o patentovém právu

PUÚ - Pařížská unijní úmluva

SFEU - Smlouva o fungování Evropské unie

SSSR - bývalý Svaz sovětských socialistických republik

TRIPS - Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví

USA - Spojené státy americké

WIPO - Světová organizace duševního vlastnictví

WTO - Světová obchodní organizace

Seznam použité literatury a jiných pramenů

Odborná literatura a články:

- Auerová, K.: Cesta ke komunitárnímu patentu, časopis Průmyslové vlastnictví 5-6/2005
- Barret, M.: Intellectual Property – cases and materials. Second Edition. Minnesota: West Group, 2001, ISBN 0-314-24238-4
- Boháček, M. a kol.: Právo průmyslového a jiného duševního vlastnictví, VŠE Praha 1994, ISBN 80-7079-388-0
- Boháček, M., Jakl, L.: Právo duševního vlastnictví, VŠE Praha 2002, ISBN 80-245-0463-4
- Buigues P., Jacquemin A., Marchipont J.F.: Competitiveness and the Value of Intangible Assets, Edward Elgar Publishing Ltd., Cheltenham, UK, 2000, ISBN 1-84064-391-9
- Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee: An Industrial Property Rights Strategy for Europe. Brussels, COM (2008) 465/3
- Cook, T.: EU Intellectual Property Law. New York: Oxford University Press Plc., 2010, ISBN 978-1-90-450152-7
- Cornish, W.R.: Intellectual Property: patents, copyright, trade marks and allied rights. Third edition. London: Sweet & Maxwell, 1996, ISBN 0-421-53520-2
- Cornish, W.R.: Intellectual property: Patents, Copyrights, Trade Marks and Allied Rights, Sweet & Maxwell London, Fourth Edition, 1999, ISBN 0-421-635401
- Correa, C. M., Yusuf, A. A.: Intellectual Property and International Trade: The TRIPS Agreement. Second Edition. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV, 2008, ISBN 978-90-411-2429-6
- Dobřichovský T.: Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, Dohody TRIPS a aktivit WIPO, Linde Praha, 2004, ISBN 80-7201-467-6
- Durán, L.A.: Londýnská dohoda o aplikaci článku 65 Úmluvy o udělování evropských patentů a její zpětný dopad na ochranu poskytovanou evropskými patenty
- Dreyfuss R.C., Kwall R.R.: Intellectual Property – cases and materials on Trademark, Copyright and Patent law. New York: Foundation Press, 1996, ISBN 1-56662-331-:

Evropská komise: *Strategy for the Enforcement of Intellectual Property Rights in Third Countries* ([OJ C129 of 26.5.2005](#))

Faladová, A.: Příprava hodnocení směrnice 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví, časopis Průmyslové vlastnictví 5-6/2006

Hák, J.: Potřebujeme definici průmyslového vlastnictví?, časopis Průmyslové vlastnictví, č. 4/2008

Hart, T., Fazzani, L., Clark, S.: Intellectual property law. Forth edition. Ebbw Vale: Creative Print & Design, 2006, ISBN-10: 0-230-00633-7

Heatch, Ch., Sanders, A.K.: Intellectual property and free trade agreements. Oxford and Portland: Hart Publishing, 2007, ISBN 978-1-84113-801-5

Hebltová, I.: Evropský soudní systém, Metropolitní univerzita Praha, powerprint, Praha, 2010, ISBN 978-80-86855-62-2

Horáček, Čada, K., Hajn, P.: Práva k průmyslovému vlastnictví, C.H.BECK Praha, 2005, ISBN 80-7179-879-7

Hošková, M.: Mezinárodní patentová ochrana – PCT, Metropolitní univerzita Praha, powerprint Praha, 2010, ISBN 978-80-86855-60-8

Hošková, M.: Smlouva o patentové spolupráci (PCT) v roce 2001, časopis Průmyslové vlastnictví č. 5-6/2001

Chandler, A., Leith, P.: Perspectives on Intellectual Property. Volume 3 – Harmonisation of Intellectual Property in Europe: A case study of Patent Procedure. London: Sweet & Maxwell, 1998. ISBN 0-421-624-604

Jacob R., Alexander D.: A Guidebook to Intellectual Property – Patents, Trade Marks, Copyright and Designs. Fourth Edition. London: Sweet & Maxwell, 1993. ISBN 0-421-48730-5

Jakl, L.: Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví, Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, Praha 2006, ISBN 80-86855-12-0

Jakl, L., Zásady právní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví, publikace Aktuální otázky práva duševního vlastnictví a soutěžního práva, kolektiv autorů, Vysoká škola ekonomická v Praze, FMV, Nakladatelství Oeconomica, 2005, ISBN 80-245-0944-X

Jakl, L.: Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví a jeho vliv na vývoj v České republice, Úřad průmyslového vlastnictví, 1999

- Jenerál, E.: Africké regionální patentové systémy, časopis Průmyslové vlastnictví 3-4/2004
- Jenerál, E.: Mezinárodní úmluvy v patentovém právu, Úřad průmyslového vlastnictví, 3. doplněné vydání, Praha, 2009, ISBN: 978-80-7282-083-2
- Jenerál, E.: Eurasijský patentový systém I. – IV., časopis Průmyslové vlastnictví č. 1-2/1997, 3-4/1997, 5-6/1997, 7-8/1997
- Jenerál, E.: K harmonizaci užitných vzorů v rámci Evropské unie, časopis Průmyslové vlastnictví 7-8/1999
- Knap, K., Kunz, O., Opltová, M.: Průmyslová práva v mezinárodních vztazích, Academia Praha, 1988
- Knapp, K., Opltová, M., Kříž J., Růžička, M.: Práva k nehmotným statkům, Codex, Praha, 1994
- Kopecká, S.: Návrh nařízení o patentu Společenství, časopis Průmyslové vlastnictví č. 11-12/2000
- Kopecká, S.: Nová směrnice ES o vynucení práv k duševnímu vlastnictví, časopis Průmyslové vlastnictví 9-10/2004
- Kopecká, S.: Průmyslové vlastnictví v Evropských společenstvích, časopis Průmyslové vlastnictví 7-8/2000
- Kopecká, S.: Ochrana průmyslového vlastnictví v Evropské unii, Úřad průmyslového vlastnictví 2000, ISBN 80-7282-010-9
- Kopecká, S.: Průmyslové vlastnictví v Evropských společenstvích
- Kúdelková, M.: Evropské patentové soudnictví, časopis Průmyslové vlastnictví 5-6/2004
- Kunz O., Ring A., Vilímská M.: Mezinárodní smlouvy v oblasti průmyslového vlastnictví, nakl. Panorama, Praha, 1985,
- Lehman, B.A.: Průmyslové vlastnictví jako nástroj globálního hospodářského růstu, časopis Průmyslové vlastnictví č. 1-2/2000
- Marešová, J.: Smlouva o známkovém právu, 1. část – časopis Průmyslové vlastnictví, č. 1/1995
- Marešová, J.: Smlouva o známkovém právu, 2. část – časopis Průmyslové vlastnictví, č. 2/1995

Matheisl, J.: Vymahatelnost patentových práv v EU, časopis Průmyslové vlastnictví, č. 9-10/2003

Mezinárodní smlouvy na ochranu průmyslového vlastnictví, Úřad průmyslového vlastnictví, Praha 2011, ISBN: 978-80-7282-065-8 – sborník smluv

Munková, J, Svoboda, P., Kindl, J.: Soutěžní právo, C.H.Beck, Praha, 2006, ISBN 80-7179-440-6

Průmyslové vlastnictví, č. 3-4/1999 – příspěvek s názvem Seminář k dohodě TRIPS-část I., který podle přednášky Ch. Heathe z Max-Planck-Institutu v Mnichově zpracovala O. Šejnohová

Průmyslové vlastnictví, č. 9-10/1999 – příspěvek s názvem Seminář k dohodě TRIPS-část II., který podle přednášky Ch. Heathe z Max-Planck-Institutu v Mnichově zpracovala O. Šejnohová

Průmyslové vlastnictví, č. 11-12/1999 – příspěvek s názvem Seminář k dohodě TRIPS-část II., který podle přednášky Ch. Heathe z Max-Planck-Institutu v Mnichově zpracovala O. Šejnohová

Průmyslové vlastnictví, č. 3-4/2006 – příspěvek s názvem Konzultace ke zlepšení Evropského patentového systému (S. Kopecká), příspěvek s názvem Účinná ochrana duševního vlastnictví – výzva pro Evropu (S. Kopecká)

Průmyslové vlastnictví, č. 7-8/2006 – článek Jak dál v prosaditelnosti práv z duševního vlastnictví?

Průmyslové vlastnictví, č. 1/2008 – článek Revidované znění EPC-2000 nabylo účinnosti

Schmidt-Szalewski J., Pierre J.-L.: Droit de la propriété industrielle, deuxième édition, Litec, Paris, 2001, ISBN 2-7111-3303-6

Schneiderová, E.: Ukončení reformy PCT systému, časopis Průmyslové vlastnictví č. 7-8/2007

Slováková, Z.: K aktuálnímu stavu prací na patentu Společenství a jednotném patentovém soudnictví, časopis Průmyslové vlastnictví č. 1/2009

Slováková, Z.: Průmyslové vlastnictví – vynálezy, užité vzory, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení, studijní texty, LexisNexis CZ, s.r.o., druhé, rozšířené a doplněné vydání, 2006, ISBN 80-86920-08-9

- Slováková, Z.: Průmyslové vlastnictví, LexisNexis CZ s.r.o., 2005, ISBN 80-86199-63-00
- Soudková, R.: Nové nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, časopis Průmyslové vlastnictví 5-6/2006
- Soudková, R.: Cesta k evropskému soudnímu systému pro patenty in Průmyslové vlastnictví, č. 5-6/2006
- Soudková, R.: Nová nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin
- Šroněk, I.: Mezinárodní obchod a práva k duševnímu vlastnictví, časopis Průmyslové vlastnictví 1-2/1998
- Štros, D.: K pravomoci soudu pro ochrannou známku Společenství k nařízení přechodného a ochranného opatření s celounijním účinkem in Průmyslové vlastnictví, č. 4/2009
- Štros, D.: Řízení o odporu před Evropským patentovým úřadem, časopis Průmyslové vlastnictví č. 7-8/2003
- Švejnhová, O.: Světová obchodní organizace (WTO) a Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO): jejich specifické role a spolupráce v oblasti duševního vlastnictví, časopis Průmyslové vlastnictví č. 5-6/2000 a 7-8/2000 (dokončení)
- Telec, I., Bejček, J., Hajn, P.: Právo průmyslového vlastnictví a nekalé soutěže, Nakladatelství VUT Brno, 1993
- Telec, I.: Přehled práva duševního vlastnictví – Lidskoprávní základy – Licenční smlouva, Nakladatelství Doplněk, Brno, 2002, ISBN 80-7239-110-0
- Tritton, G., Davis, R., Edenborough, M., Graham, J., Malynicz, S., Routhton, A.: Intellectual property in Europe. Second edition. London: Sweet & Maxwell, 2002, ISBN 0-421-64150-9:
- Vojčík, P.: Práva priemyselného vlastníctva, Iura Edition, 1998, ISBN 80-88715-38-5
- Výtah z přednášky K. Kempera, ředitele odboru spolupráce s některými zeměmi Evropy a Asie, WIPO – článek Světová obchodní organizace (WTO) a Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO): jejich specifické role a spolupráce v oblasti duševního vlastnictví, časopis Průmyslové vlastnictví 5-6/2000

Zamykalová, L.: Harmonizace hmotného patentového práva, časopis Průmyslové vlastnictví 11-12/2006

Zamykalová, L.: Vývoj v oblasti harmonizace hmotného patentového práva, časopis Průmyslové vlastnictví 5/2008

Smluvní dokumenty a právní předpisy:

Budapešťská smlouva o mezinárodním uznávání uložení mikroorganismů k účelům patentového řízení

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS)

Euroasijská patentová úmluva

Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a jejich mezinárodním zápisu

Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek + Protokol

Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží

Nařízení Rady č. 40/94 a 207/2009 o ochranné známce Společenství

Nařízení Rady č. 6/2002 o průmyslovém vzoru Společenství

Nařízení č. 510/2006 o ochraně zeměpisného označení a označení původu pro zemědělské produkty a potraviny

Směrnice č. 2004/48 o vymáhání práv z duševního vlastnictví

Pařížská unijní úmluva

Singapurská smlouva o patentovém právu

Smlouva o fungování Evropské Unie

Smlouva o ochraně duševního vlastnictví u integrovaných obvodů

Smlouva o patentové spolupráci PCT

Smlouva o patentovém právu

Smlouva o známkovém právu PLT

Štrasburská dohoda o mezinárodním patentovém třídění

Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví

Internetové odkazy:

www.upv.cz

www.wipo.int/treaties/en

www.eur-lex.europa.cz

www.mzv.cz

www.ip-watch.org

www.wikipedia.org

<http://www.med.govt.nz>

<http://ec.europa.eu/trade>

Resume v anglickém jazyce

Protection of industrial property and international law

My thesis “Protection of industrial property and international law” is dealing with the issue of the conception and historical development of international protection of industrial property and with current systems of this protection, and is focused on weaknesses and strongnesses of current international legal protection of industrial property.

The industrial property protection is based on the assumption that industrial property supports technical, cultural and economic development of the society and that without a well developed protection system, the people would not be motivated to create industrial property items and to let them open to the public. In connection with the development of the international trade and the boom of international communications systems, the international protection of industrial property is more then needed in these days.

First of all, the thesis deals with the issue of the complex definition of the term “industrial property. This is a complicated issue because there is no general legal definition of this term. As from the international treaties regarding industrial property outflows, the legal definition of this term is replaced by the list of intangibles which are included in this term such as inventions, industrial designs, utility models, topographies of semiconductor products, trade-marks, marks of origin and geographical indications. In a larger sense, the term industrial property includes also other intangibles, such as trade secrets or know how. It is concluded that the approach of “no general legal definition” is needed to be accepted because of the fact that technical development and connected development of industrial property items would cause a general legal definition of the term industrial property to be only timely limited and so any of such definition is not required.

The thesis further deals with the fundamentals and conceptions of the international industrial property protection and it concludes that industrial property protection is generally based on the combination of the specific intangible character of industrial property which enables its use (or disuse) at any time, any place and by

anyone (potencial ubiquity), the need to motivate people to create industrial property items supporting technical, cultural and economic development and the willingness to made the industrial property items open to public or to public legal use. The balance of these factors is the baseline for the industrial property protection.

As stated above, following to the current situation, the well developed international protection of industrial property is required. Historically, the well developed international or regional systems of the industrial property protection were implemented (e.g. international trade mark, community design, european patent). The aim of these systems is primarily to grant the international protection of industrial property. These systems are very well elaborated although the improvement consisting in the shortening of duration of granting procedure and maximum objections possibility before the granting of protection would be useful. But the main weakness of these systems is that they do not resolve the problem of the execution of granted rights sufficiently. Current systems of execution is based on national legal proceeding systems where there are many differences between national legal proceedings systems which cause long-term disputes with unpredictable and may be different decisions on the same case. Such “disharmonised” system of execution of gratend protection does not support the rights of the owners of industrial property. The thesis concludes that the improvement of the execution of granted rights is more than needed and de lege ferenda there is suggested that one well developed international system of execution of granted industrial rights in frame of the existing systems should be implemented.

Abstrakt v českém jazyce

Ochrana průmyslového vlastnictví a mezinárodní právo

Cílem diplomové práce na téma “Ochrana průmyslového vlastnictví a mezinárodní právo” bylo popsat a zanalyzovat ochranu průmyslového vlastnictví z hlediska mezinárodního práva. Práce obsahuje devět kapitol včetně úvodu a závěru, v nichž se zaměřuje na problematiku mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví, zejména na koncepci, historický vývoj, jakož i současné systémy této ochrany, zejména pak na její silné a slabé stránky.

V první řadě se práce zaměřuje na definici pojmu “průmyslové vlastnictví”. “Průmyslové vlastnictví” je poměrně komplikovaným právním institutem, neboť v současné době neexistuje žádná právní definice tohoto pojmu. Jak vyplývá zejména z mezinárodních smluv uzavřených na poli ochrany průmyslového vlastnictví, obecná definice je v tomto případě nahrazena výčtem jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví, které jsou do tohoto pojmu zahrnovány. Tato část práce je pak uzavřena konstatováním, že vzhledem k technickému rozvoji a s tím souvisejícím vývojem obsahu pojmu průmyslové vlastnictví by jakákoli právní definice průmyslové vlastnictví zřejmě velmi rychle zastarala, což je jeden z důvodů, pro který nebyla doposud žádná taková definice přijata a pro který není její přijetí ani žádoucí.

Práce je dále zaměřena na vymezení základní koncepce mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví. Koncepce ochrany průmyslového vlastnictví je obecně založena na kombinaci několika faktorů: specifické vlastnosti nehmotných statků tvořících průmyslové vlastnictví, které umožňuje jeho užití (resp. zneužití) kdekoli a kýmkoli (tzv. potenciální ubiquita), potřebě motivace k vytváření průmyslového vlastnictví podporujícího technický, hospodářský a kulturní rozvoj společnosti a zájmu společnosti na přístupu k takovým výsledkům lidské duševní činnosti. Ochrana průmyslového vlastnictví je ochranou právní (když faktická není vzhledem k nehmotné substanci možná), založenou na registračním principu, tj. pouze řádná registrace ve veřejném rejstříku zajišťuje majitelům jednotlivým předmětů průmyslového vlastnictví řádnou právní ochranu.

S ohledem na téma je práce v další části zaměřena speciálně na existující mezinárodní či regionální systémy mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví, a to jak obecně, tak pokud jde o ochranu jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví, když právě mezinárodněprávní ochrana průmyslového vlastnictví je dnes vzhledem k stále se rozšiřujícím možnostem mezinárodního obchodu a používání komunikačních prostředků, zejména přístupu k internetu, stále aktuálnější. V práci jsou pak obsaženy závěry, že mezinárodní, resp. regionální systémy udělování ochrany jednotlivým předmětům průmyslového vlastnictví jsou velmi dobře propracovány, nicméně je navrhováno jednak zkrácení lhůt pro udělovací řízení a jednak přijetí takových opatření, aby námitky proti udělení ochrany bylo možné vznášet až na výjimky pokud možno ještě před jejím udělením.

V závěru je práce pak zaměřena na problematiku vymahatelnosti práv z řádně udělené mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví. Jakkoli jsou systémy udělování mezinárodněprávní ochrany průmyslového vlastnictví důsledně propracovány, současný systém vymahatelnosti takto udělených práv, založený na nutnosti zahájit různá řízení u jednotlivých národních soudů s rozdílnými procesními lhůtami a požadavky, není dostatečný, neboť vede ke zvyšování nákladů oprávněných osob potřebných k vynaložení na ochranu jejich práv, k dlouhodobým soudním řízením s nejistým výsledkem, resp. dokonce k možnosti vydávání rozdílných rozhodnutí v totožných věcech. V závěru práce je proto navrhováno zavedení jednotné soudní struktury v rámci jednotlivých systémů ochrany, která by ke zlepšení vymahatelnosti práv z průmyslového vlastnictví přispěla.

Abstrakt v anglickém jazyce

Protection of industrial property and international law

The purpose of my thesis, which theme is “Protection of industrial property and international law”, is to describe and to analyse the industrial property protection from the international law perspective. The thesis consists of nine chapters, the introduction and the conclusion included, dealing with the issue of the industrial property protection, especially with the conception and historical development of international protection of industrial property and with current systems of this protection, focusing on weaknesses and strongnesses of current international legal protection of industrial property.

First of all, the thesis deals with a definition of the term “industrial property”. The “industrial property” is a complicated category, because there is no general legal definition of this term. As from the international treaties regarding industrial property outflows, the legal definition of this term is replaced by the list of intangibles which are included in this term. This chapter is concluded with the acceptance of this approach of “no general legal definition” stating that because of the technical development and connected development of industrial property items, a general legal definition of the term industrial property would have only limited use and so any of such definition is not required.

The thesis further deals with the fundamentals and conceptions of the international industrial property protection. Industrial property protection is generally based on the combination of these factors: specific intangible character of industrial property which enables its use (or disuse) at any time, any place and by anyone (potencial ubiquity), the need to motivate people to create industrial property items supporting technical, cultural and economic development and the willingness to made the industrial property items open to public or to public legal use. Industrial property protection is legal protection (when factual protection is not possible in this case) generally based on the registration principle, i.e. only registration in public registry assures the inventor or owner of industrial property item to have proper legal protection.

With regard to the theme of the thesis, it further concerns especially on the existing different international and regional systems of international protection of

industrial property as generally as well as protection of specific industrial property, when the international intellectual property protection is in these days of developed international trade and international communication and worldwide internet access more than needed. These systems are very well developed although the improvement consisting in the shortening of duration of granting procedure and maximum objections possibility before the granting of protection is required.

Finally, the thesis also deals with the problem of execution of internationally granted legal protection of industrial property. As the systems granting the protection are very well developed, current systems of execution of such granted rights, based on national legal proceeding systems where there are many differences between national legal proceedings systems causing long-term disputes resolution with unpredictable and may be different decisions on the same case are not really supporting the internationally granted rights. In the conclusion of the thesis there is suggested that one well developed international system of execution of granted industrial rights in frame of these systems should be implemented.

Klíčová slova

Průmyslové vlastnictví – nehmotné statky – mezinárodněprávní ochrana

Key words

Industrial property – intangible assets – international legal protection